

Parapagimi për revistën.....	2
Letër e hapur qeverisë Daneze.....	3
Vdekja e Rugovës dhe reflektimi i saj në jetën e muslimanëve të Kosovës.....	4
Përsiatje në Haxhin e Lamtumirës	6
Thirrja e Ibrahimit, alejhis selam	11
Nga thesari i urtësisë.....	14
Lakmia	16
Zilija	18
Dita e Ashura-së, 10 Muharrem.....	21
Vlera e sahabëve.....	25
Bashkimi i vërtetë.....	28
Këshillë prindërve dhe mjekëve	41
Si u bëra myslimane?	42
Fëmijët, ardhmëria juaj.....	44
Bashkëshorti i mirë	45
Ibën Malik El Endelusi	46
Sahabët dhe dituria.....	47
Muaji Muharem.....	51
Allahu i Madhëruar	53
Ndalimi i përgojimit.....	56

Parapagimi për revistën

Parapagimi kushton gjithsej 10 euro (dhjetë) për Europë, (përfshirë edhe Shqipërinë, Kosovën, Turqinë dhe ish republikat Jugosllave), 20 euro për Kanada dhe Amerikë dhe vetëm 310 denarë për parapaguesit nga Maqedonia. Me këtë parapagim brenda një viti juve ju dërgojmë 12 numra të revistës, prej numrit aktual kur ju parapaguheni. Në këtë çmim janë të përfshira edhe harxhimet postare për dërgim të thjeshtë. Për parapagim mjafton që të dërgoni pajtimin tuaj me emrin dhe adresën e plotë në:

email: albislam@albislam.com

sms: +389 70 445 725

fax: +389 2 3230 827

tel: +389 2 3230 827 (çdo ditë, përveç të xhumasë dhe të dielës, prej 9 deri 16)

ose me postë në: rr: 110 nr: 5 1000 Shkup, Maqedoni

viti IV nr: 31

albislam@albislam.com

redaksia: Ramadan Ramadani (kryeredaktor)

rr: 110 nr: 5

Agim Bekiri (ndihmës kryeredaktor)

Çarshija e vjetër

Bekir Halimi, Talha Kurtishi,

1000 Shkup

Alajdin Idriz, Fatmir Zaimi, Ali Shabani

fax: +389 2 3230827

Del në fillim të muajit, kalendari i hixhretit, takvimi i Türkiye Diyanet Vakfı. Numri i ardhshëm: 01 03 2005

Boton: NUN-R DOOEL

Xhirollogaria: 300000001759616 Komercijalna Banka A.D. - Skopje (denar)

Xhirollogaria: 0270100209184 Komercijalna Banka A.D. - Skopje (euro)

rr. "Kej Dimitar Vlahov" 4

S.W.I.F.T. : KOB5MK2X

IBAN MK07300701002091869

Numri tatimor: 4030003487017

Revista është e regjistruar pranë Agjencisë për Informata të Maqedonisë nr. 02-124/2.

Shtypur në: Cetus Print -Shkup

Tirazhi: 1000 kopje

ISSN: 1409-6250

Letër e hapur qeverisë Daneze

Feja Islame i respekton liritë më tepër se çdo ligj dhe religjion. I Dërguari i All-llahut, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, na ka mësuar t'i respektojmë liritë dhe të drejtat e të tjerëve, ti pranojmë parimet e negocimit të shëndosh, të këmbëjmë pikëpamjet si dhe të pranojmë argumentimin e saktë dhe të drejtë.

Një prej bazamenteve themelore të lirisë është respektimi i drejtave njerëzore dhe për këtë shkak jemi të befashuar me qeverinë daneze e cila lejon publikimin e gënjeshtreve dhe shtrembërive lidhur me të Dërguarin, sal-lallahu alejhi ve sel-lem.

Me çfarë të drejtë, në emër të drejtave të njeriut, lejohet sulmi me fyerje dhe ofendim kundër njeriut, prindërve të tij dhe familjes së tij? Më i madh është gabimi me anë të cilit lejohet fyerja dhe ofendimi i njeriut me sulmin që i bëhet të Dërguarit të tij si dhe parimeve të besimit që ai e pason.

Islami tërësisht refuzon ofendimin profetëve. Muslimanët e kanë të ndaluar çdo lloj të ofendimit ndaj profetëve që u përkasin religjioneve qiellore. Nga ana tjetër publikimin e gënjeshtra-

ve të tilla rreth krijesës më të nderuar njerëzore, të dërguarin mëshirë për botët si dhe të dërguarin e fundit e konsiderojmë si akt i ulët që ngacmon ndjenjat e çdo besimtari. Mbyllja e syve para sulmeve që i bëhen të Dërguarit të All-llahut është shkelja më e madhe e drejtave të njeriut dhe u përkon atyre që promovojnë urrejtjen dhe konfliktet ndërfetare si dhe ndikon në thellimin e shkaqeve të terrorizmit.

Nëse qeveria daneze nuk i pranon këto gjëra e ka për detyrë të ndalon dhe lufton sulmet e tilla që i bëhen të Dërguarit dhe sulmet e tilla të mos i konsideron liri e shprehjes. Liria asnjëherë nuk lejon cenimin e të drejtave të tjerëve. Mbjellja e urrejtjes dhe armiqësisë ndaj islamit dhe muslimanëve është larg çdo logjikimi dhe veprimi të shëndosh dhe si e tillë nuk i ka hije një shtetit që pretendon zbatimin parimeve të drejtësisë.

Insistimi i qeverisë suaj t'i shkel të drejtat e muslimanëve do të nxit ndërmarrjen e hapave për bojkotimin e prodhimeve daneze si dhe thirrje publike që çdo musliman të bën një gjë të tillë.

Amr Mumtaz

Vdekja e Rugovës dhe reflektimi i saj në jetën e muslimanëve të Kosovës

(A ishte Rugova musliman dhe a ka tendencë të krishterizimit të elitës kosovare?)

Çështja e identitetit fetar të presidentit tashmë të ndjerë të Kosovës Ibrahim Rugova, është bërë temë shumë e përfolur në qarqe të ndryshme politike, kulturore, fetare, etj.. Në të vërtetë, nëse kihen parasysh dimensionet dhe reflektimet e mundshme të kësaj problematike, automatikisht vihet në përfundim se një diskutim i tillë është me rëndësi por edhe duhet trajtuar nga të gjitha aspektet e mundshme. Shikuar nga aspekti fetar islam, nuk është me rëndësi jetike se një individ, kushdo qoftë ai, a ka qenë musliman apo jo, duke mos mohuar rëndësinë individuale të kësaj çështjeje. Por kur kemi të bëjmë me figura publike, me liderë e udhëheqës institucionesh e shtetesh, atëherë paraqitet rëndësia e definimit të identitetit (edhe fetar) të personalitetit në fjalë, ngase reflektimet mund të jenë politike, kulturore, madje edhe propagandistike.

A ishte Rugova musliman?

Në kohën e një qëndrimi bukur indiferent ndaj përkatësisë fetare të një shumice të atyre që kanë jetuar nën thundrën e sistemeve komuniste, është vështirë që të definohet identiteti fetar i të këtillëve, qoftë edhe vetëm për statistika. Në rastin e këtillë "kriteri" i vetëm mbetet përkatësia fetare e familjes prej të cilës rrjedh ai njeri. Në rastin konkret, është e gjithë

njohur se Ibrahim Rugova rrjedh prej familjes muslimane. Jo rrallë janë dëgjuar dhe transmetuar (edhe prej tij) deklarata kontroverse lidhur me përkatësinë e tij fetare, anipse asnjëherë nuk është deklaruar haptazi se heq dorë nga Islami dhe e përqafton krishterimin. Një "konvertim" të tijin shumë të përfolur në katolicizëm njeriu ka mundur ta vërejë dhe lexojë ndërmjet rreshtave duke shikuar animin e tij të haptë kah Vatikani, Papa (përkuljet para tij, puthja e dorës, si dhe mbajtja varur e fotografisë së përbashkët), Nwna Tereze, madje edhe nga vet leksiku që e përdorte. Prej kësaj fitohej një përshtypje e fortë se ai e ka "ndërruar fenë", anipse vërehej një tendencë e organizuar mirë që një gjë e tillë të mbahet e mbuluar me vellon e misterit dhe assesit të mos publikohej botërisht.

Në anën tjetër, vërehej një qëndrim shumë indiferent, shumë herë edhe diskriminues, ndaj Islamit dhe pjesëtarëve të tij që manifestohej nga Rugova, partia (LDK) dhe institucioni që ai drejtonte (presidenca). Tërë kontakti i tij me Islamin mund të vërehej në disa mesazhe të zbehta që i dërgonte Bashkësisë Islame dhe muslimanëve me rastin e Ramazanit apo dy Bajrameve. Ka ndodhur që dërgimi i këtyre mesazheve edhe "të harrohet". Kjo nuk ndodhte me bashkësinë tjetër fetare, kishën katolike. Akoma më diskriminuese për muslimanët ishte edhe ideja, që më vonë evoluoi në projekt, e pjesërisht edhe në realitet për ndërtimin e një katedraleje në qendër të Prishtinës, kryeqytetit i cili ka aq katolikë saqë kisha

jo shumë e madhe u mjafton atyre dhe "muslimanëve" nga radhët e liderëve politikë që marrin pjesë në manifestime të ndryshme kishtare. Kjo ndodhë në kohën kur nevoja e muslimanëve për të pasur disa xhami të mëdha vërehet nga fakti se (jo vetëm) në xhuma njerëzit pavarësisht kushteve klimatike falen edhe në oborre të xhamive, madje edhe në trotuare të rrugëve, kjo nevojë injorohet nga organet e pushtetit lokal dhe muslimanët privohen nga e drejta për të ndërtuar xhami në të cilat do të ushtronin të drejtën e garantuar më çdo konventë, lirinë e besimit dhe adhurimit.

Përmbi të gjitha këto, disa ditë para vdekjes së presidentit, e përditshmja prishinase "Lajm ekskluzive" shkruan se Ibrahim Rugova qysh më 1994 e kishte pranuar katolicizmin para Papës Gjon Pali i dytë dhe ishte pagëzuar në Pjetër. Autenticitetin e lajmit më pas as nuk e ka konfirmuar e as përgënjeshtuar askush. Ndërsa menjëherë pas vdekjes së presidentit, del Lush Gjergji, një zyrtar i Kishës katolike, aktivist dhe misionar i njohur shqiptar dhe kumton se Rugova ka vdekur si i krishterë porse nuk e ka publikuar konvertimin e tij duke e pasur parasysh përkatësinë muslimane të shumicës së shqiptarëve.

Unë mendoj se shikuar nga aspekti fetar islam, vështirë se do të mund të gjejmë në veprimtarinë e Rugovës diçka që do të dëshmonte përkatësinë e tij islame. Ndërsa nga këndi ideologjik, kulturor e politik çështja mbetet shumë e megjulluar dhe çfarëdo pretendimi ka nevojë për fakte dhe argumente, të cilat është vështirë të gjenden. Në anën tjetër është shumë indikative edhe mënyra e kryerjes së ceremo-

nisë së varrimit të Rugovës, e cila, sipas zyrtarëve është bërë pa rite fetare por vetëm me "rite kombëtare dhe shtetërore".

Qëndrimi i elitës kosovare ndaj Islamit

Islami në Kosovë ka shumëçka të përbashkët me atë në viset tjera të Ballkanit, si nga aspekti historik i ardhjes dhe depërtimit të tij, ashtu edhe nga presionet dhe persekutimet që i ka përjetuar. Ekzistojnë disa specifika të cilat doemos u referohen disa veçorive të popullit shqiptar që e bëjnë edhe Islamin edhe muslimanët e Kosovës më të veçantë se të tjerët. Të ndikuar nga propaganda shumëvjeçare komuniste, tek një numër intelektualësh kosovarë mund të vërehet një dozë e inferioritetit kur është në pyetje përkatësia islame e shumicës së kosovarëve, por rrallë ndodhë që kjo të evoluojë në ndjenjë simpatie ndaj një feje tjetër (katolicizmit, p.sh.) e të mos flasim për përqafim të krishterimit nga ana e dikujt. Raste gjithsesi ka por nuk kanë përmasa të dukurisë e cila do të shkaktoje shqetësim apo oscilim të strukturës së popullatës kosovare nga aspekti i përkatësisë fetare.

Sidoqoftë vërehen tendenca nga disa qarqe fetare (kishtare) që popullin shqiptar në përgjithësi ta prezantojnë si popullin me rrënjë krishtere, i cili vetëm "rastësisht" është musliman dhe kjo nuk është më tepër se statistikë, sipas këtyre qarqeve.

Realiteti dëshmon se pretendimet e tilla janë shumë larg të së vërtetës dhe orientimi i një pjese të intelektualëve dhe elitës kosovare është gjithashtu proislam, madje në masë më të madhe sesa do të ishte e kundërta.

Ekrem B. Avdiu

Përsiatje në Haxhin e Lamtumurës

Ngjarje e veçantë dhe madhështore, me ndikim të madh në jetën e muslimanëve, s'do të pushojë historia duke e përmendur si një fitore e së vërtetës dhe zmbrapsje e të kotës dhe shirkut, e kjo është: Takimi i të Dërguarit, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të, me Umetin e Tij në Haxhin e Lamtumurës, pas një xhihadi i cili vazhdoi më tepër se njëzet vite, që përfunduan me fitoren e tij në Siujdhesën Arabike dhe me spastrimin e Haremit dhe çka ka përreth tij nga mbeturinat e politeizmit dhe ithtarëve të tij dhe atë në vitin e dhjetë sipas hixhretit. Në këtë Haxh u shua etja e besimtarëve të cilët ishin të etur të mësonin rregullat e Haxhit dhe si kryhen ato, ngase ky Haxh ndodhi në kohën e përhapjes së Islamit në Siujdhesën Arabike ku u shtua numri i muslimanëve dhe u forcua besimi dhe njerëzit ndienin një nevojë të madhe për njohjen e rregullave të Haxhit.

Rregullat e Haxhit

Sahabët, Allahu qoftë i kënaqur me ta, mësuan nga Pejgamberi, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të:

- Namazin dhe numrin e rekateve të tij, si kryhet ai dhe u tha Pejgamberi, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të: "Faluni ashtu si më keni parë mua duke u falur"
- Agjërimin, si kryhet dhe kur fillon
- Zekatin, se në çfarë pasurish obligohet dhe sa është obligim të jipet nga ato.

Kështu që mbeti t'ua mësonte rregullat e Haxhit, si t'i kryenin simbolet e tij pasi që Islami përdhosi zakonet që i kishin trashëguar në kohën e injorancës në kryerjen e rregullave të Haxhit dhe e pastroi atë nga mbeturinat e shirkut dhe atë në vitin e nëntë të hixhretit kur Ebu Bekri e bëri haxhin me njerëzit. Saqë, para se të arrinte në Meke zbritën ajetet e para të sures "Tevbe" që shpallnin fjalën e fundit të Islamit për marrëdhëniet me idhujtarët dhe vizitën e Qabes. Ku i Dërguari i Allahut, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të, dërgoi djalën e axhës së tij, Aliun, që t'iu kumtonte këto ajete dhe të përhapte te ta porosinë e tij, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të: "Veni re: Mos ta bëjë Haxhin pas sotit asnjë idhujtar e as mos ta kryejë tavafin rreth Qabes askush lakuriq"

Kështu që pas këtij viti nuk e kreu Haxhin asnjë idhujtar, e as që bëri tavaf rreth Qabes lakuriq dhe Qabeja mbeti simbol i adhurimit të pastër ndaj Allahut të Lartësuar e të Vetëm dhe u kthye ashtu si e kishte pastruar Ibrahim (paqja e Allahut qoftë mbi të) për ata që bënë tavaf, qëndronin në të dhe përuleshin në ruku dhe sexhde. Dhe kur fjala e Islamit u ngrit kësisoji e u plotësua Fjala e Allahut e mirë për arabët, u qetësua zemra e të Dërguarit, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të, ngase e kishte kumtuar Porosinë e Zotit të tij, e kishte kryer emanetin me besnikëri. U nis që ta kryente Haxhin si falënderim ndaj Allahut të Lartësuar që e kishte ndihmuar, mbështetur

dhe mbrojtur derisa e kreu obligimin e tij si dhe që t'i sqaronte obligimet e Haxhit dhe ta kumtonte realitetin e Islamit.

Haxh Historik

Në vitin e dhjetë të Hixhretit i Dërguari i Allahut, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të, shpalli në njerëz se ai synonte të vizitonte Shtëpinë e Allahut për t'a kryer Haxhin. Njerëzit vinin nga të gjitha anët e Siujdhesës qofshin ato larg apo afër për t'iu përgjigjur kësaj thirrjeje dhe që të mësonin rregullat e Haxhit, ashtu si duhet, nga i Dërguari i Allahut, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të, që të mos bienin në mbeturi nat e zakoneve të injorancës beduinase dhe të arrinin nderin e shoqërimit në këtë Haxh madhështor. E mu në këtë Haxh u tha Hutbeja e Lamtumirës. Kjo Hutbe historike, madhështore e përmbledhëse me të cilën kurorezoj kumtimin e Porosisë së Zotit dhe rregullat e fesë së Tij, i përmbledhi mësimet e Islamit dhe rregullat e tij në fjalë përmbledhëse dhe në një këshillë të shkurtë e cila - edhe pse e shkurtë - e përkufizoi sëmundjen dhe e përshkroi ilaçin.

Të drejtat e Njeriut

Njëqindmijë apo më tepër qëndruan të heshtur duke dëgjuar se çdo t'u thuhet atyre prej porosive të çmuara dhe këshillave madhore. Dhe sikur i Dërguari i Allahut, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të, e ndiente afrimin e vdekjes kështu që ndër fjalët e para që u tha njerëzve në këtë Hutbe: "O ju njerëz, dëgjone fjalën time ngase unë nuk e di se a do t'ju takoj pas këtij viti në këtë vend ndonjëherë".

Heshtja kaploi tërë të pranishmit, e tërë bota heshti që të dëgjonte se çdo të thoshte

Muhamedi, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të, dhe ja ai tashmë po i përmbledhte parimet me të cilat kishte ardhur dhe kishte luftuar për realizimin e tyre në fjalë të shkurta po kuptimplote. Thoshte, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të: "O ju njerëz: Vërtet gjaku dhe pasuria e juaj janë për njëri tjetrin nga ju të ndaluara (t'i cenoni pa të drejtë), derisa ta takoni Zotin e juaj ashtu siç është e shenjte kjo ditë e muajit tuaj në këtë vend tuajin. Vallë a e kreu kumtimin? O Zoti im dëshmo. Dhe ai që ka marrë në emanet diçka le t'ia kthejë pronarit të tij. "

Kumtim Botëror

Ky është kumtimi i parë botëror i të Drejtave të Njeriut në Islam. Në të i Dërguari i Allahut, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të, pohoi mbrojtjen e individit, pasurisë dhe nderit si themelin e parë të domosdoshëm për jetën e Umetit d. m. th. sigurinë e individit, pasurisë dhe nderit. Nën hijen e kësaj sigurie jeton çdo individ i umetit një jetë të qetë e të lumtur, ku çdo person është i begatuar në të me qetësi dhe mirëqenie.

Jeta është begati që Allahu i Lartësuar ia dhuroi njeriut, e ruajtja e jetës dhe përkujdesja për të është një nga synimet më të larta të Islamit dhe kjo nuk është për t'u çuditur ngase nëse persekutimin e kafshës dhe vrasjen e saj pa të drejtë e konsideron Allahu i Drejtë e i Mëshirshëm krim për të cilin e fut njeriun në zjarr atëherë si do të konsiderohej persekutimi i njeriut dhe vrasja e tij. Thotë i Dërguari i Allahut, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të: Një ngrua ka hyrë në zjarr për shkak të një Maceje ngase e ka ngujuar atë; as nuk e ka ushqyer e as nuk e ka lënë të ushqehet nga insektet e tokës derisa ka ngordhur. "

E Drejta për Jetë

Nëse ky është vështrimi i Islamit në vlerën e jetës për krijesat në këtë botë atëherë si do të ishte kujdesi dhe shpërblimi i tij për atë i cili mbështet të drejtën për jetë mes njerëzve? Dhe si do të ishte dënimi dhe hakmarrja e tij për atë i cili e përbuzë këtë të drejtë?

Kur'ani Famëllartë e konsideron vrasjen e një njeriu krim ndaj njerëzimit në tërësi dhe në anën tjetër e konsideron shpëtimin e tij nga shkatërrimi begati për njerëzimin në tërësi. Thotë Allahu i Lartësuar: "Për këtë ne u shpallëm Beni Israilëve se kush e mbyti një njeri pa pasë mbytur ai ndonjë tjetër dhe pa pasë bërë shkatërrim në tokë atëherë është si t'i kishte mbytur gjithë njerëzit. E kush e ngjall (shpëton) është si t'i kishte ngjallur të gjithë njerëzit." (el-Maide: 32)

Gjithashtu, Islami dënoi çdo cenim të nderit e fisnikërisë së njeriut dhe për të mbrojtur nderin, Islami e ligjësoi dënimin për prostitucion. Thotë Allahu i Lartësuar: Lavirin dhe lavirin t'i rrahni secilin prej tyre me nga njëqind të rëna, dhe në zbatimin e dispozitave të Allahut ndaj atyre dyve mos u tregoni zemërbutë, nëse jeni që i besoni Allahut dhe botës tjetër. E gjatë zbatimit të ndëshkimit ndaj tyre, le të jenë të pranishëm një numër besimtarësh." (en-Nurë: 2)

Sikurse që e ka ligjësuar edhe ndëshkimin për shpifje. Thotë Allahu i Lartësuar: "Edhe ata të cilët bëjnë shpifje për gratë e ndershme dhe nuk sjellin katër dëshmitarë, t'i rrahni ata me nga tetëdhjetë të rëna dhe atyre mos u pranoni dëshminë më kurrë. Të tillët janë të pabesë." (en-Nurë: 4)

Sikur që e ka ndaluar Islami ofendimin e muslimanit, ka ndaluar edhe nga të përqeshurit, etiketimi me llagape të këqija dhe dyshimi. Thotë Allahu i Lartësuar: "O ju që be-

suat, nuk bën të tallet një popull me një popull tjetër, meqë të përqeshurit mund të jenë më të mirë nga ata të cilët përqeshin dikë tjetër, e as gratë me gratë e tjera, nga-se mund të jenë më të mira se to, dhe mos e përqeshni njëri tjetrin e as mos etiketoni njëri tjetrin me llagape të këqija." (el-Huxhurat: 11)

Shenjtëria e pasurisë

Gjithashtu, i Dërguari i Allahut, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të, ka treguar për shenjtërinë e pasurisë e, kjo është nxitje e fortë për muslimanin, e cila e shtyen të punojë me vullnet dhe vendosmëri dhe e shtyen atë drejt një konkurrence në përsosjen e punës ngase njeriu mundohet të fitojë ushqimin e tij dhe lodhet në jetë i shtyer nga natyrshmëria për të pasë sa më shumë në të cilën e ka krijuar Allahu, derisa të kënaqet me atë që e posedon dhe atë që e ka depunuar për veten dhe familjen e tij. Për atë Islami e ka pohuar pronësinë individuale me rrugët e saja të ligjshme. Thotë Allahu i Lartësuar: "Burrave ju takon hise nga ajo që fituan dhe grave gjithashtu ju takon hise nga ajo që fituan ato." (en-Nisa: 32)

Dhe e ka ruajtur nga keqpërdorimi i të tjerëve me të, kështu që ka ndaluar grabitjen dhe shfrytëzimin e pasurisë pa të drejtë. Për këtë ka ardhur me ndëshkimin e rreptë ndaj vjedhësit. Thotë Allahu i Lartësuar: "Vjedhësit dhe vjedhëses preni duart, si shpëtim i veprës që kanë bërë dhe ndëshkim prej anës së Allahut." (el-Maide: 38)

Dhe për të përforcuar shenjtërinë e pronës private, Islami i ka lejuar pronarit që ta mbrojë atë nga vjedhja dhe nga grabitja e nëse vritet me këtë rast bie shëhid. Thotë i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të): "Ai i cili vritet në mbrojtje

të pasurisë së tij është shehid dhe ai që vritet në mbrojtje të nderit të tij është shehid.”

Pastaj, i Dërguari Allahut, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të, ne Hutben e tij kaloi nga porosia për ruajtjen e të drejtave të njeriut te një vendim i prerë të cilin ua kumtoi të pranishmëve dhe atyre që vijnë pas tyre. Thotë i Dërguari i Allahut, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të: ”Veni re: Prej veprave të kohës së injorancës kam përdhosur çdo gjë: Gjaqet e kohës së injorancës janë të anuluar dhe kamata e injorancës është anuluar.”

E me këtë vendim i Dërguari i Allahut, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të, i ka anuluar veprat e kohës së injorancës dhe ato gjurmë të këqija që i kanë lënë dhe ka çrënjësuar t’keqen e tyre.

Prandaj, çdo gjë që ju përmbaheshin në kohën e injorancës prej zakoneve të urrejtura, fanatizmit të përbuzur, lavdërimit me të parët dhe ofendimit në prejardhje, bashkëpunimit me kamatë, të tërat kishin përfunduar dhe ishin jovalide.

Dhe në këtë, Pejgamberi, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të, filloi me të afërmit e tij para se të fillonte me të tjerët. Thotë i Dërguari i Allahut, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të: ”Kamata e parë që do ta anuloj është kamata e xhaxhait tim, Abbasit bin Abdul-Muttalib dhe gjaku i parë që do ta anuloj është gjaku i djalit të Rebia bin Harith bin Abdul-Muttalib.”

Xhaxhai i tij, Abbasi kishte pasuri që e kishte dhënë me kamatë, e kjo kamatë ishte e para që e anuloi i Dërguari i Allahut, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të, dhe bijtë e Abdul-Muttalibit kishin një gjak te fisi Hudhejl e ky ishte gjaku i parë që e anuloi i Dërguari i Allahut, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të nga gjaqet e injorancës, që njerëzit të mos kenë arsye për të mos zbatuar urdhërat e Allahut dhe

urdhërat e tij. E kamata është e ndaluar me Kur’an, Suet dhe Ixhma. Thotë Allahu i Lartësuar: ”Allahu e ka lejuar shitblerjen por, e ka ndaluar kamatën” (el-Bekare: 275)

Uzurpim dhe Urrejtje

Islami ka ndaluar kamatën për atë që shkakton dëme të mëdha. Kamata eliminon shpirtin e solidaritetit dhe mëshirës së ndërsjellë. Në shoqërinë ku punohet me kamatë i shohim kamatëdhënësit si ujë që nuk kanë brenjë tjetër vetëm se si ta uzurpojnë pasurinë e të varfërve, secili pret momentin kur do ta grabit tjetrin dhe do ta gëlltit atë, gjithashtu ajo mbjell urrejtje dhe armiqësi në shpirtin dhe këputë lidhjet vëllazërore dhe afërsinë. A ka dhimbje më të madhe për njeriun që të sheh se si i mirret pasuria pa të drejtë!!

Duke mos harruar se si në kamatë pezullohet pasuria që të mos shfrytëzohet në sferat e saja të ligjshme si tregtia, industria apo bujqësia.

Për këtë, Islami ndaloi kamatën rreptësisht, pa u hamendur. Thotë Allahu i Lartësuar: ”O ju njerëz, kinie frikë Allahun dhe hiqni dorë prej asaj që ka mbetë nga kamata nëse jeni besimtarë. E në qoftë se nuk e bëni këtë atëherë ju shpallet juve luftë nga Allahu dhe i Dërguari i Tij. E nëse pendohe- ni, atëherë juve u takon kapitali i pasurisë suaj, askë nuk e dëmtoni e as vetë nuk dëmtoheni.” (el-Bekare: 279)

Të Drejtat e Burrave dhe Grave

Pastaj, vazhdoi i Dërguari i Allahut, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të, në hutben e tij lamtumirëse dhe sqaroi për burrat obligimet e tyre ndaj grave dhe obligimet e grave ndaj burrave.

"Ju keni obligime ndaj Grave tuaja dhe ato kanë obligime ndaj jush, ato e kanë obligim ndaj juve që të mos ulet... në shtratin tuaj askush përveç juve dhe të mos e fusin në shtëpitë tuaja askënd përveç se me lejen tuaj, e nëse e bëjnë të kundërtën atëherë Allahu ua ka lejuar juve t'i këshilloni ose t'ë distancoheni nga të fjeturit me to një kohë apo t'i rrahni me një rrahje të lehtë e jo dëmtuese e nëse ndalen e ju respektojnë atëherë e keni obligim t'i ushqeni dhe t'i veshni me të mire. Dhe silluni mirë me gratë ngase ato janë ndihmësit e juaj, nuk posedojnë për veten e tyre asgjë dhe ju i keni marrë ato me besën e dhënë ndaj Allahut dhe i keni filluar marrëdhëniet intime me to me fjalën e Allahut."

Drejtësia ndaj Gruas

Gruaja gjatë kohës së inorancës ishte më e përbuzur se sa robërit, nuk i ndahej asgjë prej trashëgimisë dhe as nuk konsultohet për martesë dhe disa nga arabët i varrosnin fëmijët femra të gjalla. Mirëpo, Islami i dha gruas të drejtat e saj dhe ndërpreu këtë padrejtësi si dhe i ndau asaj nga trashëgimia. i dha të drejtë femrës së rritur të jepte mendimin e saj për martesë, e ndaloi varrosjen e fëmijëve femra dhe e shëmtoi atë si dhe i pohoi gruas të drejtat e saj dhe obligimet dhe burrit ia pohoi të drejtat e tij dhe obligimet.

Ruajtja e Nderit

Prej obligimit të gruas ndaj burrit të saj është: Ta ruaj nderin e saj, të vajzave të saj, të motrave të tij dhe mos ta tradhëton atë në këto obligime. Dhe të largohet nga ajo që dërgon deri te kjo tradhëti ose ngjall dyshimet ashtu që nuk i lejon asnjë të huaji të hyj

në shtëpinë e tij në mosprezencën e tij ngase ky është një burim i madh i të keqes.

E prej obligimit të burrit ndaj gruas: është që ta shoqërojë atë me të mirë dhe atë duke i buzëqeshur asaj dhe duke i folë fjalë të mira, duke e këshilluar atë me të mirë kur gabon dhe duke i dhënë shembull të mire. Kur sheh prej saj atë që e kundërshton ligjin e Allahut apo edukatën të bëhet serioz dhe nuk lëshon pe derisa të kthehet nga gabimi i saj. Thotë Allahu i Lartësuar: "Dhe silluni mirë ndaj tyre" (...)

Dhe prej obligimeve të burrit ndaj gruas së tij është që: Ta furnizojë atë mesatarisht duke mos shpenzuar tepër e as duke mos u bërë koprrac. Ashtu si thotë Allahu i lartësuar: "Dhe mos e bëj dorën tënde të lidhur për qafe e as mos e shtrij në tërësi, e të mbe-tesh i qortuar e duarthatë." (el-Isra: 29)

Rruga e Udhëzimit

I Dërguari i Allahut, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të, i nxiti muslimanët të kapeshin për librin e Allahut dhe të udhëzoheshin me mësimet e tij e ti zbatonin normat e tij dhe i nxiti që ta pasonin Sunetin e tij dhe i thirri ata që t'ia paraqesin çdo mospajtim Librit të Allahut dhe Sunetit të të Dërguarit të Tij, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të. Për atë tha: "Ua kam lërë dy gjëra nëse kapeni për to nuk do të humbasni librin e Allahut dhe Sunetin tim."

Libri i Allahut është udhëzuesi me të cilin kush kapet nuk devijon, e drejta me të cilën kush gjykon me të nuk bën padrejtësi dhe është e vërteta që nuk...

Drita e Islamit kishte përfshirë horizontet, normat e tij ishin plotësuar prandaj, edhe zbriti fjala e Allahut: "Sot përsosa për ju fenë tuaj, plotësova ndaj jush dhuntinë time

dhe jam i kënaqur me islamin si fe tuajën. " (el-Maide: 3)

Sa e madhe ishte mirësia e Allahut ndaj këtij umeti në këtë ditë madhështore.

Allahu na dhashtë sukses të punojmë me librin e Tij dhe të udhëzohemi me Sunetin e Të Dërguarit të Tij, pagja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të.

Prof. Muhamed Abdul-Vahid Ibrahim

përktheu: D. Lekaj

Marrë nga: islamtoday. net

Thirrja e Ibrahimit, alejhis salam

Kur Ibrahim, alejhis salam, kompletoi ndërtimin e Kabes, Allahu, subhanehu ve teala, e urdhëroi atë të thirrte njerëzit në haxh. Ibrahim alejhis-salam tha: "O Allah! Si mund zëri im të arrij te gjithë ata njerëz?"

Allahu, subhanehu ve teala, i tregoi atij që detyra e tij ishte vetëm për t'i thirrur dhe ishte në dorën e Allahut për ta bërë atë t'i arrijë njerëzit.

Ibrahimi, alejhis salam, pastaj u ngrit në malin e Arafatit dhe thirri me zë të lartë: "O njerëz me të vërtetë Allahu ka përcaktuar për ju Haxhin, kështu kryejeni haxhin".

Allahu, subhanehu ve teala, shpalli në Kur'an: "Dhe thirr ndër njerëz për haxhin, se të vijnë ty këmbësorë e edhe kalorës me deve të rraskapitura që vijnë prej rrugëve të largëta". [el-Haxh:28]

Sot e kësaj dite me miliona muslimanë vazhdojnë t'i përgjigjen thirrjes së Ibrahimit alejhis salam. Ndoshta këtë vit ju do të jeni midis atyre që i përgjigjen kësaj thirrjeje.

Amër Ibën El-As transmeton: "Kur islami hyri në zemrën time, Unë shkova tek i dërguari i Allahut dhe tha: "Më jep dorën tënde kështu që unë të mund të bëj betimi tek ju". Pejgamberi, salallahu alejhis ve sel-lem, hapi

dorën e tij por unë e tërhoqa të timen. Ai tha: "Çfarë ke, Amër? U i thashë: "Unë dua të bëj vetëm një kusht". Dhe cili është është ai (kusht)? Ai tha. Unë thashë: "Që Allahu do të më falë mua". Atëherë i dërguari i Allahut tha: "A nuk e di që islami i fshin çfarë ka ndodhur përpara tij dhe që hixhra fshin çfarë ka ndodhur përpara tij dhe që haxhi fshin çfarë ka ndodhur përpara tij". [Sahih Muslim]

Haxi është shtylla e pestë e islamit. Allahu, subhanehu ve teala, e bëri atë të detyrueshme çdo musliman që plotëson kushtet, burrë dhe grua, të kryen atë të paktën një herë në jetën e tyre. Allahu ka thënë:

"....vizita e shtëpisë (Qabes) është obligim për atë që ka mundësi udhëtimi te ajo, e kush nuk e beson (ai nuk e viziton); All-llahu nuk është i nevojshëm për (ibadetin që e bëjnë) njerëzit". [al-Imran:97]

Kryerja e haxhit i lanë të gjitha gjynahet. Ebu Hurejre transmeton: "Unë e kam dëgjuar profetin të thotë: "Kushdo që e kryen haxhin dhe nuk kryen asnjë refeth (të foluri ose veprime i keq) ose fusuk (gjynah), ai kthehet (i pastër nga gjynahet) ashtu si në ditën që e ka lindur nëna". [Buhari]

Haxhi është një nga veprat më të mëdha që dikush mund të kryejë në jetën e tij ose të saj. Ebu Hurejre transmeton: "Pejgamberi u pyet: "Cila vepër është më e mira?" Ai ka thënë: "Besimi tek Allahu dhe tek i dërguari i Tij", Pastaj çfarë? "Xhihadi për hir të Allahut". "Pastaj çfarë?", "Haxhi i pranuar nga Allahu".

Ebu Shadhe ka thënë: "Unë kam medituuar për veprat e mira që një person i bën. Unë kam gjetur që namazi ashtu si edhe agjërimi janë një xhihad i trupit. Dhe që sadakaja është një xhihad i pasurisë së dikujt. Por haxhi është një xhihad i të djave, edhe trupit dhe pasurisë".

Duaja e atij që është në haxh do të pranohet. Pejgamberi salallahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Ushitari në rrugën e Allahut dhe ai i cili e kryen haxhin dhe ai i cili kryen umran, të gjithë janë të deleguarit e Allahut. Ai i thirrri ata dhe ata u përgjigjën. Dhe ata do t'i luten Atij dhe Ai do t'i jap atyre (çfarëdo që të kërkojnë)!" [Hadithi është autentik, i transmetuar nga Ibën Maxhe dhe Ibën Hisham]

Në librat e historisë islame është transmetuar që në ditën e Arafatit, një njeri nga Turkmenistani qëndroi mbi Arafat në Haxh. Në të majtën e tij, krejt që shihte ishin muslimanë duke qarë dhe duke ju lutur Allahut, subhanehu ve tealë. Përshkak që dinte vetëm gjuhën e tij amtare, ai nuk mund të imitonte lutjet e gjata të të tjerëve. Me këtë çdo gjë turbullohej përpara tij. Fytyra e tij u skuq, sytë e tij nxorën lotë, ashtu ai i ngriti duart e tij, dhe tha: "O Allah! Më garanto mua çdo gjë që ata po kërkojnë? Më jep mua çdo gjë që ata kërkojnë".

A do të thotë që ne të biem pas haxhit në të njëjtën mosbindje që kishim rënë para tij? A do të thotë që ne na është premtuar Xheneti dhe s'ka rëndësi çfarë gjynahi ne bëjmë pas haxhit? Shumë njerëz duan të

mendojnë kështu diçka dhe kjo është një supozim shumë i rrezikshëm.

Ne do të shohim në shumë hadithe përsa i përket virtetit të Haxhit me termin Mebrur. A e dini çfarë Mebrur do të thotë? Do të thotë haxhi i pranuar. Një haxh mebrur është ai në të cilin nuk bëhen mosbindje (gjynahe) në haxh dhe pas tij. Të tjera kanë thënë që një haxh mebrur është ai është i pranuar, dhe shenja e pranimi të tij është që personi do të shkojë në një gjendje më të mirë atëhere kur ai të vijë dhe që ai nuk do të vazhdojë gjynahet që ka patur midis tij dhe Allahut, subhanehu ve tealë.

Unë njëherë kam parë një grup haxhinjsh me të gjitha stampimet e tyre. Të vendosura në bluzat e tyre dhe kapelet e tyre "Haxh mabrur 1997". Unë kujtova kur Ibën Omeri ishte në shtratin e tij të vdekjes dhe djali i tij ia kujtoi atij të gjitha veprat e mira që ai kishte bërë me Pejgamberin, salallahu alejhi ve sel-lem, dhe sahabet e tij, radijallahu anhum. Ai i tha atij: "Pusho! A nuk e di ti prej kujt Allahu i pranon (veprat)? Me të vërtetë Allahu i pranon veprat vetëm nga ata që e kanë frikë Atë (el-mutakun)".

Kur Ali Ibën Husejn, radijallahu anhu, i veshi rrobat e ihramit dhe u ul në deven e tij në përgatitje për të udhëtuar në Mekë, fytyra e tij ndryshoi ngjyrë, lëkura e tij rrëngëthej dhe ai qante, i pa aftë që të thotë telbijen, Lebejke Allahuma lebejk. Dikush e pyeti atë: "Çfarë ka që s'shkon?" Dhe ai ju përgjigj: "Unë jam i frikësuar që kur unë ta them atë, do të më përgjigjet: "La Lebejke ua la sedejk" më mirë të mos kishe ardhur dhe mos të kesh kurrë lumturi".

Me atë shpirt, le të marshojmë përpara në kërkim të mëshirës së Allahut, subhanehu ve tealë, dhe faljes së Tij, tek shtëpia e parë e Allahut subhane ua tealë mbi tokë, në haxh.

Në haxhin e 1996 ju mund të keni dëgjuar për turmën e xhamaratit në të cilën 600 njerëz vdiqën. Ishte mesditë kur ajo ndodhi dhe unë kam qenë i ulur që nga mëngjezi duke pritur për mesditën që të hidhja gurët e mi. Rreth 30 minuta përpara mesditës një valë njerëzish, si domino, na hypën përmbi ne. Unë i thashë vetes që më përpara që nëse do të gjendesha përpara një situatë emergjente do të hidheja në ndonjë autobus ose ndonjë gjë të lartë që t'i ikja turmës. Tani, unë i pashë njerëzit duke e bërë atë gjë dhe unë e dija kjo ishte situata që unë i frikësoheja. Miku im tha: "Çfarë të bëjmë?" me një shikim mbi detin e njerëzve unë e dija që nuk ishte e mundshme të ecnim kundër turmës dhe kështu ju përgjigja: "Shko dhe hidhu tek xhemerati jonë".

Njerëz vdiqën atë ditë. Sirenat e ambulancave ishin duke fishkuller dhe helikopterët ishin duke fluturuar sipër. Në dhimbjen dhe lodhjen, dhe me humbjen e mikut tim, unë u ula në gjunjë, me shpindën tek një motër muslimane dhe shpinda e saj në atë të timen. Ne nuk e kuptuam çfarë ishim duke bërë. Unë shijova çfarë Pejgamberi, salallahu alejhi ve sel-lem ka thënë që në Ditën e Gjykimit njerëzit do të jenë lakuriq dhe Aisha, radijallahu anha, e pyeti atë: "A nuk do ta shikojnë njëri-tjetrin burrat dhe gratë? Dhe ai u përgjigj: "Aisha, çështja është më serioze sesa aq".

Unë pashë tre burra që shikonin për shokët e tyre dhe unë vetëm po i shikoja me vëmendje. Të gjitha menjëherësh shpërthyen

në gëzim "Ahmed, Ahmed". Ata thirrën dhe njëri prej tyre nuk mund të përbante gëzimin dhe ai qau dhe qau.

Duke çaluar unë shkova tek Kaba ku gjeta një vend me pemë që bënin hije dhe një rrugicë që të çonte tek një vilë. Pronari, një plak, qëndroi duke shikuar të gjithë njerëzit që ecnin pranë. Edhe unë e pashë atë.

Njerëzit do të shkonin tek ai dhe do t'i luteshin për një gotë ujë. Ai do të kërcente dhe do t'i sillte atyre ujin më të ftohtë që ai kishte. Ata do të luteshin nga thellësitë e zemrave të tyre për të. Unë e dija çfarë lloj duash ishin, sepse unë isha duke ndjerë të njëjtën etje që ata ndjenin. Kurdo që ai shihnte ndonjë të sëmurë, ai do të hidhej në rrugë dhe do t'i ftonte brenda, duke i dhënë atyre një shtrat dhe ushqim për tu ç'lodhur.

Unë kisha turp së pari, por etja më pushtoi mua dhe unë i kërkoja atij ujë. Unë kisha atë gjendje për ca kohë dhe kur unë e pyeta atë, ai e kuptoi që nuk më kishte dhënë asgjë. Ai vrapoi brenda dhe përveç ujit më solli disa paketa me lëngje frutash. Unë mendoja rreth këtij njeriu kur po kthehesha tek Qabeja. Nëse një qenie njerëzore ishte aq e mëshirueshme ndaj këtyre njerëzve të cilët kanë ardhur në haxh për asnjë arsye tjetër përveç se të thonë: "La ilahe ilallah", sesa i mëshirshëm do të jetë Allahu, subhanehu ve tealala me këta haxhinj?

Me të vërtetë, Pejgamberi ka thënë: "Dhe nuk ka shpërblim tjetër për haxhin e pranuar...veç xhennetit!"

Muhammed el-Sherif
Përktheu: Ammar Ardit Kraja

Nga thesari i urtësisë

Është thënë: “Urtësia është pronë e çdo muslimanit, ku ta gjen le ta marrë atë.” Nga kjo pikënisje filluam përpilimin e këtij teksti duke synuar tubimin e një numër të fjalëve të urta për të cilët mendojmë se do të janë freskuese për shpirtërat e besimtarëve. Ajo që më tepër e synojmë është zbatimi i këtyre porosive të arta në jetën tonë që do të përmirëson dukshëm mënyrën e jetesës. All-llahun e lusim që këto fjalë t’i bën të dobishme për besimtarët kudo që janë. Ai gjithsesi është dhurues i suksesit.

Hasani ka thënë: “Shenja e largimit prej All-llahut është te preokupimi i njeriut me gjërat që nuk i përkasin.”

Sehl ibën Abdil-lah Et Tusturi ka thënë: “Ai që flet për atë që nuk është çështje e tij do të privohet nga sinqeriteti.”

Kur halifeja El Mensuri e ka pyetur Xha’fer ibën Muhammed Es Sadik-un për shkakun e mosprezencës së tij në tubimet që ai i organizon ai i është përgjigjur: “Në praninë tënde nuk ka gjë prej të cilës frikësohemi e as që ke ndonjë gjë të ahiretit që na terheq. Nuk mendojmë se je në begati për të cilën duhet të të urojmë e as që mendojmë se je në fatkeqësi për të cilën duhet të të ngushëllojmë.”

Fudajli ka thënë: “Nëse don që njerëzit të janë si ti, nuk e ke kryer porosinë e Allahut. (1) Atëherë si mundesh ta kryesh kur dëshiron që njerëzit të janë më poshtë se ti.”

Ibën Mes’udi ka thënë: “Pasha Allahun që nuk ka Zot tjetër veç Tij, mbi këtë tokë,

asgjë si gjuha nuk e meriton burgimin e gjatë.”

Fudajli ka thënë: “Nuk ka Haxh, as xhi-had, e as përgatitje për xhihad, më të fortë e të vështirë se ruajtja e gjuhës...”

Llukmani me këto fjalë e këshilloi djalën e tij: “Nëse fjala është argjend heshtja është flori.”

“Ai që hesht me dije është sikur ai që flet me dije.”

Omer ibën Abdul Azizi mbajti hytbe e cila preku në zemrat e njerëzve dhe ata filluan të qajnë. Omeri e ndërpreu hytben dhe njerëzit thanë: Pse nuk e vazhdove fjalimin për të cilin shpresojmë se do të na kishte bërë dobi? Omeri tha: Fjala është sprovë. Vepra është më e mirë për besimtarin se fjala.”

Ubejdullah ibën Ebi Xha’fer ka thënë: “Nëse njeriu në një tubim flet dhe i pëlqen fjala që e thotë le të hesht dhe atëherë kur heshja i pëlqen le të flasë.”

Havarijunët e pyetën Isaun, alejhis selam: “Cila është puna më e sinqertë? Tha: Ajo për të cilën nuk do të lavdërohesh prej njerëzve.”

“Ai që të don është i sinqertë ndaj teje edhe kur je prezent edhe gjatë mungesës tënde kurse ai që friket prej teje është i sinqertë vetëm kur je i pranishëm.”

“Besimtar është ai që i mbulon të metat e vëllaut vet dhe e këshillon kurse i prishur (faxhir) është ai që i zbulon të metat e njerëzve dhe i kritikon.”

“Gjëja më e rëndë që vihet në peshore (mizan) është sjellja e mirë.” (HADITH)

“Mos u bën si ai i cili grumbulon diturinë e të të diturve dhe urtësitë e të urtëve por që ndaj të Vërtetës sillet si një nga të marrët.”

Omer ibën El Hattabi ka thënë: “Jep selam i pari kur të takohesh me vëllaun tënd, thirr me emrin që e pëlqen dhe liroja vendin të ulët. Kjo do ta shton dashurinë mes juve.”

Ebani rrëfen: “Hyra në xhami ku e takova Hasanin. Në pyetjen time a është falur ai u përgjigj negativisht. Thash: Në qytet njerëzit janë falur. Tha: Kush don ta merr fenë nga çarshia?! Nëse ju shkon malli e vonojnë faljen e namazit kurse atëherë kur nuk ju shkon, e falin para kohës.”

“Sikur të mos ishin vdekja, sëmundja dhe skamja, njeriu nuk do të bindej kurrë...”

“Kush e nderon dhe lavdëron atë që futë risi në fe ka shpejtuar në rrënim të fesë.”

“Ai që e qorton vetën në mesin e njerëzve, në të vertetë lavdërohet, sa keq është kjo që e bën.”

Ali ibën Ebi Talib, radijall-llahu anhu, thoshte: “Dijës i mjafton për nderë pretendimi që ia bëjnë injorantët.”

Obligimet e njerëzve ndaj dijetarit janë:

- Të pyesin atë për çështjet e fesë
  - Të mbrojnë nderin e dijetarëve
  - T'i arsyetojnë në gabimet e tyre
  - Gjeneratat e reja t'i lidhim me dijetarët
- Obligimet e dijetarit janë:
- Të mos e fsheh dijen

- Të flet të vërtetën për All-llahun
- Të urdhëron për të mirë dhe të ndalon nga të këqijat
- Të përzihet me njerëzit duke mos u izoluar prej tyre

Ibën Mes'udi, radijall-llahu anhu, thoshte: “Ju jetoni në një kohë në të cilën numri i fukahave (dijetarëve) është i madhë në kohë që numri i hatibëve (oratorëve) është i vogël, që japin shumë e marrin pak, që i dijnë dispozitat e Kur'anit e që ndoshta nuk e dijnë Kur'anin përmendsh. Do të vie një kohë, numri i oratorëve (llafazanëve që flasin shumë e veprojnë pakë) do të shtohet në kohë që numri i fukahave (që flasin të vërtetën dhe punojnë sipas saj) do të jetë i vogël, që kërkojnë shumë e që japin pak, që e dijnë Kur'anin përmendësh por janë neglizhent ndaj kufijve të Tij.”

Përgatiti: Talha Kurtishi

Shënime-

1-I Dërguari i All-llahut, sal-lall-llahu alejhi ve sel-leme, ka thënë: “Nuk beson ai që për vëllaun e vet nuk e dëshiron atë që e dëshiron për vete.” Duke u nisur nga aspirata natyrore në bazë të së cilës njeriu për vetën e tij dëshiron më shumë, ai detyrohet që edhe për vëllaun e tij musliman të dëshiron atë që e dëshiron për vete gjegjësisht gjendje më të mirë se ajo në të cilën realisht gjendet.

Talha Kurtishi

Lakmia

Lakmia (në kuptimin e babëzisë) është një nga vetitë më negative, së cilës duhet t'i shmangen myslimanët e ndershëm. Arsyet që e shtynjë individin drejt një vetie të tillë duhen kërkuar mes të tjerash, tek varësia (në mënyrë kronike) nga paratë dhe pasuria. Individit i prekur nga lakmia shndërrohet lehtësisht në skllav të parasë. Në fakt, ne na shqetëson fakti se shumë vëllezër myslimanë e kanë bërë qëllimin e vetëm të jetës së tyre, fitimin e sa më shumë parave dhe grumbullimin e një pasurie sa më të madhe. Disa myslimanëve nuk u prish shumë punë fakti, se tek pasuria e madhe mund të vihet shpesh vetëm në rrugë të pandershme ose në sajë praktikash biznesi jo të pastra.

Besimi Islam nuk është kundër mundësisë që myslimanët të bëhen të pasur dhe të jetojnë në bollëk. Përkundrazi, Islami i nxit ithtarët e vet që të zhvillojnë tregtinë dhe të dinë t'i investojnë paratë e tyre me llogjikë të ftohtë, sidomos në ditët e sotme kur me para mund të bësh çudira - (në mënyrë metaforike). Por, Islami është kundër faktit që paraja të shndërrohet në qëllimin dhe hobin e vetëm në jetën e myslimanit. Islami gjithashtu është kundër mundësisë që myslimani të bëhet i pasur duke shkelur mbi familjen e tij, mbi shoqërinë dhe fenë e tij.

Islami i dënon dhe i konsideron lakmitarët dhe lakminë si simbol të hipokrizisë dhe të hienizmit (babëzisë). Në Islam, nuk ka vend për egoizëm vetjak dhe ata që vuajnë nga kjo veti e përbuzur, meritojnë të dënohen nga Zoti xh.sh. Pejgamberi ynë, Muhamedi, paqja dhe shpëtimi qofshin me të, i cili shërben si shem-

bull për të gjithë ne, besimtarët, e urrente lakminë dhe vetë ishte mjaft bamirës. I dërguari i Zotit e konsideronte vetinë e sipërpërmendur si shenjë të besimit të dobët. Muhamedi, paqja dhe shpëtimi qofshin me të, shprehej si më poshtë: «O Zoti im! Më merr nën strehimin Tënd dhe më mbro nga paaftësia dhe dembelizmi si dhe nga mendjelehtësia dhe lakmia...»

Ambicia për të fituar sa më shumë para, shpesh e shtyn njeriun të mbylli sytë para mënyrës sesi fitohen këto para dmth. nëse janë fituar në mënyrë të ndershme dhe në bazë të ligjit. Myslimani i ndershëm e shikon parën si mjet dhe jo si qëllim në vetvete. Nëse paratë fitohen sipas parimeve tregtare të përcaktuara nga Islami, ato mund të shërbejnë për të zgjidhur jo pak probleme, dhe mund t'u ndihmojnë myslimanëve të kapërcejnë pengesa dhe probleme të ndryshme të cilat mund t'u dalin atyre në jetë.

Islami e kupton që lakmia dhe dashuria për parën është veti apo tipar (dobësi) e karakterit njerëzor. Në Kuran thuhet:

„Pasuria dhe fëmijët janë stoli e jetës së kësaj bote ...“ (Kurani fisnik, 18-46)

Por problemet lindin atëherë, kur ambicia për para e bën myslimanin lakmitar dhe egoist në një kohë, kur momenti e kërkon që duhet t'i ndihmojë të tjerët. Është e trishtueshme të shikosh, sesi disa myslimanë nuk e paguajnë zeqatin (taksën e detyrueshme fetare) përkundër faktit se i përmbushin kushtet sipas të cilave Islami ua bën detyrim atë. Allahu i ka paralajmëruar myslimanët para një sjelljeje të tillë dhe u ka premtuar atyre që s'paguajnë zeqatin, dënim të

rreptë: Ata të cilët e ruajnë arin dhe argjendin (pasurinë) e nuk e japin për rrugën e Allahut, lajmëroi për një dënim të dhimbshëm...“ (Kurani fisnik 9-34)

Mund të konstatojmë me keqardhje, se lakmia ka pushtuar zemrat e disa myslimanëve aq thellë, sa i pengon ata të kryejnë detyrimet themelore jetësore si p.sh. të mbajnë dhe të kujdesen për familjen dmth. për gruan, fëmijët, prindërit apo edhe farefisin. Në përmbledhjen e Buhariut është regjistruar thënia e Pejgamberit, paqja dhe shpëtimi qoftë me të, e cila është përkthyer si më poshtë: „Për paratë që mund t'i dhurosh familjes të takon shpërblim më i madh, sesa për paratë që mund t'i dhurosh një varfanjaku apo për paratë që mund t'i përdorësh për qëllime bamirësie.“ Ky hadith, të dashur vëllezër dhe motra, nuk nënkupton aspak se na hiqet obligimi për t'u ndihmuar të tjerëve dmth. personave jashtë farefisit. Ky hadith veçse përcakton prioritetin që ka farefisi para të tjerëve nga aspekti i ndihmës.

Mes myslimanëve egziston një tip i çuditshëm individësh, të cilët janë të aftë të shpenzojnë shuma të mëdha parash për të kënaqur qejfin e tyre (qëllimet e dynjasë), por u dridhet dora kur vjen puna të kontribuojnë me një shumë sado simbolike për asistencë sociale ose lëmoshë. Individit lakmitar nuk mund të jetë njëkohësisht edhe mysliman i mirë, sepse besimi dhe lakmia e përjashtojnë njëra-tjetrën. Çdo mysliman duhet të jetë i vetëdijshëm për shpërblimin e majmë që ia ka premtuar Allahu xh.sh. nëse jep sadaka dmth. lëmoshë (dmth. tregohet bamirës).

Të dashur vëllezër dhe motra! Kini parasysh ju lutem, se sadakaja (lëmosha-bamirësia) ka disa përfitime e përparësi:

- sadakaja është një mjet efikas për mbrojtjen e pasurisë nga shpërdorimi, falimentimi apo likuidimi. „, e çkado që të jepni, Ai e kompenson atë,, (Kurani fisnik 34-39)

- Allahu e pranon sadakanë, pendimin e gjynahtarëve (mekatësve) dhe ua shton atyre shpërblimin: „A nuk ditën ata se Allahu është Ai që pranon pendimin e robëve të vet, pranon lëmoshat....“ (Kurani fisnik 9-104)

Pejgamberi Muhamed, paqja dhe shpëtimi qofshin me të, ka thënë: „Sadakaja e fshin vepërën e keqe ashtu sikurse uji shuan zjarrin.“

- Bamirësia e ruan myslimanin nga zjarri i xhehenemit (ferrit) dhe e largon nga ai (ferri), Ditën e Qametit. Pejgamberi Muhamed, paqja dhe shpëtimi qofshin me të, ka thënë: „Largojuni ferrit, qoftë edhe me kontributin e një gjysmë hurme (arabie).“- (dmth. nëse i jepni dikujt një gjysmë hurme si bamirësi)

- Bamirësia e mbron myslimanin nga humbja në çastet e vdekjes. „Dhe jepni nga ajo që Ne u kemi dhënë juve, para se ndonjërit prej jush t'i vijë vdekja, e atëherë të thotë: »O Zoti im, përse nuk më shtyve edhe pak afatin (e vdekjes), që të jepja lëmoshë e të bëhesha prej të mirëve !“ (Kurani fisnik 63-10)

Le ta lusim Allahun xh.sh. që të na ndihmojë në kryerjen e veprave të mira si dhe të na i pranojë ato.

„Kush është i ruajtur prej lakmisë së vet, të tillët janë të shpëtuar., (Kurani fisnik 59-9)

Të dashur vëllezër e motra! Të kemi gjithnjë kujdes, të mos biem viktimë e interesave të ngushta personale dhe e epsheve të ndryshme. Le të jemi bamirës dhe të mos lejojmë, që lakmia për para të na pengojë në dhënien e ndihmës së çdo lloj karakteri, ndaj atyre që kanë nevojë.

M.S.Hasna

Vendi dhe dita e leksionit: Xhamia e Bratislavës, datë 12.07. 2004

© IslamOnweb.net

Ziliya

Çështja e zilisë (hasedit) është shumë e rëndësishme. Është një problem serioz me të cilin të gjithë ne duhet të përballemi. Zilia përhapet në shoqëri si një sëmundje e frikshme dhe është një sëmundje që kërkon shërim.

Zilia është me të vërtetë serioze, ngando njëherë është sëmundje fatale. Është një karakteristikë që i shkatëron marrëdhëniet midis njerëzve, komuniteteve dhe madje edhe popujve. Në një komunitet që është i errësuar nga kjo cilësi e urrejtur ndodh që bashkëpunimi dhe dashuria bëhen të panjohura kurse armiqësia dhe dhuna bëhen urdhëri i ditës.

Zilia ndodh kur ne shohim disa bekime në duart e dikujt tjetër dhe dëshirojmë që këto begati të atij personi të zhduken, ose të humben. Dijetarët muslimanë e kanë përkufizuar këtë ndjenjë në shumë mënyra por të gjitha përkufizimet e tyre përmbajnë këtë kuptim esencial për të dëshiruar që dikujt tjetër t'i humbet e mira që ai ose ajo me të cilën është begatuar.

En-Nevevi e përshkruan zilinë në mënyrën e mëposhtme: "Zilia është dëshira për dikënd i cili gëzon një begati të zhduket nga ai, qoftë ajo begati me natyrë fetare apo e dynjasë".

El-Gazali shkruan: "Përsa i përket zilisë, dijetarët islam e kanë përkufizuar si urrejtje për një begati dhe dëshirë që të zhduket ajo nga dikush që është begatuar me atë begati"

Ibën Xhevi ka thënë: "Zilia është shpresa që dikush që është parë me zili për një begati që ai gëzon, t'i hiqet dhe jo patjetër të jetë kjo e shoqëruar për të pasur një begati të tillë për vete".

Zilia është diçka që mbizotëron në botë. Kjo është pse Kur'ani flet shpesh rreth saj. Allahu thotë: "A u kanë zili atyre njerëzve për atë që All-llahu u tha nga mirësitë e Tij? Ne u

patëm dhënë pasardhësve të Ibrahimit librin e sheriatin dhe u patëm dhënë atyre pushtet të madh". [en-Nisa : 54]

Allahu na mëson ne për të kërkuar strehim nga "...Edhe prej dëmit të smirëkeqit kur sipas smirës vepron". [el-Felek : 5]

Në Kur'an, ne gjithashtu kemi: "E ata do t'ju thonë: "Jo, por ju na keni zili!". [el-feth: 15]

Ne duhet gjithashtu të mos harrojmë historinë e famshme të Jusufit, alejhis selam, dhe vëllezërve të tij të cilët e patën ate zili për dashurinë e babait të tyre për atë aq shumë sa që ata e hodhën atë në një pus.

Pejgamberi, salallahu alejhi ve sel-lem, ka paralajmëruar kundër rrjedhëve të këqija të zilisë mbi ziliqarin, duke thënë: "Kujdesni nga zilia, sepse zilia humb të mirat e një personi si zjarri drurin". [Sunen Ebu Davud (4903)]

Ai ka thënë: "Shkatërrimet e popujve të mëpërpashëm që do të biejnë mbi ju janë zilia dhe smira" [Sunen et-Tirmidhi (2510)]

Pejgamberi, salallahu alejhi ve sel-lem, ka paralajmëruar aq shumë kundër zilisë për shkak të rrezikshmërisë dhe natyrës së saj shkatërruese. Mund të na çojë në shkatërrim në të dyja, në jetën e dynjasë dhe ate të ahiretit.

I dërguari i Allahut, salallahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Mos keni s'mirë dhe zili për njëri-tjetrin. Mos ia ktheni shpindën njëri-tjetrit dhe mos i pritni lidhjet. Bëhuni të devotshëm ndaj Allahut dhe vëllezër ndaj njëri-tjetrit. Nuk është e lejueshme për një musliman për të ndarë (me mos folje etj.) vëllain e tij më tepër sesa tre ditë". [Sahih el-Buhari (6065) dhe sahih Muslim (2559)]

I dërguari i Allahut, salallahu alejhi ve sel-lem, gjithashtu ka thënë: "Në zemrën e adhuresit, besimi dhe zilia nuk mund të bashkëjetojnë". [Sunen en-Nesai (3109)]

Zilia është me të vërtetë një e keqe vdekjeprurëse dhe e madhe. Kur godet, në mënyrë të paevitueshme shkakton shkatërrim. Si rezultat shkaqet e zilisë janë të shumta, ata mund të përmbliken si mëposhtë:

1. Dobësia e besimit dhe pakënaqësia me furnizimin e Allahut

Zemra e një personi i cili është i pakënaqur është në vazhdimësi e ndarë më dysh dhe e flakëruar. E gjitha çfarë ai shikon është të shikojë dikënd tjetër i cili gëzon disa begati që ai e shikon veten se është i privuar. Një person i tillë është i pavetëdijshëm që me të vërtetë Allahu është Ai që na furnizon të gjithë ne.

Të qënurit i kënaqur me vendimin e Allahut në furnizimin e Tij është rruga që sjell rehati-në e shpirtit dhe qetësinë e zemrës.

2. Injoranca mbi pasojat e këqija të zilisë

Një ziliqar është rallë i aftë të kuptojë se ku mund ta çojë zilia e tij, dëmtimet e saja mbi besimin e tij, jetën e tij dhe komunitetin ku ai jeton.

Përsa i përket besimit të tij, një ziliqar është i zemëruar dhe i mërzhitur me vendimin e Allahut. Ai e shikon Zotin e Tij si të padrejtë, madhështia i qoftë Allahut përmbi atë çfarë ziliqari i përshkruan Atij, përderisa ai është i pakënaqur që Allahu ia ka vendosur një begati një personi tjetër që Ai (Allahu) nuk ia ka garantuar edhe atij. Kjo me të vërtetë është një çështje serioze.

Përsa i përket jetës së tij, një ziliqar është përjetësisht i zënë me të mirat që Allahu i ka dhënë të tjerëve. Ai jeton në një gjendje vuajtjeje dhe dëshpërimi ndërsa ai shikon lumturi-në e të tjerëve të cilët e gëzojnë ndërsa ai është i privuar nga ajo. Personaliteti i tij bëhet edhe më i errët. Jeta bëhet një barrë për të. Kënaqësia e mashtron atë në çdo gjë dhe e gjitha ajo që e ndjek pas pakënaqësisë së tij është smira.

Ai distancohet nga shoqëria e tij, sikurse çdokush, i ri dhe i vjetër, që e shohin shoqëri-në e tij të pakëndshme. Të afërmit e tij shpesh nuk e duan atë më shumë sesa duan të huajt dhe ai ndjehet i alienizuar (i huajsuar) gjatë gjithë kohës. Qëndrimi i tij në shoqëri vuan, ashtu siç bën edhe në jetën e tij profesionale.

3. Urrejtja, armiqësia dhe smira

Këto janë arsytet më të mëdha që sjellin zilinë. Një person i cili fsheh të tilla ndjenja drejt të tjerëve automatikisht fillon të ndjejë zili drejt tyre për të mirat që ata kanë. Në një gjendje të tillë, urrejtja dhe zilia e tij mund të nxitë atë që të dëmtojë dhe dhunojë ata.

4. Çudia

Allahu na tregon në Kur'an sesi popujt e mëparshëm i refuzuan Pejgamberët të cilët ishin dërguar për ta. Ata thanë: "Ju nuk jeni tjetër, vetëm se njerëz sikurse ne dhe se All-lahu nuk u ka shpallur asgjë; ju nuk jeni tjetër vetëm se rrenacakë". [el-Ja-sin: 15]

"Si t'u besojmë dy njerëzve që janë si ne, kur populli i tyre është në shërbimin tonë?" [el-Muminun: 47]

Çudia e tyre që njerëz si ata vetë mund të ngriheshin aq lart sa të shkonin në rangun e Pejgamberëve i çoi ata të kenë zili dhe si rrjedhojë i çoi në mosbesim.

5. Mendjemadhësia

Zilija që jobesimtarët ndjenë për pejgambe-rin Muahmmed, salallahu alejhi ve sel-lem, u mboll nga mendjemadhësia.

"Pastaj thanë: "Përse të mos i ketë zbritur ky Kur'an një njeriu të madh nga dy qytete?" [el-Zuhruf : 31]

Ebu Xhehli e tregoi arsyen për mosbesimin në pejgamberin, salallahu alejhi ve sel-lem, si më poshtë: "Ne rrjedhim nga Benu Menafët për nga nderi. Ata i ushqejnë njëzërit kështu ne i ushqejmë njerëzit. Ata mbajnë përgjegjë-si kështu mbajmë edhe ne. Ata japin dhe edhe ne japim. Kështu kur ne jemi qafë më

qafë në racë, ata deklarojnë: 'në kemi një Pejgamber i cili merr shpallje nga qielli. Kur ne do të jemi të aftë ta krahasojmë këtë? Vallah! Ne kurrë nuk do të besojmë tek ai, e as që do të besojmë në atë çfarë ai thotë".

Ne mund të shohim sesi zilija që mbushi zemrën e Ebu Xhehlit i shkaktoi atij që të mos besonte. Ai nuk mund ta shihte sesi Allahu ishte duke e begatur pejgamberin Muhammed dhe duke e nderuar atë me pejgamberllëk dhe me mesazhin e Tij.

6. Smira e shpirtit

Disa njerëz thjeshtë kanë smirë kur një e mirë bie mbi disa të tjerë. Atyre i bëhet qejfi kur dëgjojnë për vuajtjet dhe fatkeqësitë e tyre. Allahu thotë rreth këtyre njerëzve, duke thënë: "Nëse ju përjetoni ndonjë të mirë, ata i dëshpron ajo, e nëse u godet ndonjë e keqe, ata gëzohen për atë". [Al-Imran: 120]

7. Rivaliteti

Kur njerëzit kanë ambicie të njëjta, ata mund të frikësohen se mund të humbasin ndaj të tjerëve me të cilët i ndajnë ato ambicje. El-Gazaliu shkruan: "Kjo është vetëm për njerëzit në garë me njëri-tjetrin. Si rrjedhojë, secili prej tyre ka zili ndaj rivalëve të tij për çfarëdo që ata i sjell afër me qëllimet e tyre. Kjo përfshin zilinë prej cilës vuajnë gratë në lidhje me burrin e tyre. Kjo gjithashtu përfshin zilinë që ndjenë vëllezërit e Jusufit, alehis selam, për suksesin e tij për të tërhequr dashurinë e babait të tyre.

Allahu na transmeton ne: "Kur ata (vëllezërit) thanë: "Pasha Zotin, Jusufi dhe vëllai i tij, janë më të dashur te baba ynë se sa ne, ndërsa ne jemi grup (i fortë). Vërtet, babai ynë është në gabim sheshazi". [el-Jusuf : 8]

Të armatosur me diturinë mbi ato gjëra që sjellin zilinë, ne duhet të bëjmë të pamundurën për t'ju shmangur rënies në të. Ne duhet të

punojmë për të hequr këto faktorë negativë nga jetët tona dhe të bllokojmë çdo rrugë që mund të na hedh poshtë në rrugën e shkatërrimit.

Sunneti rekomandon për ne disa gjëra për të na ndihmuar në këtë detyrë.

Nëse ne shikojmë me smirllek dhe ndjejmë që shikimi jonë po bëhet ziliqarë ndaj begative të dikujt tjetër ne duhet ta bëjmë zakon të themi: "Mashallah, La ku-vete ila bil-lah" që do të thotë, Kjo është çfarë ka vendosur Allahu, nuk ka fuqi tjetër përveç se asaj që ka Allahu.

Pejgamberi, salallahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Kushdo që shikon diçka që ai pëlqen atëhere le të thotë: "Mashallah, la ku-vete ila bil-lah" e cila nuk i sjell dëm asaj".

Ne duhet gjithashtu t'i lutemi Allahut që ta begatojë atë person. Pejgamberi, salallahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Kushdo midis jush që shikon tek vëllai i tij diçka që i pëlqen atij duhet të bëjë dua Allahu që ta begatojë atë". [Musned Ahmed (155550) dhe Sunen Ibën Maxhe (3509)]

Vendosja e kësaj këshille në praktikë do të na mbrojë zemrat tona nga zilija dhe do të mbrojë vëllezërit dhe motrat tona nga dëmi që sjell zilija kur ne i vizitojmë ata.

Ka edhe mënyra të tjera që janë të vendosura në sunnet për ne që të kërkojmë nga Allahu mbrojtje nga dëmi i atyre që na kanë zili.

Ne duhet të lexojmë nga Kur'ani, suren Fatiha dhe Ajetin Kursij. Pejgamberi, salallahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Nëse një adhures lexon hapjen e Kur'anit (suren Fatiha) dhe Ajetin Kursij në shtëpinë e tij, ai nuk do të goditet atë ditë nga shërimi ziliqarë i njërit dhe i xhindit". [Ed-Dejlemi]

Ne duhet gjithashtu të lexojmë dy kapitujt e fundit të Kur'anit; Suret el-Felek dhe en-Nas që të na mbrojë nga e keqja e atyre që na kanë zili.

Halid Husejn

Marrë nga: islamtoday. Net Përktheu: Ammar Ardit Kraja

Dita e Ashura-së, 10 Muharrem

(10 Muharrem 1427 = e enjte, 9 shkurt 2006)

Për çdo vjet muslimanët gëzohen me rastin e Ashurës, ditën e dhjetë të muajit Muharem, për këtë arsye desha që në këtë shkrim modest të përmbledh hadithet e sakta që kanë të bëjnë me këtë ditë dhe të spjegoj kuptimin e tyre. Lusim All-lahun, subhanehu ve teala, që të na ndihmojë, se e qëlluara është vetëm në Dorë të Tij, në Të mbështetem, Ai më mjafton, sa përkujdesës i mirë që është Ai.

Historiku i Ashurasë

Dita e Ashurasë ka qenë ditë e dalluar edhe te popujt e kaluar. Ka qenë ditë e bekuar ashtu siç transmetohet në Sahihul-Buhari dhe Muslim se arabët në periudhën e injorancës kanë agjëruar në këtë ditë, kanë agjëruar Kurejshët këtë ditë si dhe Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, në Meke para se të bëjë hixhret. Aishja, radijallahu anha, thotë: "Kurejshët e agjëronin ditën e Ashurasë në xhahilijet. Edhe Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, e agjëronte këtë ditë në xhahilijet e pasi që shkoi në Medine edhe të tjerët i urdhëroi të agjërojnë. Kur u obliguam të agjërojmë muajin e Ramazanit, dita e Ashurasë mbeti të agjërohet sipas dëshirës.

Si duket agjërimi i kësaj dite tek arabët kishte mbetur nga feja e pastër e Ibrahimit, alejhis-selam, që më vonë u shtrembërua.

Është cekur nëpër disa transmetime se kjo ditë ka qenë e bekuar qysh në kohën e Nuhit, alejhis-selam. Transmeton Ebu Hurejreja se Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka loi pranë disa hebrenjëve të cilët agjëronin ditën e Ashurasë. Pejgamberi, sal-lall-llahu

alejhi ve sel-lem, i pyeti për shkakun që i shtynte ata të agjërojnë këtë ditë e ata u përgjigjën: kjo është dita në të cilën All-llahu, subhanehu ve teala, e ka shpëtuar Musain, alejhis-selam, ... dhe në këtë ditë është ndalur anija e Nuhit, alejhis-selam, në kodrën Xhedva, dhe për këtë agjëroi Nuh dhe Musa në she-një falendërimi All-lahun, subhanehu ve teala. (Transmeton Ahmed. Në zinxhirin e këtij hadithi është Habib ibën Abdullah el-Ezdi)

Pra edhe hebrenjtë kanë agjëruar këtë ditë duke festuar triumfin e Musait, alejhis-selam, ndaj faraonit të cilin e fundosi All-llahu, subhanehu ve teala. Transmetohet nga Ibën Abbasi, radijall-llahu anhu, i cili thotë: Erdhi Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, në Medine dhe aty pa hebrenjtë që agjëronin ditën e Ashurasë. Ai pyeti: ç'është kjo ditë? Ata u përgjigjën: Kjo është dita në të cilën All-llahu ka shpëtuar Beni Israilët nga armiku i tyre dhe për këtë Musai e agjëroi këtë ditë. Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, tha: Mua më parë më takon të pasoj Musain se ju. (Transmeton Buhari dhe Muslimi)

Kështu pra kthehet e mira me falendërim...

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, i ka nxitur muslimanët për të agjëruar këtë ditë duke shpresuar që All-llahu, subhanehu ve teala, me këtë t'i shlyej mëkatet e një viti të plotë. Transmeton Ebu Hurejreja, radijall-llahu anhu, se Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, është pyetur për agjërimin e ditës së Ashurasë dhe është përgjigjur: "I shlyen mëkatet e vitit të kaluar. (Transmeton Muslimi) kurse në transmetimin e Ibën Maxhes

qëndron: "Unë shpresoj që me agjërimin Ashurasë t'i falë All-llahu, subhanehu ve teala, mëkatet e vitit që ka kaluar."

Sa shpërblim i madh që është ky! I falë mëkatet e një viti të tërë! E ne jemi njerëz që bëjmë shumë mëkate, kundërshtojmë fenë e All-llahut në shumë raste, lëmë mangu obligimet tona ndaj Tij, lusim All-llahun që të na falë.

Nuk është për tu habitur pse Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, e ka nderuar këtë ditë në këtë mënyrë nëse vërtetohet se agjërimi i kësaj dite ka qenë prej fesë së Ibrahim, alejhis-selam, sepse në fakt feja e Muhamedit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, është ripërtëritje e fesë së Ibrahim, alejhis-selam.

Agjërimi i ditës së Ashurasë te muslimanët ka kaluar në disa etapa:

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, agjëronte këtë ditë qysh në Meke siç përmendëm më lartë.

Poashtu agjëroi pasi që bëri hixhret në Medine dhe i urdhëroi muslimanët të agjërojnë. Kështu ishte para se të shpallet obligimi i agjëritit të muajit Ramazan.

Ibën Haxheri në librin e tij Fethul-Bari thotë: Selef nuk kanë qenë të një mendimi se a ka pasë agjërim të obliguar para Ramazanit apo jo? Pjesa dërmuese e tyre (e kjo është edhe mendimi i shafijve) kanë përkrahur mendimin se nuk ka pasë agjërim të obliguar para Ramazanit asnjëherë. Mendimi tjetër (këtë mendim e përkrahin hanefijtë) është se agjërimi i parë i obliguar për njerëzit ka qenë dita e Ashurasë e pasi që shpallet obligimi i Ramazanit derogohet vendimi për ditën e Ashurasë.

Prej argumenteve të shafijve është hadithi merfu' që e transmeton Muaviu, radijall-llahu anhu: "All-llahu nuk iu obligoi agjërimin e kësaj dite."

Hanefijtë kanë marrë për argument hadithin e Ibën Omerit dhe hadithin e Aishes, radiall-llahu anha, të përmendur më lartë ku

qartë shihet urdhëri për agjërim si dhe hadithin që e transmeton Rubejj bint Muavvedh: "Ai që është gdhirë duke agjëruar le ta plotësoj agjërimin e tij. Ajo tha më tej: çdo herë e kemi agjëruar atë ditë dhe i kemi shtyrë fëmijët tanë të agjërojnë". (Muslimi)

Argument tjetër i hanefijve është hadithi që e transmeton Seleme ibën Ekva' ku Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, për ditën e Ashurasë ka thënë: "Kush ka ngrënë le të agjërojë pjsën e mbetur të ditës e ai që nuk ka ngrënë le të vazhdojë agjërimin" (Buhariu dhe Muslimi)

Ibën Haxheri në Fethul-Bari thotë: Ajo që nënkuptohet prej fjalëve të dijetarëve, pa pikë dyshimi, është se agjërimi i Ashurasë nuk ka qenë obligim apo se ka qenë obligim e pastaj është deroguar.

Ibën Haxheri vërteton se Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka urdhëruar muslimanët për herë të parë të agjërojnë ditën e Ashurasë në fillim të vitit të dytë të hixhretit. Këtë e argumenton fakti se Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, emigroi në Medine në muajin Rebiul-evvel kështu që dita e parë e Ashurasë i takon muslimanët në Medine vitin e dytë të hixhretit.

Në po të njejtin vit bëhet obligim për muslimanët agjërimi i muajit të Ramazanit dhe derogohet obligimi i agjëritit të Ashurasë (kjo e fundit sipas mendimit të hanefijve) dhe mbetet hukmi i kësaj vepre sunnet muekkes .

Ibën Haxheri nga e gjithë kjo konkludon se dita e Ashurasë ka qenë obligim vetëm një vit e pastaj ndërrohet ky vendim në vepër të preferuar.

Ibën Abdul-Berri përmendë Ixhma-në se agjërimi i kësaj dite tani nuk është obligim por mustehab (vepër e preferuar).

Hadithet që aludojnë se kjo ditë është mustehab të agjërohet janë të shumtë. Po përmendim disa në vijim:

Transmeton Buhariu dhe Muslimi nga Muaviu, radijall-llahu anhu, i cili thotë: "Kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut duke thënë: Këtë ditë të Ashurasë All-llahu nuk ua ka bërë obligim ta agjëroni. Unë agjëroj, ai që dëshiron, le të agjëroj e kush dëshiron të ushqehet le të ushqehet."

Transmetohet nga Ibën Abbasi, radijall-llahu anhu, i cili thotë: "Nuk kam parë të Dërguarin e All-llahut të mbivlerësoj ndonjë ditë ndaj ditëve tjera me agjërim përveç kësaj dite: Ditës së Ashurasë dhe këtij muaji " d.m.th. Muajin e Ramazanit. (Buhariu dhe Muslimi)

Transmeton Muslimi nga Ebu Katadeja i cili thotë: I Dërguari i All-llahut tha: "Shpresoj tek All-llahu, subhanehu ve teala, që me agjërimin e ditës së Ashurasë t'i shlyej mëkatet e vitit që ka kaluar".

Transmetohet nga Ebu Hurejreja, radijall-llahu anhu, se Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Agjërimi më i mirë pas muajit të Ramazanit është në muajin e All-llahut Muharrem".

Na tregon zonja e nderuar, Rubej bint Muavedh ibën Afra, se Pegamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, në mëngjes të ditës së Ashurasë dërgoi lajm nëpër të gjitha fshatërat e Ensarëve përreth Medinës: Se ai që është gdhirë duke agjëruar ta plotësoj agjërimin deri në mbrëmje e ai që është ushqyer ta agjëroj pjesën e mbetur të ditës". (Buhariu dhe Muslimi) Si duket kjo ka ndodhë në kohën kur agjërimi i Ashurasë ka qenë obligim. Më tej kjo zonjë përmendë se pas këtij urdhëri të përgjithshëm për të agjëruar madje edhe ata që kishin ngrënë në fillim të ditës, muslimanët janë kujdesur me mish e me shpirt për të agjëruar këtë ditë. Ajo thotë: Pas atij urdhëri agjëronim Ashuranë dhe i shtynim të agjërojnë edhe fëmijët tanë të vegjël. Shkonim me ta në xhami dhe loznim për t'ua harruar ushqimin. Kur kërkonin ushqim, ua

jepnim lodrat për t'i mashtruar dhe kështu për të plotësuar agjërimin.

Përmendëm më lartë se hebrenjtë kanë agjëruar këtë ditë e me këtë kanë festuar triumfin e Musait, alejhis-selam, ndaj faraonit. Desha që të shtoj në lidhje me këtë se Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, kur pa se hebrenjtë agjëronin këtë ditë dhe i pyeti për shkakun e këtij agjërimi e ata u përgjigjën se ajo ditë ishte dita kur All-llahu, subhanehu ve teala, kishte shpëtuar Musain, alejhis-selam, tha: "Mua më parë më takon të pasoj Musain se ju." Pastaj urdhëroi të agjërohet kjo ditë edhe kësaj herë. (Transmeton Buhariu dhe Muslimi)

Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, duke u nisur nga parimi për t'u dalluar nga hebrenjtë nxiti muslimanët që ditës së Ashurasë t'ia bashkangjesin edhe një ditë tjetër para ose pas. Ai vendosi që nëse jeton deri në vitin e ardhshëm të agjërojë ditën e nëntë dhe të dhjetë të muajit Muharrem siç flasin për këtë transmetime të shumta.

Njëherit kjo tregon se Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, i ka kushtuar rëndësi të posaçme kësaj dite deri në fund të jetës së tij. Ai, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, në lidhje me këtë ka thënë: "Po të jem gjallë deri në vitin e ardhshëm do ta kisha agjëruar edhe ditën e nëntë". Transmetuesi thotë: erdhi viti i ardhshëm e Pegamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, tani më kishte vdekur. (Muslim)

Ibën Haxheri në Fethul-Bari thotë: nga kjo nënkuptohet se Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka agjëruar ditën e dhjetë dhe dëshiroi të agjërojë edhe ditën e nëntë mirëpo nuk arriti për shkak se ndërroi jetë.

Eshtë me rëndësi të cekem dy çështje:

- 1) Urtësia e agjërimin të kësaj dite.
- 2) Shkalla e haditheve të shumta që kanë të bëjnë me këtë temë.

Sa i përket çështjes së parë them (e All-llahu e din më së miri): Njeriu është i përbërë prej dy elementeve, prej trupit dhe shpirtit. Ashtu sikur trupi që ka nevojë për ushqim edhe shpirti ka nevojë për të njëjtën gjë. Ndikimi i agjërit në shpirtin e njeriut është i dëshmuar. Ai është mjet për të arritur devotshmërinë, metodë për ushtrimin e shpirtit në ambicie të larta. Agjërimi e liron shpirtin nga arroganca, i kalit emocionet, zbut zemrën dhe ngret moralin.

Pasi që Islami është fe e lehtësimit dhe tolerancës siç thotë All-llahu, subhanehu ve teala: "All-llahu ju dëshiron juve të lehtën dhe Ai nuk don që t'i vështirësojë gjërat për ju" (Bekare 185), "All-llahu nuk e rëndon askënd mbi mundësitë që ai ka" (Bekare 286), "Nuk ka vënë mbi ju ndonjë mundim në fe" (Haxh 78), "All-llahu nuk don që t'ju vërë në vështirësi" (Maide 6) nuk i ka obliguar muslimanët me agjërim përveç muajit të Ramazanit dhe për çdo agjërim tjetër e ka lënë vullnetin e njeriut të lirë. Agjërimi pra në shumë raste është vullnetar (i preferuar, jo i obliguar) e një prej tyre është edhe dita e Ashurasë.

Mua më brengos fakti që shumica e fetarëve musliman e kanë lënë pas dore këtë sunnet. I sheh ata duke u kujdesur për namazet vullnetare mirëpo në agjërim pak prej tyre nxiton.

Sa i përket çështjes së dytë, janë transmetuar shumë hadithe që kanë të bëjnë me Ashuranë e që i kanë përmendur dijetarët në librat e haditheve të trilluara. Më i njohur është hadithi "për ndihmën e të varfërve ditën e Ashurasë" e për këtë nuk ka asnjë hadith të saktë por gjithë që është transmetuar në këtë temë janë hadithe të dobëta siç kanë përmendur dijetarët e hadithit.

Zanafilla e gjithë kësaj si duket kthehet te zënka ndërmjet injorantëve të EHLL SUNNETIT dhe SHIAVE. Është e ditur se Husejni, radijall-

llahu anhu, është vrarë në ditën e Ashurasë. Vrasja e tij ka qenë rastësi e pastër. Shiat e tepruan në këtë gjë dhe e bënë këtë ditë, ditë të pikëllimit, vuajtjes dhe mbajtjes zi. Ata i nxinë fytyrat në këtë ditë, i rrahin gjoksat dhe shpinat e tyre, vajtojnë, bërtasin, qajnë e bëhen sikur qajnë.

Ata me këtë mendojnë se afrohen tek All-llahu, subhanehu ve teala, për shkak se janë injorantë dhe të humbur. Ata në këtë ditë organizojnë gosti e ceremoni.

Disa injorantë të EHLL SUNNETIT duke dashur që t'i hidhërojnë e t'i pezmatojnë këta të humbur, trilluan hadithe që flasin se në këtë ditë muslimani duhet pastruar e parfymosur, duhet zbukuruar e zbardhuar, si dhe nxitin që të ndihmohen të varfërit e tjerë. Për këtë shumë mirë e ka thënë një fjalë Ibën Xheuzi: Disa injorantë të EHLL SUNNETIT patën për qëllim zemërimin e Rafidijve dhe për këtë trilluan hadithe për vlerën e Ashurasë kurse ne jemi largë dy palëve. Është vërtetuar se Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka urdhëruar agjërimin e Ashurasë kur ka thënë: agjërimi i Ashurasë i shlyen mëkatet e një viti. Mirëpo ata nuk u kënaqën me këtë por deshën me tepër dhe ranë në gënjeshtëri.

Prej këtyre haditheve të trilluara është fjala: "Kush lahet ditën e Ashurasë nuk sëmuret asnjëherë përveç sëmurjes së vdekjes, e kush i lyen sytë me kuhël, nuk do të gleposen sytë e tij atë vit" (Hadithi është mevdu (i trilluar)).

Dijetari Mer'ij el-Kermij pasi që cek këtë hadith thotë: Kështu edhe ngjyerja me këna ditën e Ashurasë, e gjithë kjo është gënjeshtëri dhe trillim me pajtimin e të gjithë atyre që njohin shkencën e Hadithit. Pastaj përmendi fjalën e Ibën Tejmiijes: Asnjëri prej imamëve nuk e ka preferuar larjen e trupit ditën e Ashurasë, as kuhlin, as ngjyerjen me këna e as të ngjashme. Shkaku i trillimit të këtyre haditheve kanë qenë Rafidijt të cilët shfaqin

pikëllim, vajtim, mosdurim, mundim të trupit dhe të kafshëve në ditën e Ashurasë për shkak se Husejni, radijall-llahu anhu, është vrarë në këtë ditë. Kjo shkaktoi që një grup prej Ehli Sunnetit të trillojnë hadithe për t'i kundërshtuar veprat e atyre risitarëve. Kështu kundërshtuan të kotën me të kotë dhe e kthyen bidatin me bidat

Në lidhje me këtë ditë ka edhe bidate tjera që nuk kanë bazë në fenë tonë por neve na

mbetet të përkujtojmë gjithmonë fjalën e Muhamedit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem: "Kush shpikë në fenë tonë diçka që s'është prej saj ajo është e refuzuar"(Buhariu dhe Muslimi) dhe fjalën e tij: "Fjala më e mirë është fjala e All-llahut, udhëzimi më i mirë është udhëzimi i Muhamedit, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, gjërat më të këqia janë shpikjet në fe dhe çdo shpikje në fe është humbje" (Muslimi)

dr. Muhammed Ibën Lutfi Sabbag

Shqipëroi: Agim Bekiri

publikimi i parë: Albislam.Com 31.3.2001

Vlera e sahabëve

"Sahab" quhet ai njeri që është takuar me Pejgamberin, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, dhe i ka besuar atij. Sahabët, apo shokët e Pejgamberit, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, janë njerëzit më të mirë pas Pejgamberëve, ata janë nxënësit e Pejgamberit, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, dhe mësuesit e mbarë muslimanëve. Pejgamberi, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, na ka urdhëruar që t'i pasojmë ata nëse duam të jemi të udhëzuar drejtë dhe të mbrohemi nga devijimi.

Prandaj, do t'i themi disa fjalë në lidhje me shokët e Pejgamberit, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, e me këtë inshallah do t'i arrijmë dy gjëra:

1. Njoftimi për së afërmi me këta njerëz dhe me vlerën e tyre, si dhe sqarimi i pozitës së tyre tek muslimanët, sepse ata janë selefi (paraardhësit) tanë.

2. Kundërshtimi i sekteve të humbura dhe të devijuara të cilat i shajnë sahabët e Pejgamberit, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, siç janë shijat, të cilët i mallkojnë dy sahabët më të mëdhenj Ebu Bekrin dhe Omerin, radija-

llahu anhu. Për ta Pejgamberi, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "All-llahu e mallkoi atë që mallkon sahabët e mi." [hasen, Taberaniu].

Dijetarët kanë thënë: "Ata që i shajnë shokët e Pejgamberit, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, ata në të vërtetë e shajnë Pejgamberin, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, sepse njeriu rrin me atë që është i ngjashëm me të." Siç është fjala e popullit: "Më trego me kënd rrin të të tregoj çfar njeriu je."

Në shumë ajete Kuranore dhe në shumë hadithe të Pejgamberit, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, lavdërohen sahabët.

All-llahu thotë se është i kënaqur me ta, kurse Pejgamberi, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, thotë se ata janë gjenerata më e mirë dhe i mallkon ata që i mallkojnë shokët e tij.

All-llahu, subhanehu ve teala, thotë: "All-llahu është i kënaqur me të hershmit e parë prej muhaxhirëve (migruesve) dhe prej ensarëve (vendasve-ndihmëtarë) dhe prej atyre që i pasuan ata me punë të mira, e edhe ata janë të kënaqur ndaj Tij. Atyre u ka

përgatitur xhennete, në të cilët rrjedhin lumënj, ku do të jenë përjetë të pasosur. E ky është fitim i madh.” [Teube: 100].

Poashtu në një ajet tjetër All-llahu, subhanehu ve teala, thotë: “Muhammedi është i dërguar i All-llahut, e ata që janë me të (sahabët) janë të ashpër kundër jobesimtarëve, janë të mëshirshëm ndërmjet vete, ti i sheh kah përlulen (në rukuë), duke rënë me fytyrë në tokë (në sexhde), e kërkojnë prej All-llahut që të ketë mëshirë dhe kënaqësinë e Tij ndaj tyre. Në fytyrat e tyre shihen shenjat e gjurmës së sexhdes. Përshkrimi i cilësive të tyre është në Tevrat dhe po ky përshkrim është edhe në Inxhil. Ata janë si një farë e mbjellë ku mbin filizi i vet, e ai trashet, përforcohet dhe qëndron në trungun e vet, ajo e mahnit mbjellësin. (All-llahu i shumoi). Për t’ua shtuar me ta mllëfin jobesimtarëve. All-llahu atyre që besuan dhe bënë vepra të mira u premtoi falje të mëkateve dhe shpërblim të madh.” [Fet’h: 29].

Dijetari i njohur Abdul-muhsin el-Abbad, hafidhehull-llah, thotë: “Ajeti i lartpërmendur flet për të drejtat e sahabëve, Allahu qoftë i kënaqur me ta. Aty u tha që me anë të tyre u shtohet mllëfi (jobesimtarëve), e ky është paralajmërim shumë i rreptë dhe kërcënim shumë i ashpër ndaj atij që është i pakënaqur prej shokëve të Muhamedit, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, apo që ka urrejtje për ta në zemrën e tij qoftë edhe një grimcë.”

Ndërsa në surën Hashr, All-llahu i Madhërishëm thotë: “(Ajo pronë) U takon muhaxhirëve të varfër, të cilët u dëbuan prej shtëpive të tyre dhe prej pasurisë së tyre, duke kërkuar mirësinë dhe kënaqësinë prej All-llahut, dhe që ndihmojnë All-llahun dhe të dërguarin e Tij, të tillët janë ata të sinqertit. Edhe ata që përgatitën vendin (Medinen) dhe besimin para tyre, i duan ata që shpërnguleshin tek ata dhe nuk ndiejnë në gjoksat e tyre ndonjë nevojë (për zili a tjetër) nga ajo që u jepej atyre (muhaxhirëve), madje

edhe sikur të kishin vetë nevojë për te, ata u jepnin përparësi atyre para vetvetes. Kush është i ruajtur prej lakmisë së vet, të tillët janë të shpëtuar. Edhe ata që kanë ardhur pas tyre e thonë: “Zoti ynë, falna neve dhe vëllezërit tanë që para nesh u pajisën me besim dhe mos lejo në zemrat tona farë urrejtjeje ndaj atyre që besuan. Zoti ynë Ti je i butë, mëshirues!” [Hashr: 8-10].

Dijetari Abdulmuhsin el-Abbad thotë: “Në tre ajetet e lartpërmendura nga surja el-Hashr shikojmë qartë se ajeti i parë flet për muhaxhirët kurse i dyti për ensarët, e i treti për ata të cilët i pasuan ata më pas, duke kërkuar falje për ta dhe duke kërkuar nga Allahu që të mos vendos në zemrat e tyre as edhe grimcën më të vogël të urrejtjes kundrejt tyre. Pas këtyre tre palëve që përmendëm, nuk ekziston veçse dezertim dhe shthurje dhe rënie në litarët e shejtanit të mallkuar.”

Pejgamberi, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, thotë: “Njerëzit më të mirë janë ata të brezit tim, e më pas ata që vijnë dhe më pas ata që vijnë”. [Buhariu dhe Muslimi]. Pra, gjenerata më e mirë është ajo e sahabëve, pastaj ajo e tabiinëve, pastaj ajo e tabi-tabiinëve.

Ibën Abbasi, radijallahu anhu, ka thënë: “Mos i fyeri shokët e Muhamedit, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, sepse ndenja e tyre një pjesë kohe me të është më e mirë se puna juaj dyzet vjet.” Kurse në transmetimin e Uekiut ka ardhur: “Është më e mirë se puna e ndonjërit prej jush gjatë gjithë jetës.”

Seid ibën Zejd, radijallahu anhu, një nga dhjetë personat e përgëzuar me Xhennet ka thënë: “Pasha Allahun, një qëndrim i njërit prej tyre me të dërguarin e Allahut, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, në të cilin i pluhrosej fytyra është më e mirë se puna e ndonjërit prej jush edhe nëse mbijeton sa mosha e Nuhut, alejhis-selam”

Poashtu Pejgamberi, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, na ka treguar se rruga e shpëtimit është pasimi i sahabëve.

Transmetohet nga Ebu Nexhih, Irbad ibëni Sarije, radijallahu anhu, i cili thotë: I Dërguari i All-llahut na e mbajti një këshillë të prekshe prej së cilës u dridhën zemrat dhe lotuan sytë. Thamë: O i Dërguar i All-llahut sikur të ishte kjo këshillë lamtumirëse, andaj na lë porosi? Tha: "Ju porosis t'i druani All-llahut, ta dëgjoni dhe t'i nënshroheni edhe nëse përpiket t'u mashtrojë njeri. Ai që prej jush do të jetojë (më gjatë) do të shohë kundërshtime të shumta. Andaj ju përmbajuni sunnetit tim dhe sunnetit të hulefai rashidinëve të cilët u udhëzojnë ngase janë të udhëzuar. Shtrëngone atë (sunnetin) me dhëmballat tuaja e (mos e lëshoni). Ruanu nga shpikja e gjërave (në fe) ngase çdo shpikje është lajthitje." [Ebu Davudi dhe Tirmidhiu, hasen sahih].

Poashtu në një hadith tjetër na tregoi se në rrugën e drejtë janë ata që do të jenë në atë që ka qenë ai, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, dhe sahabët e tij.

Sahabët të gjithë janë të ndershëm dhe të drejtë

Hatib Bagdadiu në librin e tij "el Kifaje" thotë: "Çdo hadith që e ka zinxhirin e tij të lidhur nga transmetuesi deri te Pejgamberi, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, nuk është obligim puna me të, derisa të dihet se personat që e transmetojnë janë që të gjithë të drejtë e të ndershëm. Gjithashtu duhen parë biografitë e tyre, përveç sahabit i cili e adreson hadithin tek i dërguari i Allahut, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, sepse drejtësia dhe nderi i tij janë të padiskutueshme, e Allahu këto cilësi i ka përmendur në Kur'anin e Tij fisnik."

Sahabët nuk janë të gjithë të një grade

Sahabët më të mirë janë Hulefai Rashidinët edhe atë sipas renditjes, më i mirë është Ebu Bekri pastaj Omeri pastaj Othmani pastaj Aliu, radijAll-llahu anhum. Pastaj vijnë të tjerët nga dhjetë të përgëzuarit me Xhennet, pastaj vijnë luftëtarët e Bedrit, pastaj ata që e kanë bërë marrëveshjen Bej'atur-Ridvan. Ata që luftuan dhe u përpoqën para se të çlirohet Mekka janë më të mirë se ata që luftuan dhe u përpoqën pas çlirimit të saj.

All-llahu, subhanehu ve teala, thotë: "Nuk është i barabartë ai prej jush që sakrifikoi para çlirimit dhe luftoi, këta janë në pozita më të larta se ata që sakrifikuan dhe luftuan më pas." [Hadid: 10].

Abdullah Ibën Omeri, radijallahu anhu, thotë: "I thonim të Dërguarit të All-llahut, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, kur ishte gjallë: "Më i miri i këtij populli pas të Dërguarit të All-llahut është Ebu Bekri, pastaj Omeri, pastaj Othmani dhe pastaj Aliu. Kur i Dërguari i All-llahut dëgjonte për këtë nuk e mohonte." [Transmeton Buhariu me tekst të ngjashëm pa e përmend Aliun, radijallahu anhu, poashtu edhe Ebu Davudi].

Ky është një argument i qartë për rënditjen e sahabëve sipas gradës.

Në një transmetim të saktë Aliu, radijallahu anhu, ka thënë: "Më i miri prej këtij ummeti pas të Dërguarit të All-llahut është Ebu Bekri, pastaj Omeri dhe po të doja do t'iu përmendja të tretin." [Imam Ahmedi].

"Zoti ynë, falna neve dhe vëllezërit tanë që para nesh u pajisën me besim dhe mos lejo në zemrat tona farë urrejtjeje ndaj atyre që besuan. Zoti ynë Ti je i butë, mëshirues!"

Omer Islami

Bashkimi i vërtetë

Lavdërimet i takojnë Allahut të Lartëuar, Zotit të botërave, paqja dhe shpëtimi i Allahut qofshin mbi Muhamedin salallahu alejhi ue selem, familjen e tij fisnike dhe të gjithë shokët e tij.

Mospajtimi te njerëzit është një dukuri edhe vjetër edhe e re, nganjëherë ajo e arrin kulmin e vet e nganjëherë fshihet. Nganjëherë mospajtimi sillet rreth temave dhe çështjeve të caktuara, e jo rrallë, më vonë, mospajtimi bie në fusha tjera, duke i lënë anash temat e mëparshme të kundërshtimit.

Do të hasësh persona të caktuar të cilët vetëm fryjnë në zjarr, duke i nxitur temat të cilat kanë kaluar që moti dhe të cilat ndoshta janë harruar, duke i ngjallur së bashku me to edhe mospajtimet dhe ndasitë e kahmotshme në lidhje me ato çështje. Ndonjëherë paraqiten çështje për të cilat nuk kanë dëgjuar asnjëherë të parët të mirë (selefus-salih).

Edhe përkundër tërë këtyre ndryshimeve dhe lëvizjeve të kohës, haku, e vërteta çdoherë do të jetë e ruajtur dhe e ndihmuar, kështu që nuk do t'i bëjë dëm asgjë fakti që çdoherë do të gjendet dikush që do ta kundërshtoj. Këto janë pëshpëritje të lehta të cilat ua dërgojmë atyre për të cilët besojmë se janë grupi i shpëtuar dhe i ndihmuar (firka en-naxhija), do të thotë ithtarëve të ehli sunetit dhe xhematit dhe të pasuesve tanë të mirë (selefus-salih).

Atyre të cilët thërrasin në bashkim, të cilët janë të drejtë ndaj atyre që mendojnë ndryshe, vetëm për shkak të mëshirës ndaj tyre???

Me ata që mendojnë ndryshe jemi deri atëherë kur na lejon Sheriati, përkatësisht deri atëherë kur të na bëhet obligim,

hidhërohemi në ta vetëm atëherë kur Sheriati kërkon një gjë të tillë, përkatësisht deri atëherë kur të na bëhet obligim, ku hidhërimi ynë do të jetë i drejtë, vetëm nëse është në kufijtë dhe kornizat e Sheriatit.

Ashtu si na mëson historia, muslimanët lëshoheshin në diskutime dhe mospajtime të panevojshme vetëm atëherë kur do t'i shijonin begatitë e dëfrimeve, komfortit dhe lluksit, e kur umeti përballej me ndonjë problem shumë të rrezikshëm, sikurse me ndonjë armik të zgjuar, apo me ndonjë rrezik të pashmangshëm sikurse sëmundja, tërmeti etj, atëherë zhdukeshin kundërshtimet dhe mospajtimet. Kur muslimanët binin në gjumë dhe pakujdesi ndaj rreziqeve prej të cilave janë të rrethuar, Allahu i Lartësuar bënte që armiqtë t'i sundojnë muslimanët, deri atëherë kur Umeti të marrë mësim dhe muslimanët të fillojnë më shumë të interesohen për qëllimet e tyre të domosdoshme dhe të përbashkëta. Derisa të mos kujdesen për bashkimin e radhëve të tyre kundrejt armiqtëve të tyre të jashtëm, të cilët me muslimanët dallojnë që në themel (asl), e jo në ndonjë çështje sekondare (fer') apo në ixhtihad!

Te njeriu i arsyeshëm, njohësi i mirë i matjeve të dobive apo dëmeve për muslimanë (muvazene bejnel-mesalih vel-me-fasid), zhduken mospajtimet më pak të rëndësishme atëherë kur para tij paraqitet ndonjë problem i madh për tërë umetin, kështu që nuk do ta mundësoj diskutimin në lidhje me këto për momentin çështje sekondare, e të cilat do të shkaktojnë përçarje në Umet, porse do të përkujtojnë

(tedhkir), tërheq vërejtjen (va'az), këshilloj (nush), thërras (da'ava) dhe dëshmoj (muhaqhexh) në dritën e bashkimit dhe drejtësisë, e normalisht jo me armiqësi dhe metoda të gabuara. Baza e kësaj shtytjeje dhe nxitësi kryesor i saj duhet të jetë dëshira e të mirës (hajrit).

Janë edukuar gjenerata të cilat janë larguar nga mëkati, mosdëgjueshmëria ndaj Allahut të Lartësuar, por edhe nga lloj-lloj risishë, gjë që qartë mund të vërehet edhe në raportet e tyre ndaj mëkatarit, të mosdëgjueshmit dhe risimtarit (bidatxhiut), qoftë ai një person apo grup. Mirëpo personat e caktuar kanë marrë qëndrim të kundërt ndaj tyre (muslimanëve të dobët), duke i shmangur dhe larguar nga ata, pa ndonjë të menduar të thellë rreth shkaqeve të gjendjes së këtyre njerëzve, kështu që nganjëherë teprohet kur bëhet fjalë për këta njerëz (mëkatarë, të padëgjueshëm ose risimtarë), e kjo lloj sjellje e pamatur ndaj tyre në tjetrën anë shkakton grupe njerëzish prej muslimanëve të cilat sillen në mënyrë të papërgjegjshme, duke u mjaftuar prej besimit vetëm me bindjen me zemër dhe me fjalët në gjuhë, e që bien në jozellshtëri dhe joaktivitet, e që të tjerët i nxitë në pamaturitë dhe ekstravagancë.

Me elanin e ligjëratave për fitimin e diturisë, e me ndjenjën e ekstatës së njohjes dhe të hetimit të numërit të madh të mes'eleve (pyetjeve fetare), paraqiten grupe të caktuara të atyre të cilët merren me islamin si me shkencën dhe degët e saja, të cilët janë të kalitur mirë me dituri dhe të cilët kanë vërejtur një numër të madh të gabimeve të cilat veç janë të përhapura mes muslimanëve dhe të tjerëve, por problemi qëndron në atë që disa prej tyre nuk iu kanë bashkangjitur marrjes së tyre me shkencë edhe respektimin e

shkencës (ilmit), edebit dhe urtësisë së tij si dhe pasimi i ndonjërit i cili do t'i kishte edukuar, si dhe principet morale në qashtet e qëndrimit tonë mes të atyreve të cilët janë më të dijshtëm se ne, gjegjësisht me `ulemanë.

Kështu ka lindë dëshira, qoftë te të rinjtë apo te të vjetrit, për fjalosje dhe kundërshtime ku njohja e tyre e disa degëve apo të rregullave të islamit e merr pamjen e fjalosjeve, sulmeve ndaj dijetarëve (ulemasë), ngutisë për të folur për rregullat fetare apo mohimi i qëndrimeve të cilit do që nuk mendon njëjtë, duke e shpallur si mëkatar apo i lajthitur, kështu që disa nga ne kemi pasur mundësi të marrim pjesë në hallkat në të cilat kanë marrë pjesë disa individë, të cilët kanë marrë dituri prej disa ligjëruesve, imamëve apo alimave, por kur t'i pyesin më të diturit (ulemanë) për ndonjërin që ka tjetër mendim, për personat me të cilët nuk pajtohen për ndonjë çështje dhe se si është statusi i tyre dhe si të veprojnë me ata, nuk iu pëlqen përgjigjja sepse në të e vërejnë butësinë në sjelljen me ata që kanë tjetër mendim apo teprim në gjetjen e arsytimit për ata - ashtu si ata mendojnë, kurse kanë pritur përgjigjet me vendosmëri dhe fetva të shpejtë të cilat do t'i shpallnin disa persona si renegatë të fesë apo të cilat do ta detyronin vrasjen e tyre apo luftën kundër tyre, apo së paku largimi i tyre, duke i paralajmëruar të tjerët për ata; luftimin e tyre me gjuhë, zemërimin ndaj tyre...

Me këtë lloj të sulmit ndaj atyre që mendojnë ndryshe, nuk bëhet dallimi ndërmjet atij me të cilin nuk pajtohet në një çështje me atë me të cilin nuk pajtohet në disa çështje, e as ndërmjet atij që ka të drejtë në ixhtihad, me të cilin

ndoshta edhe do të arsyetohej, edhe atij që pason mendim të dobët (taklid), e as ndërmjet atij që gabon rastësisht dhe atij gabimet e të cilit janë të njohura dhe të njëpasnjëshme, ndërmjet atij me të cilin nuk pajtohet në baza (usul) dhe atij me të cilin ndahen në degë (furu'e), në mes dijetarit (alimit) dhe atij që nuk është alim? Kjo lloj sjelle e ndërsjellë është vendosur në themel shumë të padrejtë, ku gjërat vlerësohen pa kurrfarë rregulli, dhe ku matja kryhet pa kurrfarë standardi.

Mungesa e peshores dhe lëvizja e masave, qoftë edhe nëse poseduesi i tyre ka pak dije, kjo dije atë do t'a shpie në njëanshmëri dhe matje të gabuar, kështu që do të vlerësohej dobët ajo që është te njërezit, duke i fyer ata, duke u sjellur keq me ta, gjë e cila gjithashtu shpie në padrejtësi, ndasi, sektarizëm, teprim dhe në mbizotërim të piedestalëve partiake dhe fraksionizëm.

Kur të humbet kandari, mëkatet e mëdha bëhen mëkate të vogla, nëse ato kryhen nga grupi, xhemati, partia apo shoqëria ime, ato janë të vogla, mirëpo bëhen mëkate shkatërruese nëse kryhen nga ana e të tjerëve!

Duke e marrë parasysh se ky proces është edhe i vjetër edhe i ri, dhe se në përgjithësi kundërthëniet shumë më tepër vërehen në të kuptuarit të ndryshëm të teksteve se sa me mospajtimet për vetë bazën e teksteve dhe për këtë arsye jemi mbështetur në kuptimet e dijetarëve të gjeneratave të mëhershme (selefit), në diturinë dhe të kuptuarit e të cilëve lirisht mund të mbështetemi, për të nxjerrur (derivuar) nga fikhu i tyre (të kuptuarit për) rregullat, bazat dhe parimet e sjelljes së matur të cilat do t'i përdornim për zgjidhjen e një

numëri të madh të mosmarrëveshjeve aktuale!

Ehli suneti ka metodë specifike të maturisë e cila është në librat e fikhut dhe të usuli fikut, tevhidit dhe në biografitë e ravijëve. Kjo është metodë e cila bazohet në gjithëpërfshirje në zbatim, që është larg qëndrimeve personaleve dhe e cila në mënyrë metodologjike përpunon fjalët dhe qëndrimet!

Është e vështirë dhe e rrezikshme shkruarja për këto tema sepse njeriu e vë veten në shënjestër të njerëzve të pakënaqur, me të cilët mund të kemi mospajtime në disa çështje jothelbësore dhe të rendit të dytë.

Do të mundohemi që të gjitha fjalët dhe qëndrimet tona t'i përforcojmë me fjalët e ulemave të njohur të selefit si shejhul-islamit Ibën Tejmijjes, imam el-Dhehebiut, Ibnul-Kajimit, Shatibi dhe të ngjashmëve me ta.

Arsyet të cilat na kanë shtyrë që të shkruajmë për këto tema mund t'i përmbledhim në disa pika:

1. Dobësi në kuptimin e llojeve të mospajtimeve nga ana e një numëri të madh të muslimanëve të arsimuar; në çka mund të mospajtohem e në çka nuk mundemi; cilat mospajtime mund të mohohen e cilat mund të mos përmenden, apo vetëm të këshillohet. Mosdallimi i mospajtimeve në gjërat themelore dhe në ato të parandësishme gjegjësisht bindja që të gjitha mospajtimet janë për gjërat themelore... e gjithë kjo ka çuar gjer te zullumi, dhuna, njëanshmëria, ndarja, e ku obligim do të jetë kthimi te fikhu (kuptimi) e që do të jetë të përmbajturit ndaj atyre që nuk kanë mendim të njëjtë, me qëllim të kthimit në mendim të përbashkët!

2. Fanatizmi i cili e ka shkatërruar kohën dhe orvatjet me dhënien ndaj

med'hebit, imanit apo mendimit, na ka lënë në trashëgimi përçarjen dhe urrejtjen. Obligim i yni është që me anë të maturisë, duke zbutur zemrat e kundërshtarëve, ta topitim tehn e animit dhe fanatizmit.

3. Globalizimi i të dhënit kur janë pyetje njerëzit, drejtimet apo librat... me zmadhimin e disa gabimeve të tyre, duke mos marrur parasysh anën më të rëndë të peshores me vepra të mira të tyre, si dhe sjellja me jorespekt ndaj atyre që nuk kanë mendim të njëjtë; për shkak të shpifjeve të padrejta për arsye personale apo vënies në mënyrë të gabueshme të premisave për ndonjë çështje... për të gjitha këto zullumi, mosdurimi, jouniteti pak nga pak po e globalizojnë rendin publik, për këtë kemi nevojë për parimet dhe rregullat e realizimit të maturisë dhe paanshmërisë, si dhe për përhapjen e frymës së bashkimit!

4. Një numër i caktuar i personave të pamatur i largojnë një numër të madh të muslimanëve prej kufijve të Ummetit Islam për shkak të mospajtimeve të ndryshme, të cilat çojnë në dhunë, në kalimin e kufijve, në ashpërsi dhe bojkot, si dhe në ngutinë e një numëri të caktuar të personave më të dijshtëm e cila shfaqet në largimin prej një numëri të madh të dijetarëve islam, apo në fillimin e ndjekjes për shkak të ndonjë ixhtihadi gabim të tyre, e që prap çon në dhunën ndaj ulemave, e po ashtu edhe ndaj vetes, duke e kursyer veten prej dijes së tyre. Në bazë të kësaj kemi nevojë për rregullat e të përmbajturit ndaj muslimanëve, edhe ndaj të zgjedhurve të tyre, në mënyrën e miqësisë dhe luftimit të cilën e kanë përdorë gjeneratat e selefit, në mënyrë që të kemi përqindjen sa më të madhe të bashkimit në mes të pasuesve të këtij Ymeti.

5. Shumë njerëz të arsimuar e kanë humbur ndjenjën për t'i matur dëmet apo dobitë në marrëdhëniet me ata të cilët nuk kanë mendim të njëjtë, si dhe nuk kanë përvojë në lidhje me metodat e urta të davetit, në thirrje në të mirë dhe ndalim nga e keqja, gjë që çon në dhunë dhe në shpëputjen e lidhjeve, ku do të shohim që kthimi në metodat e Ehli-Sunetit çon deri te matura ndaj atyre që nuk kanë mendim të njëjtë dhe deri te rivënia e lidhjeve që moti të shpëputura.

6. Një numër i madh i moskuptimeve janë pasojë e mosgjatjes së arsytimit të personit me të cilin nuk pajtohemi në ndonjë çështje apo kemi dallime për shkak të mosdijes së mundshme të tij, ixhtihadit, t'evilit, shybes apo që deri te ai ende nuk ka arritur dëshmia për atë çështje... gjë që çon deri te shpallja e atyre që nuk kanë mendim të njëjtë si mëkatar, e mund të jetë prej atij grupi të cilit Allahu ia ka pranuar arësytimet, për këtë arsye në këto raste neve na duhet që të jemi të matur dhe të butë ndaj "sahibul-udhr" sepse kjo është më e drejtë dhe më shpejt shpie deri te bashkimi.

7. Teprimi në çështje dytësore mund të shpie në teprim ku nuk duhet të jetë siç janë çështjet për të cilat ekzistojnë disa mospajtime, e nëse kësaj i shtohet jokualifikim në kuptimin e pyetjeve, mënyrat e përzgjedhjes, rregullat e dhënies së fetvave... në trashëgimi do të kemi zullumin dhe dhunën, për këtë duhet ta sqarojmë maturinë e selefit dhe kujdesin e tyre për nevojën e njohurisë profesionale për njohjen më të thellë të çështjeve rreth mospajtimit.

Shejhul-Islam Ibën Tejmijje për shkak të përvojës së tij të madhe me personat që nuk kanë të njëjtin mendim dhe

kundërshtarët, na zbulon se ndarja dhe mospajtimi në përgjithësi janë si rezultat i teprimit dhe pamaturisë, kështu që ai na i përmend një varg shembujsh dhe rastesh në të cilin një varg grupesh janë sjellur në mënyrë të pamatur ndaj pasuesve të Ehli Sunetit, si dhe rastet kur pasuesit e Ehli Sunetit janë sjellur në mënyrë të pamatur ndaj njëri tjetrit apo edhe drejtimeve dhe grupeve tjera! Marrjen e këtij lloji qëndrimi në jetë, domethënë foljen e tërë asaj që ka ndodhur apo që ndodh momentalisht, mund t'a bëjnë vetëm personat e matur!

Ibën Tejmijje thotë: Nëse mendon për shumicën e rasteve të mospajtimit dhe kundërshtimit të cilat kanë ndodhur në mes të ithtarëve të umetit sikurse në mes të dijetarëve, të devotshmëve, emirëve, udhëhëqësve... do të vësh se shkaku kryesor i tërë këtij mospajtimi dhe grindjeje ka qenë jomaturia dhe teprimi, e cila është reflektuar në një lloj te'vili, sikurse kanë rënë në mëkat sekti i xhehmive ndaj ehli sunetit në lidhje me cilësitë e Allahut dhe moskrijimin e Kuranit, ose nasibinjtë (sekti i cili e kanë urrejtur Aliun dhe kanë qenë kundër ehli bejtit) ndaj ehli bejtit dhe Aliut, ose teprimi i mushebihëve (janë ata të cilët mendojnë se qenia dhe cilësitë e Allahut janë sikurse qenia dhe cilësitë e krijesave) në lidhje me munezihët (janë atë që mendojnë se qenia dhe cilësitë e Allahut asesi nuk mund të krahasohen me qenien dhe cilësitë e krijesave), ose teprimi i disa pasuesve të sunetit dhe xhematit ndaj pasuesve tjerë të sunetit, apo edhe ndaj drejtimeve dhe sekteve tjera, duke e kaluar çdo kufi... (Fetava, 14/482-483)

Shejhul-Islam Ibën Tejmijje i numëron pesë shkaqe kryesore të grindjeve, kundërshtimeve dhe mospajtimit, të cilat janë shumë të dëmshme dhe të rrezikshme

për muslimanë, e të cilat Allahu, Pejgamberi salallahu alejhi ue selem dhe besimtarët e urrejnë, qoftë ai rivajet (transmetim) ose dirajet (të kuptuarit e transmetimit):

1. Injoranca nga ana e një numri të madh njerëzish kur bëhet fjalë për gjëra të obliguara dhe sunete të cilat i dojnë Allahu dhe Pejgamberi salallahu alejhi ue selem.

2. Kokëfortësia, padrejtësia, urrejtja dhe ligësia reciproke, ndërprerja e lidhjeve reciproke dhe braktisja e personit që nuk ka mendim të njëjtë, edhe nëse ai ndoshta është më i dashur te Allahu se ndonjë person me të cilin jemi në raporte të mira, si dhe ndalimi i asaj që Allahu nuk e ka ndaluar.

3. Pasimi i epsheve dhe mendimeve të dobëta, sikurse është rasti me një numër të madh bidatxhinjesh të cilët kanë dalur nga rruga e Ehli Sunetit dhe Xhematit.

4. Kundërshtimi, mospajtimi, kritika, përqeshja dhe armiqësia në vend të mirë-kuptimit, bashkimit dhe dashurisë për hir të Allahut.

5. Vënia në pyetje dhe kritika e një numri të madh rivajetesh dhe dirajetesh kur ehli sunetit janë në pajtim. (Fetava, 22/356-360.)

Shumica e imamëve dhe dijetarëve të mëdhenjë nga rradhët e ithtarëve të tyre kanë pasur persona të cilët kanë dalur nga korniza e asaj që ndonjëri prej tyre ka dashur të thotë, kështu që këta ithtarë e tepronin në ndonjë çështje, disa çështje i kuptonin gabimisht e në disa çështje diskutonin së tepërmi... që në fund do të merrnin një qëndrim krejt të kundërtët ndaj qëndrimit në të cilin ka qëndruar në fillim!

Ibën Tejmijje na i paraqet përmisimet e mendimeve dhe qëndrimeve të një numri të ithtarëve të medhhebit të imam Ahmed

ibën Hanbelit, të cilët kanë jetuar në Horasan, gjatë së cilës i numëron tetë lloj të shmangjes dhe të kuptimit të gabuar të qëndrimeve të imam Ahmedit nga ana e personave të cilët janë numëruar si ithtarë të medhhebit të tij, të cilat ai i ka ndarë në tri pjesë:

1. Çështjet në të cilat kanë vepruar tërësisht në kundërshtim me medhhebin e imamit, me ç'rast medhhebi ka qenë në hak, ndërsa interpretimi i tyre ka qenë i gabuar, e cila mund të përmbledhet në gjashtë pika:

- që pasuesit marrin ndonjë qëndrim për të cilin nuk është deklaruar imami, e as ndonjë pasues i ditur i atij imami.

- që pasuesit marrin ndonjë qëndrim për të cilin janë deklaruar disa dijetarë të medhhebit, të cilët edhe vet kanë gabuar në lidhje me atë çështje.

- që pasuesit marrin ndonjë qëndrim, për të cilin është deklaruar imami qartë, në të cilin qëndrim apo mendim ata ia kanë shtuar edhe ia ka shtuar apo ndërlikuar të kuptuarit e tyre.

- që pasuesit marrin qëndrim, të cilin e kanë kuptuar gabimisht nga mendimi i imamit, ku imami nuk ka pasur për qëllim të kuptuar të tillë, ose nga imami transmetojnë qëndrim të cilin ai asesi nuk e ka thënë apo nuk qëndron në të.

- që pasuesit marrin ndonjë qëndrim, të cilin e kanë nxjerrur nga mendimi ose qëndrimi i përgjithshëm i imamit, me ç'rast e kanë kuptuar se ky mendim i përfshin të gjitha kohët dhe njerëzit, gjë që nuk ka qenë qëllim i imamit.

- që pasuesit marrin qëndrim i cili bazohet në mendimin të cilit imami nuk i ka dhënë përparësi, ngase imami për atë çështje i ka dy ose më tepër mendime, ku

pasuesit nuk kanë vepruar sipas mendimit më të saktë të zgjedhur nga imami.

2. Çështjet sipas së cilave janë tërësisht në kundërshtim me të vërtetën, ngase ndër qëndrimet e medhhebit nuk ka tekst i cili do të vërtetonte ose kundërshtonte praktikën në fjalë të pasuesve, si për shembull që imamit t'ia mveshin ndonjë qëndrim i cili nga fjalët e tij mund të kuptohet në mënyrë të dyfishtë, kështu që mbetet hapësirë për dyshim, ku nuk dihet qëndrimi i qartë i imamit.

3. Çështjet në të cilat kanë vepruar tërësisht në kundërshtim me të vërtetën, qoftë nëse kanë vepruar sipas medhhebit, mendimit apo qëndrimit të imamit, ngase imami në atë çështje thjeshtë ka gabuar! (Fetava, 20/184-186.)

Kurse si ti jipet përgjigje në kundërshtimin e dikujt është temë e librit të dijetarit të njohur Bekër Ebu Zejd i cili shkruan: "Është e njohur se nuk është i dëmshëm dhe i urrejtur çdo lloj kundërshtimi dhe mospajtimi", e pastaj shton: "ky libër nuk është shkruar me qëllim që t'i ipet përgjigje ndonjë personi personalisht dhe me emër, e as nuk i dedikohet ndonjë personi me të cilin jemi në mospajtim në lidhje me ndonjë çështje ku është e pëlqyer apo e lejuar të kemi qëndrime të kundërta. Libri është shkruar vetëm për ata që kundërshtojnë dhe bien në mospajtim me ne në çështjet kur nuk guxojnë t'a bëjnë atë, kur kundërshtimi paraqet dëm të vërtetë!" (Bekër Ebu Zejd, el-Rudud, faqe 8.)

Kur kemi të bëjmë me ndonjë person të tillë ose frakcionizëm dhe kundërshtim të ngjashëm, gjatë përgjigjes sonë ose shpjegimit të vërtetës personit ose grupit në fjalë duhet t'i përmbahemi parimeve dhe edebeve, dhe thotë:

1. Personi i cili ka për qëllim t'i përgjigjet ndonjë personi ose grupi, në radhë të parë duhet të jetë i sinqertë dhe të pasoj sunetin e Muhammedit, salallahu alejhi ue selem, gjithashtu duhet të jetë i përgaditur me dije dhe me metoda të drejta.

2. të gjitha qëndrimet dhe mendimet në të cilat dëshirohet të jepet përgjigja duhet të citohen drejtëpërdrejtë nga burimi i autorit, dhe saktësisht të theksohen vendet e kontestuara në to.

3. Maturia ndaj kundërshtarit, si dhe të lihet hapësirë nëse personi kthen.

4. Të flitet dhe të diskutohet për atë që është e thënë e jo për atë që e ka thënë atë gjë.

5. kontrolli kritik i qëndrimeve të kundërshtarit dhe rrëzimi i tyre që në fillim, mundësisht me argument të fortë dhe të drejtë, me rradhitje, me stil të mirë dhe me pak fjalë, duke e shtyer ka e vërteta, duke u marrur sa më pak me personalitetin e tij.

Shejhu në librin e tij gjithashtu i përmend edhe dy raste kur është më mirë dhe më e pëlqyeshme që të heshtet kundërshtimi i dikujt sesa të mirret parasysht dhe të reagojë në to, e ato janë:

1. Nëse në përgjigje dhe në reagim dëmi është më i madh se dobia, gjegjësisht kur heshtja mosreagimi janë më të dobishme se përgjigja.

2. Nëse personi i cili dëshiron të përgjigjet frikohet për jetën e tij nga diçka e tillë, ashtu që vetën do t'ia nënshtronte rrezikut, atëherë e ka të lejuar të heshtë dhe të mos reagojë duke e përdorur në këtë rast dhe lehtësimin ekzistues.

Sa i përket dëmit i cili mund të shkaktohet me heshtje, mosreagim dhe mospërgjigje të atyre të cilët e kundërshtojnë Kurani dhe Sunetin, shejhu përmend:

1. Obligueshmëria e urdhërimit në të mirë dhe ndalimi nga e keqja, sikurse edhe sanksionimi i bidatxhinjëve e cila me mosreagimin tonë do të ishin të mospërfillura...

2. Bidatxhinjtë në rast të mosreagimit dhe heshtjes do të fitonin nam dhe do të ishin në epërsi ndaj pasuesve të sunetit, ndërsa jomorali do të përhapej në të gjitha anët.

3. Kur me heshtje dhe mosreagim do të shtohet kundërshtimi dhe mospajtimi dhe do përfshinte gjithë fjalët, punët dhe besimet, ndërsa ummeti do t'i lihej personave të cilët do t'a shkatërronin atë.

4. Përhapja e dyshimeve dhe paqartësive, dobësimi i besimit dhe bindjes së drejtë, bërja e risive në sunete, ndërsa njerëzit do të ishin të paaftë që të bëjnë dallimin ndërmjet sunetit dhe risisë.

Maturia ndaj personit që nuk ka të njëjtin mendim ose kundërshtarit, e cila është temë për të cilën po shkruajmë, që ka të bëjë me ata që biejnë në kundërshtim me ne në çështjet të cilat lejojnë mospajtime dhe kundërshtime të caktuara, sikurse ka ndodhur që sahabet binin në mospajtim në lidhje me ndonjë çështje, e pastaj Pejgamberi, salallahu alejhi ue selem eventualisht u thoshte të dy palëve se kanë të drejtë, pastaj pason maturia dhe drejtësia ndaj kundërshtarëve të cilët nuk janë pjesëtarë të umetit tonë, domethënë ndaj pjesëtarëve të feve dhe drejtimeve tjera! Maturia, përmbajtja dhe drejtësia ndaj të gjithëve ndaj të cilëve Islami na urdhëron që të sillemi ashtu.

Allahu thotë: "...Urrejta ndaj një populli, që iu pat penguar nga xhamia e shenjtë, të mos iu shtyej të silleni në mënyrë të padrejtë kundër tyre..." (Maide 2). Në ajetin tjetër thuhet: O ju që besuat! Bëhuni plotësisht të vendosur për hir të All-llahut,

duke dëshmuar të drejtën, dhe të mos u shtyjë urrejtja ndaj një populli e t'i shmanjeni drejtësisë; bëhni të drejtë se ajo është më afër devotshmërisë. Kinie dro Allahun se All-llahu di hollësiht për atë që veproni! (Maide 8)

Pranojani vetes se ndodh që nganjëherë bëhemi aq të ashpër ndaj ndonjë personi i cili na kundërshton në ndonjë çështje në të cilën është e lejuar të biejmë në kundërshtim, e jemi aq të matur e të drejtë ndaj personave të cilët që në themel dallojnë nga ne, atje ku apsolutisht nuk guxon të ketë kundërshtime dhe ndarje, sikurse janë hebrejtë, të krishterët dhe të ngjashëm me ta!

Ndarja ideologjike në mendime në lidhje me ndonjë çështje shpesh herë varet nga dallimet natyrore dhe intelektuale të njerëzve, kështu që ky dallim faktikisht është cilësi e lindur njerëzore përkatësisht anë e domosdoshme njerëzore.

Pejgamberi, salallahu alejhi ue selem, e ka lutur Allahun, subhanehu ue te'ala, që mos t'a shkatërroj Ummetin e tij me thatësi të përgjithshme ose që me Ummet të mos sundojë ai i cili do t'i shfaroste në tërësi, në çka Allahu, subhanehu ue te'ala, iu përgjigj në këto dy lutje. Pastaj e luti Atë që të mos i grindet Ummeti dhe të mos luftojnë njëri me tjetrin, në çka nuk i është përgjegjur dhe nuk ia ka pranuar lutjen! (Musnedi Ahmed ibën Hanbelit 5/243 nr. 2163, Muslimi, Tirmidhiu, Ibën Maxhe).

Pa marrë parasysh këtë normë të përgjithshme, Sheriati na urdhëron largim maksimal nga të gjitha shkaqet e ndarjes në mendime dhe kundërshtime, si dhe moskapërcimin e kufinjëve të tij, ndërsa bëjmë mëkat nëse lëshohemi në mospajtim dhe kundërshtim, nën moton se Allahu

subhanehu ue te'ala, na ka obliguar dhe urdhëruar.

Kur është shpallur ajeti: "Thuaj: "Ai ka fuqi (t'ju shpëtojë, por edhe) t'ju sjellë dënim prej së larti " - Pejgamberi, salallahu alejhi ue selem, ka thënë: "Kërkoj strehim te Ti nga kjo" - " ose prej së poshti nën këmbët tuaja " - Pejgamberi salallahu alejhi ue selem ka thënë: "Kërkoj strehim te Ti nga kjo"- "apo t'ju ndaj në grupe e ta luftoni njëri-tjetrin " - Pejgamberi salallahu alejhi ue selem ka thënë: "E, kjo është më e lehtë!" (el-En'am:65) (Sahihul-Buhari, Kitabut-Tefsir, Kapitulli i dytë, nr. 4628.)

Do të thotë, të zënit fill të ndarjes në mendime dhe kundërshtimi reciprok është e keqe më e vogël dhe më e lehtë se thatësia e përgjithshme e cila mund të na godet, ndërsa ngushtimi i hapësirës së kundërshtimit dhe mospajtimit, si gjetjes së metodave të buta për mënjanimin e tyre, si dhe dobësimin e ndikimit të kësaj në zemrat dhe shpirtat e njerëzve është shumë e lehtë, dhe në bazë të sheriatit dhe mendjes së shëndoshë...

Kur shejhul-Islam Ibën Tejmijje, rahmetullahi te'ala alejhi, i përmendi dy hadithet e lartëpërmendura, ka thënë: "Sa i përket Ummetit të Muhammedit, sallallahu alejhi ue selem, është e pashmangshme që mëkatet të vijnë nga ana e tyre dhe se është e domosdoshme që të kundërshtohen dhe të mospajtohen në ndonjë gjë, ngase krejt kjo është natyrë dhe nevojë njerëzore, dhe se pasardhësitë e Ademit nuk mund të jetë tjetër vetëm se të tillë, mirëpo e tërë e mira e cila ekziston te muslimanët është edhe më e madhe, më e bukur, më e mirë, ndërsa e tërë e keqja që ekziston te muslimanët, ajo te jomuslimanët është më e madhe, më madhe edhe më e keqe!" (El-Fetava, 14/150.)

1. Pabarazia e njerëzimit në vështrime dhe prirje

Sa shumë do të lodhet njeriu në jetën e tij nëse dëshiron të gjej personin me të cilin dëshiron të shoqërohet, dhe i cili është i llojit (karakterit) të tij me plotë kuptim të fjalës, natyra, prirjet dhe idetë e të cilit do të përputhen në tërësi me natyrën, prirjet dhe idetë tuaja, ngase Allahu, subhanehu ue te'ala, krijesat e Tij i ka bërë të dallojnë nga njëri tjetri, që pajtohen dhe të jenë të ngjashëm në diçka e në diçka jo, ky dallim është vetëm një reflektim i fuqisë së Tij, subhanehu ve teal. Njerëzit afrohen dhe tërheqen në bazë të një numri të madh të ngjashmërisë reciproke, mirëpo jo edhe njëjtësive dhe pajtueshmërive! Çdo krijesë ekziston, mirëpo në të ndikojnë lloj-lloj faktorësh sikurse trashëgimia, shoqëria, rrethi, përvoja etj, të cilat nuk janë të njëjta sikurse te krijesat tjera.

Mund të vërejmë se sa e sa njerëz të pakontrolluar dëshirojnë që njerëzit tjerë t'i kapin për qafe, t'ua pastojnë trurin, t'ua komentojnë gjërat, në mënyrë që jenë vetëm ata të cilët çdoherë kanë të drejtë, dhe që hakku, e vërteta është në anën e tyre, e cila nuk mund të jetë e shumëfishtë!? Dëshirojnë që të gjithë njerëzit të jenë të gatshëm që të adaptohen me natyrën e tyre, me mënyrën e tyre të të menduarit, të kenë vështrime dhe prirje të cilat i kanë edhe ata!

Sa është tiran i madh ai i cili vetës ia ngarkon ndonjë strukturë dhe sistem jetësor me të cilën është i kënaqur, dhe të cilën me çdo çmim përpiqet që t'a zbatojë në praktikë, e pastaj nga njerëzit tjerë përpiqet që t'a zbatojnë çdo të mundshme, e nëse nuk veprojnë ashtu, atëherë sipas tij, në ta nuk ka kurrfarë hajri, ngase nuk shkojnë sipas sistemit të cilin e

ka paramenduar ai, dhe nuk iu janë përgjigjur thirrjes të cilën e ka zgjedhur ai!

Pas gjeneratës së sahabëve, radijallahu te'ala anhum, nuk ka pasur e as nuk do të ketë gjeneratë e cila ka garuar më tepër në urdhërimin në të mirë, dhe e cila në shumë situata, qëndrime dhe mendime ia ka përshtatur së vërtetës, andaj janë të pashmangshme edhe dobësi dhe rëshqitje të caktuara, ngase njeriu është i krijuar i dobët, ndërsa Allahu i Larëtsuar nuk i ka dhuruar përkryeshmëri absolute asnjërit nga krijesat e Tij, kështu që Allahu i Lartësuar është Ai që ka dashur që pasardhësit e Ademit të jenë në një mënyrë gabimtarë!

Nëse një person është i mirë, dhe është shumë e theksuar në fusha të caktuara jetësore, kjo nuk do të thotë se është e liruar nga çfarëdo lloj dobësie, ndërsa në anën tjetër, dobësia e ndonjë personi në fusha të caktuara assesi nuk do të thotë se ai për shembull nuk do të tregohet dhe shkon para në fushat tjera dhe të jetë po aq i suksessëm sa edhe personi i parë!

Njeriu është i nënshtruar dobësive, por edhe përparimit dhe pjekurisë, kështu që ai që ka sukses në fusha të caktuara, nuk është i suksesshëm në shumë fusha tjera, andaj të mos mendoj ai që Allahu e ka dalluar me begatinë e tij nga njerëzit e tjerë, se është më i mirë se ata, ose se është bërë gjykatës kryesor i sjelljes së tyre, bazë i suksesit, të qortimit dhe lavdërimit të tyre, në mënyrë që mos t'a godet kryelartësia e shejtanit, dhe të mos mendoj se është i pastër nga të metat, duke mos patur sens për dobësitë e huaja, të cilat do të jenë shkak për ngarkim dhe shpifje të tij të vazhdueshëm!

Mund të vërejmë se në mes të sahabëve, radijallahu te'ala anhum, ka pasur edhe të tillë që kënaqeshin me faljen e

pesë vakteve, mbajtjes së hallallit dhe largimi nga e haramit, kështu që ndonjëri nga ata do të thoshte: "Pasha Allahun, nuk do të shtoj e as nuk do pakësoj nga kjo asgjë", ku Pejgamberi salallahu alejhi ue selem përgjigjej: "Ka shpëtuar, nëse e ka thënë të vërtetën!" (Sahihul-Buhari, nr.44; Muvetta, imam Maliku, br.382.), ndërsa sahabet, radijallahu te'ala anhum, në atë person nuk do të shikonin me urrejtje dhe nënçmim!

Nëse e dijmë se çdo vepërmirë e prët një derë në Xhenet, e dedikuar për të gjithë vepërmirët të cilët e kryejnë veprën e njëjtë, dhe nëse e dijmë se çdo njeri e ka pikën e tij të shkrirjes e cila do t'a zbulon dobësinë dhe turpin e tij, atëherë kriteri ynë ndaj botës do të jetë më i drejtë, më-shira jonë ndaj njerëzve më e madhe, ndërsa edhe do të vie në shprehje arsye-timi jonë i njerëzve! Të gjithë ne nisemi ndërmjet asaj që Allahu, subhanehu ue te'ala, na ka dalluar mbi të tjerëve, dhe dobësive me të cilat Allahu, subhanehu ue te'ala, na ka sprovuar në këtë botë.

2. Përcaktimi i ndryshueshmërisë nuk do të thotë se duhet të relaxohemi me te dhe t'i dorëzohet asaj në tërësi!

Pranimi i ekzistimit të natyrës dhe teke-ve njerëzore nuk do të thotë çdo herë edhe obligueshmërinë e dorëzimit të dallimeve dhe mospajtimeve, ngase nganjëherë këto dallime të përcaktuara me kader, mund të eliminohen me një kader tjetër. Nganjëherë nuk mund të tejkalohen në tërësi, mirëpo është e mundur që të lehtësohen deri diku, duke iu përmbajtur rregullit të sjelljes së mirë dhe të drejtësisë, duke u përpjekur që të gjinden zgjidhje të qëndrimit të përbashkët, pa kurrfarë teprimi dhe anshmërie, lëshimi pe apo mospërfillje, kështu që do të jemi të ash-

për atëherë kur situata kërkon një gjë të tillë nga ne, qoftë edhe nëse kjo nuk na pëlqen neve, ndërsa jemi të butë atëherë kur është e nevojshme, qoftë edhe nëse neve nuk na vjen mirë!

Shejhul-Islam Ibën Tejmije, rahmetullahi te'ala alejhi, duke folur për ndikimin e natyrës njerëzore në natyrën e mospajtimit, thotë: "Allahu subhanehu ue te'ala, njerëzve u ka urdhëruar që t'i mbahen xhematit dhe unitetit, ndërsa u ka ndaluar futjen e risive (bidateve) dhe përçarjes. Allahu i Lartësuar thotë: "Vërtet ata që e përqañ fenë e tyre dhe u ndanë në grupe, ti (Muhammed) nuk ke kurrfarë përgjegjësie. çështja e tyre është vetëm te All-lahu, Ai do t'i njohë me atë që punuan!" (En'am 159). Pejgamberi, sallallahu alejhi ue selem thotë: "Përmbajuni xhematit, ngase Dora e Allahut është mbi xhematin!" (El-Fetava, 3/285. Hadithin e shënon imam Tirmidhiu nr. 2091, Nesai 3954.)

3. Shumësia e mospajtimeve shkakton armiqësinë reciproke dhe rënien nën thundrën e armikut!

Nëse i dorëzohemi ndarjes në mendime, dhe djegemi me zjarrin e kundërshtimit dhe pengimit, kjo vetë do të jetë dënim, dhe në të nuk do t'a gjejmë gjerësinë e dëshiruar e cila mund të gjindet në disa lloje të mospajtimeve, porse ajo do të jetë vetëm përçarje, luftë dhe antagonizëm. Kështu armiqë e Islamit do të kenë rast që t'i sundojnë muslimanët dhe t'i poshtërojnë ata!

Shejhul-Islam Ibën Tejmije, rahmetullahi te'ala alejhi, nga përvoja e tij na flet: "Viset e Lindjes së Afërtë, një ndër shkaqet të rënies së tyre nën thundrën tatave është edhe numri i madh përçarjeve dhe kundërshtimeve të ndryshme medhhebore, ngatërresat reciproke etj." (El-Fetava, 22/254.)

Gjithashtu, Ibën Tejmije, rahmetullahi te'ala alejhi, thotë: "kjo përçarje e cila ka

zë fill në umet, në rradhët e ulemave dhe dijetarëve, sundimtarëve dhe njerëzve të shquar, ka bërë që armiqtë të sundojnë ndaj muslimanëve. Krejt kjo për shkak të lënies së nënshtimit ndaj Allahut, subhanehu ue te'ala dhe Pejgamberit të Tij sala-llahu alejhi ue selem. Sa herë që njerëzit e kanë braktisur atë që Allahu subhanehu ue te'ala u ka urdhëruar, ndërmjet njerëzve ka zënë fill urrejtja dhe armiqtë, e nëse në ndonjë popull lind përçarja dhe kundërshtimi, ata do të prishen dhe shkatërrohen, e sa herë që bashkohen, përmisohen. Me të vërtetë xhemati është mëshirë, ndërsa përçarja dënim i vërtetë!" (El-Fetava, 3/421.)

E dyta: Urtësia (hikmeti) i ndarjes në mendime!

1. Kundërshtimi në gjërat sekondare (FURU') nuk është i dëmshëm!

Po të donte Allahu i Lartësuar që të gjitha tekstet (ajetet dhe hadithet) të jenë tërësisht të qarta sipas kuptimit të tyre (kat'i'i), pa përzierje të çfarëdo paqartësie apo supozimi (zann), as pa kurrfarë kundërshtimi, ngase parandihet se pas tërë këtij kundërshtimi fshihet urtësi e madhe Hyjnore! Baza është se të gjitha këto dispozita të prejardhura (furu'i) nuk guxojnë të kenë kurrfarë ndikimi në ndarje përderisa ekzistojnë usulet, bazat dhe rregullat e përgjithshme në çështjet në të cilat ulemaja janë në pajtim.

Imam Shatibiu thotë: Allahu nga urtësia e Tij ka dashur që dispozitat e derivuara t'i nënshtrohen komentimit, shqyrtimit kritik dhe hipotetikës, ndërsa te dijetarët është e vërtetuar se kur janë në pyetje teoritë, doktrinën ose parimet, në përgjithësi nuk mund të vie deri te pajtimi i plotë i të gjithëve kështu që dispozitat, rregullat dhe parimet jokategorike janë çështje e mospajtimeve, mirëpo përsëri theksojmë vetë për dispozitat nxje-

rrura (furu'), jashta bazave dhe parimeve (usul), në pjesëzat juridike jashta rregullave kryesore, kështu që ky lloj mospajtimi nuk është i dëmshëm. (El-I'tisam, 2/168)

2. Në mospajtim është gjerësia për të detyruarit me obligime islame

Imam Zerkeshi është i atij qëndrimi që Allahu i Lartësuar ka dashur që shumë dispozita të mos jenë të natyrës kategorike vetëm për shkak të lehtësishtimit dhe gjerësisë kur janë në pyetje të obliguarit me detyrimet fetare. (El-Ihtilafat el-fikhiye, Imam el-Bejanuni rhm., faqe 23). Mospajtimi, shikuar nga një aspekt është i dëmshëm, ndërsa shikuar nga aspekti tjetër paraqet mëshirë të vërtetë. E keqja është kur mospajtimi shkakton armiqtë, ndarje ose njëanshmëri, ndërsa mëshira shtrihet në atë që ky lloj i mospajtit na jap një gjerësi juridike kur bëhet fjalë për të obliguarët, me kusht që të mos vie deri te grindja apo ndarja eventuale.

Imam Ibën Tejmije thotë: argumentimi për dispozita ndonjëherë mund të jetë mëshirë, nëse ajo nuk na shpie deri te një e keqe më e madhe, kështu që një njeri në kohën e Imam Ahmedit e ka shkruar veprën "Mospajtimi", gjë që imam Ahmed ibën Hanbeli i ka thënë: Emërtoje veprën tënde me emrin "Shtrirja", ngase haku është unik, e ndonjëherë fshehtësia e tij mund të jetë vetëm mëshirë ndaj disa njerëzve, ngase kur do t'iu bëhet i qartë atëherë do t'iu paraqet vështirësi të papërballueshme në rrethanat e dhëna, duke e marrur ajetin në të cilin Allahu i Lartësuar thotë: "O ju që besuat, mos pyetni për sende që, nëse u thuhet ajo (pyetja) haptazi, ju vjen keq juve... (el-Maide:101) (El-Fetava, 14/159). Disa dijetarë kanë ditur të thonë: Koncenzusi i dijetarëve (ixhma'a) është dëshmi kate-

gorike, ndërsa mospajtimi i tyre është mëshirë e madhe. Omer ibën Abdulazizi thotë: Nuk më vie mirë kur shokët e Pejgamberit, salallahu alejhi ue selem, nuk kanë mospajtim për diçka, ngase kur pajtohen në diçka, ai i cili i kundërshton në atë, ka humbur, e kur biejnë në mospajtim në ndonjë gjë, atëherë njeriu vepron sipas një mendimi, tjetri sipas mendimit tjetër, e në këtë rast është gjerësia. (El-Fetava, 30/80)

E treta: si t'i ngushtohet hapësira mospajtimit!

1. Duke e pasur parasysh se bazat dhe qëllimet janë të njëjta!

Nëse dallimet dhe ndarjet në mendime te njerëzit janë nocion i pashmangshëm, dhe traditë e njerëzimit, atëherë është e mundur që të ndalohen, ngushtohen dhe zvogëlohen pasojat e tij negative dhe të padëshirueshme, ashtu që do të punojmë në eliminimin e shkaqeve që e shaktojnë, sikurse janë shfrenimi, mosndëgjueshmëria, teprimi dhe sektarizmi, por duhet t'i marrim parasysh edhe shkaqet e shuarjes së zjarrit të tij sikurse janë uniteti i qëllimit dhe i bazave, rrugës dhe metodës!

Imam Ibën Kajjimi thotë: Zënia fill e mospajtimeve ndërmjet njerëzve është gjë e domosdoshme e cila mund të ndodh për shkak të dallimeve eventuale në teke dhe intelekt, sikurse, si dhe për shkak të dallimeve në aftësinë për të njohur, ndërsa në tërë këtë e urrejtur është vetëm shfrenimi, teprimi dhe armiqësia ndaj njëri tjetrit, në të kundërtën, nëse mospajtimi bëhet në atë mënyrë që i cili nuk shpie në përçarje dhe sektarizëm, dhe të dy anët për qëllim kanë nënshtrimin ndaj Allahut dhe Pejgamberit të Tij, salallahu alejhi ue selem, ky mospajtim nuk është i dëmshëm, ngase ai është anë e pashmangshme e njerëzimit, por vetëm në rastin kur është baza e

njëjtë dhe qëllimi i synuar një, dhe rruga përmes së cilës shkohet kah ai qëllim një, në atë rast nuk do të ketë mospajtim, por edhe nëse ndodh ai nuk do të ndodh, njëjtë sikurse sahabet e Pejgamberit, salallahu alejhi ue selem, binin në mospajtim për diçka, mirëpo bazën e kishin të përbashkët, e ajo ishte Libri i Allahut dhe Sunneti i Pejgamberit, salallahu alejhi ue selem, qëllim e kanë pasur të përbashkët, e ai ka qenë nënshtrimi ndaj Allahut dhe Pejgamberit salallahu alejhi ue selem, ku edhe metodën e kanë pasur të njëjtë, e ajo ka qenë vështirimi i thellë i argumenteve të Kuranit dhe Sunetit, si dhe dhënia përparësi të këtyre dy të fundit ndaj fjalëve, mendimeve, analogjisë, shijeve dhe politikës së kujdoqoftë! (El-Sauaik el-Mursele, 2/519)

2. Dalja nga korniza e mospajtimit është më e mirë për fel!

Ngushtimi i hapësirës mospajtimit dhe jo-unitetit është i mundur përmes asaj që dijetërat e kanë quajtur me nocionin "Largimi nga mospajtimi" (el-huruxh min el-hilaf), si për shembull, kur njeriu has në disa mendime në lidhje me një çështje, të cilat qëndrojnë në relacionin se ndonjë gjë për disa është e lejuar, ndërsa sipas të tjerëve e ndaluar, ku më mirë është që ajo gjë të lihet, duke e marrur parasysh edhe mundësinë që ajo gjë mund të jetë haram, si masë preventive ndaj fesë!

Imam el-'Izz b. Abdul-Selam i ka numëruar kushtet e nocionit të përmendur "Largimi nga mospajtimi", dhe thotë:

1. Nëse bëhet fjalë për mospajtimin në relacionin halal - haram, atëherë është më mirë që të përmbahet nga kjo, në mënyrë dilet nga korniza e mospajtimit.

2. Nëse mospajtimi ka të bëjë me çështjen nëse diçka është e pëlqyer (mendub) ose jo, obligim (vaxhib) ose jo, atëherë veprimi i tillë është më i mirë, që në atë mënyrë të dilet nga korniza e mospajtimit.

Gjithashtu është rregull që nëse argumentet që vijnë nga njëra anë janë shumë të dobëta dhe larg së vërtetës, nuk do t'i shqyrtojmë ato, posaqërisht nëse ajo me të cilën argumentojnë është e pasaktë dhe jovalide si argument i sheriatit. Nëse argumentet e palës tjetër e nënkuptojnë saktësinë dhe vërtetësinë, atëherë është i pëlqyeshëm (mustehab) largimi nga mospajtimi në lidhje me atë çështje, duke e pasur parasysh saktësinë e mendimit të tyre. Mund të vërejmë se largimi nga mospajtimi është përcaktuar me zbatimin e asaj për çka ekziston mundësia që është obligim (vaxhib), ose e pëlqyeshme (mendub), sikurse edhe largimi nga ajo për çka ekziston mundësia që është e ndaluar (haram), ose së paku e urrejtur (mekruh)! (Kava'idul-Ahkam, 1/215-216)

Si shembull i shmangies nga mospajtimi i mundshëm mund të na shërbej edhe qëndrimi i cili mund të gjindet në librat e medhhebit maliki në lidhje me leximin e Bismilës (Bismilahi Rrahmani Rrahim) në namaz: Thotë imam el-Karafiu dhe një numër i madh i dijetarëve i të drejtimit maliki: është më mirë që personi të thotë bismilën në fillim të sures Fatiha në namaz, më mënyrë që të tejkalohen mospajtimet në lidhje me këtë çështje, ndërsa imam el-Mazuri e ka thënë bismilën në fillim të fatihas, në vete, në namazet farz, e kur është pyetur për shkak të veprimit të tij, e ka thënë një fjali të mirë duke thënë: Medhhebi i imam Malikut është ai që thotë që nuk ka nevojë të thuhet bismila në fillim të fatihas në namaz, e ka namazin e plotë, ndërsa medhhebi i imam Shafiut është ai që personi i cili nuk e thotë

bismilën në fillim të namazit, nuk ka namaz, kështu që namazi në të cilin të gjithë janë në pajtim është më mirë se namazi të cilin njëra anë e ka përshkruar si të pavlefshëm! (Ma la jexhuzu fihil-hilafu bejnel-muslimin, str. 187-188)

Imam Abdul-Rezzak transmeton nga 'Ubejde el-Selmani që ka thënë: e kam ndëgjuar Ali ibën Ebi Talibin duke thënë: Unë dhe Omeri jemi pajtuar në atë që nënat e fëmijëve (robërshat të cilat u kanë lindur fëmijë pronarëve të tyre) nuk është e lejuar të shiten, e pastaj kam qënë i qëndrimit se është e lejuar të shiten. 'Ubejde i ka thënë: Qëndrimi i përbashkët i Omerit dhe yt më është më i dashur se qëndrimi yt i vetëm!

Imam Shevkaniu thotë: Zinxhiri (senedi) i këtij transmetimi konsiderohet si njëri ndër zinxhirët më të saktë, ndërsa transmetohet se Aliu haptazi nuk e ka ndryshuar atë qëndrim, andaj edhe i ka thënë 'Ubejdes dhe Shurejhut: Gjykoni ashtu sikurse keni gjykuar më herët, ngase e urrej mospajtimin. Pas shtjellimit të kësaj çështjeje dhe mendimeve të dijetarëve islam, imam Shevkaniu thotë: Më mirë është që të largohet nga kjo lloj shitjeje, ngase së paku kjo çështje mund të jetë e paqartë (mushtebiha), dhe besimtarët ndalohen para këtij lloji të çështjeve dhe nuk lëshohen lehtë në to! (Nejlul-Evtar, 6/224-225)

Imam Lejs ibën Sa'ad thoshte: Kur hasim në mospajtim të dijetarëve në lidhje me ndonjë çështje, mbahemi për atë që është më e sigurt dhe përmbajtësore! (Xhami'u bejanil-'ilm, 2/906, br. 1696.)

Përgaditi: Sead Jasaviç
Përktheu: Mustafa Çerkezi
Redaktoi: Albislam.com
Marrë nga: medinabosna.net

Këshillë prindërve dhe mjekëve

Për prindët

Allahu, subhanehu ve teala, në Kur'an thotë: "Ju mos i mbytni fëmijët tuaj nga friga e varfërisë, se Ne ua sigurojmë furnizimin atyre dhe juve, e mbytja e tyre është mëkat i madh". (Isra, 31)

"Vetëm i Allahut është pushteti i qiejve dhe i tokës, Ai krijon çka të doj; Ai i falë vetëm femra atij që do; e i falë vetëm meshkuj atij që do". (Esh-Shura, 49)

Pra, nëse besoni Allahun, Ditën e Gjykimit dhe Ahiretin, mos i largoni fëmijët tuaj nga mitra e nënave të tyre. Ju me këtë ua zhdukni mundësinë që të bëhen njerëz të rritur. Jetën e tyre ka të drejtë ta merr vetëm Ai që i ka krijuar. Përgjegjësia për këtë vepër është e madhe dhe për ate që nuk pendohet edhe dënimi i Allahut është i madh.

Përgjegjësia tjetër e cila pasqyron zemrën e ngurtë dhe diturinë e dobët të prindërve ndodhë me rastin e lindjes së fëmijës së vdekur apo fëmijës që vdes shumë shpejt pas lindjes në moshë nga 3-9 muaj. Në shumtën e rasteve këta fëmijë nuk merren fare nga prindërit dhe pastaj varrosen në varreza të përbashkëta apo shpeshtën digjen!

Po obligimi fetarë i prindit është që për fëmijën e formuar, të cilit i dallohen tiparet dhe gjinia duhet t'a varrosin në varreza me rregullat që i takojnë një muslimani.

Është e tmerrshme ajo që është duke ndodhë me ato krijesa të vogla dhe të dobëta të cilat nuk mund t'a mbrojnë vehten e tyre. Ata sot janë të pambrojtura dhe në mëshirën tonë. Nesër ju do të jeni para

Allahut, subhanehu ve teala, të pambrojtur dhe në mëshirën e Tij. Në një hadith Pejgamberi, salallahu alejhi ve selem, ka thënë: "Mëshironi ata që janë në tokë që t'ju mëshiroj Ai që është në Qiell."

Vaj për ju kur do të pyeteni: "... se për çfarë faji janë mbytur ..." fëmijët tuaj.

Për mjekët-gjinekologë

"... kush mbytë ndonjë njeri (pa të drejtë) pa pasë mbytur ai ndonjë tjetër dhe pa pas bërë ndonjë shkatërrim në tokë, atëherë (krijimi i tij) është si t'i kishte mbytur gjithë njerëzit. E kush e ngjallë (bëhet shkak që të jet ai gjallë) është si t'i kishte ngjallur (shpëtuar) të gjithë njerëzit ..." (Maide, 32)

Ju jeni krijesa të Allahut, subhanehu ve teala, sikurse edhe foshnjat të cilat i largoni nga mitrat e nënave të tyre andaj gjithsesi një ditë do të ktheheni tek Ai që i krijoi dhe do të pyeteni për çfarë arsye vepruat kështu? Askush nuk mund t'ju detyrojë të kryeni aborte pa patur indikacione rreziku për nënën. Kjo na bën me dije se as nga aspekti etik medicinal nuk mund t'a arsyetoni veprën tuaj. Largimi i fëmijës para pjekurisë së tij nga mitra e nënës shkakton vdekjen e tij. A nuk është mizori të vritet një krijesë njerëzore aq e pambrojtur?

Po nëse bëhet fjalë për foshnje e cila zanafillën e ka në amoralitetin e gruas apo përdhunimin e sajë? Atëherë i rrituri pra nëna dhe personi me të cilin kreu amoralitetin apo përdhunuesi i nënshtrohen sanksioneve ligjore kurse e drejta e fëmijës për jetë është e patjetërsueshme.

E nëse tentojnë t'ju bindin se këta fëmijë patjetër duhet larguar për tu zgjedh problemi ju fortë mirë e keni të qartë se pjesmarrja në këtë paraqet bashkëpunim në dy krime. Allahu ju mbrojt nga kjo përfshirje.

Po nëse keni frikë se këta persona do të kërkojnë ndihmë nga persona joprofesionale me çfarë rrezikojnë jetën e tyre ju nuk jeni përgjegjës për atë që ata bëjnë me vehten e tyre dhe përgjegjësia nuk bie mbi ju. Në këtë rast duhet të funksionojë ligji i cili i sanksionon këta persona.

Kjo është KËSHILLË me vlerë të përgjeshme dhe shpëtimtare për ata që kanë

zemra me të cilat kuptojnë. Për ato vepra që u punuan dhe kaluan mbetet pendimi i sinqertë dhe shpresa për falje nga Mëshiruesi i Mëshiruesve Allahu, subhanehu ve tealë. Kurse për ata që edhe pas kësaj këshille vazhduan me kryelartësi duke mos e marrë parasysh këshillën mjafton t'a ndëgjojë çfarë u thotë Allahu, subhanehu ve tealë, në Kur'anin Famëlartë: "A mos vallë ndjeheni të sigurtë se Ai që është në qiell, nuk do të dërgojë kundër jush vorbull uragani të egër? Atëherë do t'a merrni vesh sa i tmerrshëm ka qenë këshillimi im? (Mulk, 17)

Përgatiti për publikim:
SHGM "Islami dhe shkenca"-Tetovë

Si u bëra myslimane?

Fati e deshi që të bëhesha myslimane. Fëmijëria ime rodhi mëse normalisht dhe nuk vlen për tu theksuar ndonjë gjë e jashtëzakonshme nga ajo periudhë. Në fakt ishin vite të kaluara nën strehën e ngrohtë familjare, e rrethuar nga dashuria prindërore. Prindërit udhëhiqeshin nga parime të forta morale. Së bashku zgjidhnim çdo situatë, duke forcuar kështu lidhjen tonë familjare dhe duke thelluar tolerancën e ndërsjellë. Rrethi shoqëror na shihte si simbol të solidaritetit të vërtetë familjar.

Fëmijërinë dhe një pjesë të pubertetit i kalova njëllor, derisa fillova shkollën e mesme. Atje u njoha me shumë shoqe, fati i të cilave ishte shumë i ndryshëm nga i imi, ashtu siç ishin dhe parimet morale apo rrethi familjar ku ato ishin formuar dhe rritur. Aty e kuptova sesa bujar ishte treguar Zoti me mua. Shpesh e kisha falenderuar Atë, për prindërit që kisha.

Besimi im ishte i padefinueshëm, pasi megjithëse besoja tek Zoti nuk më bindte katekizmi (praktikë ceremoniale katolike). Nuk mund të shesha konfliktet e brendshme që shkaktonin parimet që praktikonte në përgjithësi besimi im i atëherëshëm. Pikërisht në kohën kur po përpiquesha të kuptoja "besimin" tim, tek unë ndodhi, falë Zotit, një përmbysje e madhe shpirtërore. Shkak për këtë u bë një person - një mysliman që kishte disa kohë që kishte pranuar Islamin. Diskutoja me të për fenë e tij (e cila për mua deri atëherë kishte qenë një mister i panjohur). Ndjenjën që lindi tek mua (besimi), nuk e kuptova në fillim dhe e lashë atë brenda shpirtit tim ndonëse s'pata shansin ta kuptoja më thellë. U përpoqa që të sillesha sipas parimit që më kishin mësuar prindërit (dëgjo por mos i kushto vëmendje fjalëve të botës, por falë Zotit kurrë nuk jam pajtuar me këtë mendim. Unë

kam një parim tjetër: dëgjo, reflekto dhe krijë mendimin tënd për atë çështje). Kjo krijoi një sërë kontradiktash brenda meje dhe më detyroi në mënyrë spontane të kërkoja të vërtetën. Ku ishte ajo, ku e kishte burimin? Falë Zotit kërkimi nuk vazhdoi gjatë. Menjëherë sapo lexova botimet e para mbi Islamin, e gjeta të vërtetën. Vendosa në çast se => besimi që dua UNË, vërtetë UNË, është besimi tek Një Zot I Vetëm, I Madhërueshëm.

Por megjithëse doja të bëhesha myslimane, për momentin nuk bëhesha dot... Kjo për shkak se kisha frikë se s'isha e pregatitur dhe se do të izoloheja nga shoqëria. Fillova në fakt të mënjanoheja nga bota, duke besuar se një ditë do të bëhesha myslimane. Isha e gatshme të bëja gjithçka për të arritur këtë qëllim. U mënjanova nga gjithçka, merrija qëndrime neutrale dhe pa i thënë njeriu për dëshirën time për t'u bërë myslimane, një vitë të tërë u përpoqa të jetoja si myslimane e vërtetë. Por motra ime më zbuloi. Ajo kishte lexuar ashtu sikurse dhe unë për të vërtetën (Islamin). Ajo e pa që nuk haja mish derri, nuk pija alkool, agjëroja dhe lexoja Kuranin... U përpoq të më "ndalonte". Pata frikë se mos më ndikonte me përshtypjet e saja negative mbi Islamin dhe për rrjedhojë u izolova totalisht, por nuk hoqa dorë nga ëndrra ime...

Sa më gjatë kalonte koha aq më tepër izoloheja në vetvete. Frika ime nga fakti se isha e papregatitur u kthye papritmas në një ankth tjetër më të madh. Pata frikë se mos vdisja si jo-myslimane. E dija se besimi im s'ishte ende i fortë prandaj iu luta Zotit të më ndihmonte, të më jepte mundësinë të largohesha për të filluar nga e para. Në atë periudhë lexoja dhe

pranoja gjithçka mbi Islamin, në mënyrë që në rastin më të parë të filloja jetën e re prej myslimaneje të devotshme.

Krijuesi ma lehtësoi rrugën. Me bujari më ofroi një fat të mbarë që unë e pranova me kënaqësi. Ky fat më lidhi me bashkëshortin tim të ardhshëm. Ai u bë për mua mbështetje e fortë dhe vendosa ta pranoja Islamin duke shpallur Shehadetin e bekuar. Ai më mësoi të ecja në rrugën e drejtë. Isha e lumtur ... shumë e lumtur.

Prindërit nuk dinin gjë, por nuk kaloi shumë dhe më vunë para zgjedhjes, së cilës duhej t'i përgjigjesha por që më gjeti të shokuar dhe të papregatitur: „Islamin ose familjen?!“ Përgjigja ime ishte natyrisht e vështirë, sepse Islami ishte për familjen time i pakonceptueshëm, ndaj e kisha të qartë se para çfarë zgjedhjeje isha vënë... Megjithatë përgjigja ime ishte ISLAMI...

Prindërit nuk e pranuan zgjedhjen time dhe më mohuan si bijën e tyre. Atë bijë së cilës për 18 vjet (qysh kur lindi) i betoheshin se do të kujdeseshin për të dhe se do t'i gjendeshin gjithmonë pranë. Kjo përvojë më bindi për dobësinë e besimit të prindërve të mi, gjë që forcoi besimin tek zgjedhja ime. Falë Zotit, që më dha mbështetje, tani e di se sa i vyeshtëm kishte qenë durimi im.

Mësova të luftoj për besimin tim. Dua të bëhem myslimane e devotshme, edhe pse s'e di se ç'do të bëhet mëtej, por një gjë e di se nëse do të udhëhiqem nga besimi, jeta ime do të ketë kuptim dhe perspektivë. Humba prindërit por fitova një jetë që më jep kuptim. Nuk kam më frikë nga asgjë, veçse nga Zoti Vetë. Fatin e pranova, në fakt u tregua bujar me mua... U BËRA MYSLIMANE!

Arwa (Sllovaki 2005)

Fëmijët, ardhmëria juaj

Mendoni thellë; kush jeni ju, çka përfaqësoni ju, cili është personaliteti juaj, kush është familja yte...? Nderin të cilin e trashëguat nga të parët, a thua do ta leni tek trashëgimtarët. Mos harro se je krijesë me fat, e dalluar nga gjitha krijesat tjera me mendjen dhe dijen të cilën ta dhuroi Allahu i gjithmëshirshëm, dhe dije se ty dhe familja yte keni një vlerë shumë të madhe.

Andaj, ke kujdes ta ruash veten tënde dhe familjen tënde nga shigjetat helmu-ese të kohës, ku për këtë na ka porositur edhe Allahu, xhel-le shanuhu, në Kur'anin fisnik ku thotë: "ruane veten dhe familjen tuaj nga zjarri i xhehenemit, lëndë djegëse e te cilit janë njerëzit dhe gurët."

Të nderuar lexues të kësaj flete të vogël, me shumë pakë fjalë, ju drejtohem juve sidomos atyre të cilëve janë kujdestar e prindër të kenë kujdes gjatë edukimit, rritjes dhe zhvillimit të fëmijëve, për arsye se kanë për të u pyetur para Allahut, subhanehu ve teal.

Edukimi i fëmijëve çdoherë ka qenë në interes të individit, kështu që nga njeriu i parë e deri më sot, për të gjithë baballarët dhe nënat, është karakteristikë përpjekja që fëmijtë e tyre të i mësojnë për gjërat të cilat mendojnë se do tu duhen në jetën e tyre. Mirpo edhe përkundër ekzistimit të kësaj dëshire të madhe të prindërve, pa përjashtim, prapëseprap shohim dhe hetojmë dallim të madh në vet edukimin, kulturën dhe sjelljen e fëmijëve të prindërve të ndryshëm. Është për tu çuditur me faktin se shumë prindër ia parashtrajnë vetes pyetjen; përse fëmijët e mi nuk janë si fëmijtë e filanit, filanes? Përgjigja në këtë pyetje është shumë e

thjeshtë; për një edukim të suksesshëm të fëmijëve nuk mjafton vetëm dëshira, por nevojitet edhe dituria e madhe, durimi, mençuria, sinqeriteti, dashuria etj.

Mu ashtu siç për ndërtimin e shtëpisë nuk mjafton vetëm dëshira për ndërtimin e saj por edhe dituria e madhe, forca, durimi, angazhimi etj.

Pikërisht kjo është fusha në të cilën vij-në në shprehje dallimet e mëdha ndërmjet prindërve. Pa marrë parasysh se sa mjeshtri dëshiron të ndërton një shtëpi të bukur e stabile, nëse çdo tullë nuk e vendon në vendin e duhur është e qartë se çfar shtepie do të dal...? Po ashtu edhe prindërit mund të vetmashtrohen me idetë, dëshirat dhe ambicjet se kanë fëmijë të aftë, stabil, të gjithanshëm aq sa duhet, por nese çdo tullë të edukimit te tij nuk e vendosin në vendin e qëlluar, atëherë është e qartë se çfarë fëmie do të bëhet. Dhe për ate duhet patur kujdes gjatë edukimit të fëmijëve, ejo me i lënë ata në mëshirën e kohës qe ajo ti edukoj ata, apo me lënë që të edukohen rrugëve!

O njeri prind, mos e leni pas dore edukimin e fëmijëve tuaj, përgaditni ata edhe me besim, e jo duke ja dhënë dynjanë e me ia anashkaluar ahiretin, ushqeni edhe nga ana shpirtërore ejo veç nga ana fizike materiale, nëse don që nesër të jesh i lumtur, i gëzuar, i rehatshëm...në të dy botrat rregulloje bazamentin; pra edukoi fëmijët. Mos harro se fëmijët janë pasuria më e vlefshme që posedon ti, atëherë ruaji, edukoj si është më së miri, mbjellja dashurinë ndaj fesë, mendo për një të ardhme më të mirë të tyre. Dhe e lusim Allahun, xhel-le shanuhu, që të na shpërblejë me të mirat e Tij.

Shaban Hetemi/Ejup Ademi

Bashkëshorti i mirë

Pyetja që ne përpiqemi të ngrejmë në këtë artikull na përket ne në shumë drejtime. Kur ne mendojmë për martesat tona, kur shqetësohemi për një vajzë apo për një motër ose duke menduar rreth mirëqenies së komunitetit tonë, ne shpesh pyesim veten: 'farë e bën një bashkëshort ideal? Dhe unë shpresoi që ju do ta gjeni përgjigjen e pyetjes në këtë artikull të shkurtër si interesante dhe të dobishme, inshallah. Megjithatë, ka dy pika të cilat dëshiroja t'i sillja në vëmendjen tuaj. E para ka të bëjë me keqkuptimet ose stereotipet e bashkëshortit ideal. Në shoqëritë perëndimore, për shembull, burri ideal është shpesh i portretizuar si një bukurosh supernjeri i cili nis makina sportive dhe gjithmonë bënë festa të mëdha. Ose si një burrë i sjellshëm i cili vazhdimisht jep lule zonjës së tij dhe është i gatshëm t'i kryejë të gjitha dëshirat e saja. Për muslimanët, ne shohim lajmërimet në seksione të revistave myslimane të jenë pak më ndryshe, po jo tërësisht. Ndër ato mund të lexohet për burra mysliman që kërkojnë për gra duke e prezantuar veten si doktorë, inxhinier dhe shikohet se origjina kombëtare është e shikuar si tepër e lartë. Karakteri, feja dhe sjelljet nuk rregjistrohen si prioritet!

Hadithi i Pejgamberit, salallahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: Nëse një burrë feja e të cilit është e pranueshme të vijë tek ju për martesë, atëherë martoni me të (vajzën ose motrën tuaj)", ka shumë pak rëndësi sesi të përkufizojmë bashkëshortin ideal. Këto keqkuptime krijojnë supozime fallse që janë pjesërisht të përgjegj-

shme për mospajtimet midis aspiratave tonë të singerta dhe realitetit dhe vazhdueshmërisë së ngritjes së numrit të divorceve midis muslimanëve.

Pika e dytë është kuptimi i "idealit". Përshkak se islami preokupohet në vete vete me më praktiken dhe të ndjeshmen sesa me idealen dhe perfektin, "ideali" duhet të përdoret për të reflektuarën "të mirën" më tepër sesa "perfektin". Islami nuk ofron përshkrime të detajuara të bashkëshortëve të mirë, në vend të kësaj ai jep udhëzime të përgjithshme se çfarë ai duhet të bëjë. Ai i trajton marrëdhëniet martesore si partnerizim dhe i kushton shumë vëmendje që ngrihen midis çifteve të martuara. Një burrë i mirë atëherë është ai i cili përpiqet shumë të jetojë sipas urdhërave të Allahut në të gjitha çështjet e jetës familjare dhe martesore. Pejgamberi, salallahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Më i miri nga ju është ai që është më i mirë për familjen e tij dhe unë jam më i miri midis jush për familjen time". Kështu, kurdo që bën një zgjedhje, bashkëshorti i mirë zgjedh atë më të mirën. A e bën kjo atë perfekt? Jo. Ai bën gabime por çfarëdo që të ndodh ai i korrigjon gabimet duke ju referuar parimeve të Allahut dhe i qëndron besnik atyre.

Unë di shumë njerëz që kërkojnë bashkëshortë me një "kombinim cilësish ideale", por pak vite më vonë gjërat ziejnë në një gjë, nëse bashkëshorti nuk është i devotshëm, nuk ka limit sesa të këqija mund të bëhen gjërat. Ky është një subjekt që thellësisht po prekën komunitetet tona myslimane dhe ajo duhet të dal në dritë.

Hasen Leidi

Përktheu: Ammar Ardit Kraja

Ibën Malik El Endelusi

Ibën Malik El Endelusi. Kodifikuesi i gramatikës arabe.

Quhet Ebu Abdullah, Muhammed ibën Abdullah ibën Abdullah ibën Malik Et Tai El Xhejani dhe në mesin e njerëzve është i njohur me Ilagapin Ibën Malik El Endelusi. Këtë fakt edhe ai vetë e përmend në fillim të librit të tij "Elfijje" ku shkroi: Thotë Muhammedi i njohuri si Ibën Malik, i falënderuar qoftë All-Ilahu Sunduesi më i mirë...

Sipas shumicës së historianëve ka lindur në Andaluzi (Spanja e sotme) në vitin 600 H ku i ka marrë mësimet e para. Në qytetin Xhejjan filloi me mësimin e Kur'anit përmendsh që të vazhdon me zgjerimin e dijes në lëmi të tjera siç janë Kiraetet e Kur'anit, gramatika arabe, fikhu etj.

Mësuesit e parë të tij para të cilëve mësoi ishin Thabit ibën Hijar El Kila'i dhe Ebu Ali Esh Shelubin para të cilët mësoi vetëm 13 ditë.

Duke e pasuar traditën e dijetarëve të lindjes në vitin 625 H morri udhën për në lindje me disa qëllime siç ishin kryerja e Haxhxit dhe zgjerimi i diapazonit të dijes.

Në Damask dëgjoi ligjëratat e Mukrimit, Ebu Sadik Ibën Sabbahit, Ebul Hasen Es Seaviut dhe tjerëve që pastaj të udhëton në Haleb ku mësoi gramatikë para Ibën Je'ishit (që e komentoj librin e Zamahsheriut) dhe para nxënësit të tij (Ibën Je'ish) Ibën Amrun.

Ibën Maliku ishte nxënës i shkathtë që shumë shpejtë mësoi fshehtësitë e gjuhës arabe dhe filloi të merret si shembull për njohjen e gramatikës dhe morfologjisë.

Pas kërimit të dijes filloi të japë mësim në Haleb ku e shkroi edhe librin e tij "El Kafije Esh Shi'rijje".

Pas Halebit u shpërngul në Hama në Siri ku vazhdoi mësimdhënien dhe përpiloi librin e tij më të njohur "Elfijje"- që në realitet është shpjegim i rregullave të gramatikës arabe në formë të poezisë në 1000 vargje. Pas Hamasë përsëri shpërngulet në Damask ku vazhdon punën e tij me shkrim dhe mësimdhënie në xhaminë Emevije dhe në medresenë Adilijje. Përpos gramatikës jepte mësim edhe në mënyrat e leximit të Kur'anit. Para se të del prej shkollës thoshte: A ka kush që kërkon dije në lëmitë e hadithit dhe tefsirit dhe kur askush nuk lajmërohej vazhdonte duke thënë: Shpëtova nga mëkati i fshehtësë së dijes.

Dija e tij ishte e gjerë dhe përfshinte hollësitë e gramatikës dhe fshehtësitë e morfologjisë, fjalët e rralla dhe poezinë arabë. Është autor i librit Et Tes-hil një libër i dobishëm që askush para tij se ka shkruar.

Para tij mësuuan shumë dijetarë si Behauddin Nehhasi, Imam Neveviu, El AlemEl Faruki, Esh Shems El Ba'li, Ez Zejn El Mizzi dhe tjerë.

Thuhet që nxënësit e tij Imam Neveviun e ka përmendur në librin e tij "Elfijje" në vargun: "Një burrë fisnik në mesin tonë..."

Kur Ibën Maliku falte namazin në xhaminë e medresesë, Kadiu kryesor Shemsuddin Ibën Halikan e përcillte deri në shtëpi nga respekti që kishte për të.

Kishte logjikë të fortë, moral të mirë, i çiltër me shenja të qarta të turpit dhe qetë-

sisë. I durueshëm në kërkim të dijes dhe i gatshëm të sakrifikon vetën në përhapjen e saj. Në ditën kur ndërroi jetë mësoi tetë vargje që merren si argument në gramatikë.

Shumicën e kohës e kalonte në namaz, shkrim, ligjëratë ose lexim. Asgjë nuk shkruante pa iu referuar librave burimore.

Kur ndonjë rregull e argumentonte i jepte përparësi Kur'anit, pastaj hadithit dhe në fund poezisë arabe.

Më një fjalë ishte gjuhëtar që dijës i ja bashkëngjiti besimin dhe devotshmërinë.

Gjatë jetës së tij shkroi shumë libra që edhe sot janë referenca të rëndësishme në lëmitë e gjuhës arabe:

- El Kafije Esh Shafije që përbëhet prej mbi 3000 vargje

- El Hulusa ose më e njohur si Elfije këtë poemë të gramatikës e ka komentuar Iban

Hishami dhe aj komentim është libër që përdoret në shumë universitete. (tekstin e librit "Elfije" e kanë mësuar edhe hoxhallarët në trojet tona në Ballkan. Ky tekst ishte literaturë e domosdoshme për mësimin e gramatikës së gjuhës arabe gjatë arsimit në medresetë në perandorinë osmane por edhe më vonë. sh.r. R.R.)

- Et Tes-hil

- Komentimi i Et Tes-hilit që nuk e ka përfunduar

- Sherh Umdetul Hafidh dhe Uddetul Lafidh

- Shevahidut Teudih vet Tas-hih li mushkilat El Xhami' Es Sahih ku ka analizuar gramatikiisht librin e Imam Buhariut

- Lamijetul Ef'al.

Ndërroi jetë në vitin 672 H. All-llahu e mëshiroftë me mëshirën e Tij të gjerë.

Talha Kurtishi

Sahabët dhe dituria

Sahabët janë zotërijtë e muftive

Ashtu siç janë sahabët zotërinjtë e ymetit, prijësit dhe udhëheqësit e tyre, njash-tu ata janë edhe zotërinjtë e muftive dhe dijetarëve.

Lejth përcjell nga Muxhahidi: dijetarë janë sahabët e të dërguarit, Muhamedit, sal-lallahu alejhi ve sel-lem.

Saidi përcjellë nga Katade në thënien e All-llahut: "Ndërsa atyre që u është dhënë dijenia, e dinë se kjo që të është shpallur ty nga Zoti është e vërtetë ... " Sebe'e 6, thotë se aludon në sahabët e Muhamedit, sal-lallahu alejhi ve sel-lem.

Jezid ibën Umejri tregon se kur i është afruar Muadh ibën Xhebelit vdekja i kanë thënë: - O Ebu Abdurrahman na këshillo! Ai tha: - Më ngritni sa të ri ulur (se ka qenë i shtrirë) e pastaj ka thënë: dituria

dhe imani janë në vendin e tyre. Kush i kërkon, do ti gjen, e tha këtë tre herë. Kërkoje diturinë te katër vetë: te Uvejmir ibën ebi Derda, te Selman El-Faresi, te Abdull-llah ibën Mes'ud dhe te Abdull-llah ibën Selam.

Malik ibën Jhamure ka thënë: - Kur i erdhi vdekja Muadhut, qajta. Më tha: Çtë bëri të qajshë? I thashë: - Vall-llahi nuk po qajë se po e humbi dobinë nga dynjaja që kisha prej teje, por po qajë për diturinë dhe imanin të cilat i mësoja prej teje. Pastaj tha: - me të vërtetë dituria dhe imani janë në vendin e vet, kush i kërkon, i gjen. Kërkoje diturinë te katër vetë dhe i ka përmendur këta të katërt, pastaj ka thënë: - nëse ata tregohen të pamundur, atëherë të gjithë banorët e tokës janë edhe më të pamundur, andaj

mëso nga mësuesi i Ibrahimit. Ka thënë: - Çdo herë që kam pasur ndonjë çështje e skam mundur ta zgjedh, kam thënë: - O mësues i Ibrahimit (dmth All-llahu i madhëruar).

Ebu Bekër ibën Ajash përcjell nga El-Eamash e ky nga Ebu Is'hak se ka thënë Abdull-llahu: dijetarët në fytyrë të tokës janë tre: njëri është në Sham, tjetri është në Kufe dhe tjetri në Medine. Sa u përket këtyre dyve e pyesin këtë në Medine, e ky në Medine nuk i pyet këta të dy për asgjë.

Shabiu ka thënë: tre vetë e pyesin njëri tjetrin për fetfa. Omeri, Abdull-llahu dhe Zejd ibën Thabit e kanë pyetur njëri tjetrin për fetfa. Poashtu Aliu, Ubej ibën K'ab dhe Ebu Musa El-Eshari e pyetnin njëri tjetrin për fetfa. Shejbani ka thënë: - E pyeta Shabiun se a ka qenë me ta Ebu Musa? Tha: - Nuk ka qenë më i dituri prej tyre. I thashë: Ku është Muadhi. Kishte vdekur që më parë.

Ebu Bahtariu ka thënë, i kanë thënë Ali ibën ebi Talibit: -na trego për sahabët e të dërguarit të All-llahut, salallahu alejhi ve selem. Tha: -për cilët? Tha: -për Abdull-llah ibën Mesudin. Tha: -Ka lexur Kur'anin, e ka ditur sunetin, pastaj u ndal dhe u mjaftu me aq. I thanë na trego për Hudhejfen. Tha: - më i dituri nga sahabët për munafikët. Po Ebu Dherri? Tha: Enë që është mbushur me dituri dhe ...Po Amari? Besimtar...kur ta përkujtoje, përmendej. All-llahu ia ka përzier (mishëruar) imanin me mishin dhe gjakun e tij, Zjarri nuk ka hise te ai. Thanë, po Ebu Musa? Tha: -është ngjyrosur me ngjyrën e diturisë. Po Selmani? Simbol i diturisë prej në fillim e në mbarim, deti që nuk shteret, është prej neve ehlul-bejt. I thanë na fol për veten tënde o prijës i besimtarëve. Tha, a këtë po e doni. Unë kam qenë i

atillë që kur më kanë kërkuar diçka, u kam dhënë, e kur kam heshtur jam sprovuar.

Thotë Muslimi nga Mesruku: iu jam afruar sahabëve të Muhamedit, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, dhe e kam parë se dituria e tyre mbaron te gjashtë veta: te Aliju, Abdull-llahu, Omeri, Zejd ibën Thabit, Ebu Derda, Ubej ibën K'ab, pastaj iu kam afruar këtyre gjashtëve dhe e kam gjetur se dituria u mbaron te Aliju dhe Abdull-llahu.

Mesruku, poashtu ka thënë: - kam ndejtur me sahabët e Muhamedit, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, ishin si enë, e ka enë që ia largon etjen njërit, ka enë që ia largon etjen dy vetëve, ka enë që mjafton për dhjetë vetë dhe ka enë po të zbresin te ai banorët e tokës, do tju mjaftonte, e Abdull-llahu është prej atyre enëve.

Shabiu ka thënë: kur të kundërshtohen njerëzit në ndonjë gjë, merni nga ajo që ka thënë Omeri.

Ibën Mes'udi ka thënë: - Unë e mendoj se Omeri ka shkuar me nëntë prej dhjetë hiseve (90%) të diturisë (dmth. kur ka vdekur).

Poashtu ka thënë: - po të vendohej dituria e Omerit në një anë të peshores, e nga ana tjetër vëndohet dituria e banorëve të tokës, do të anonte dituria e Omerit.

Hudhejfeja ka thënë (me rastin e vdekjes së Omerit): - sikur dituria e njerëzve u mbulua me mbulimin e Omerit në varr.

Shabiu ka thënë: - kaditë (gjykatësit) e këtij ymeti janë: Omeri, Aliju, Zejdi dhe Ebu Musa.

Said ibën Musejeb ka thënë: - Omeri kërkonte strehim te All-llahu nga problemi ku nuk ishte aty për ta zgjedhur Ebu Haseni.

I dërguari i All-llahut, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, ka dëshmuar për Abdull-llah ibën Mes'ud se është dijetarë dhe mësues dhe ka filluar me të në thënien e tij, sal-lallahu alejhi ve sel-lem: - merrnie Kur'anin nga katër vetë: nga

1. Ibën umi Abd
2. Ubej ibën K'ab
3. Salimi shërbëtori i Hudhejjes
4. Muadh ibën Xhebel [transmeton. Buhariu 6/229; Muslimi 4/1913 nr. 2464]

Pasi kanë ardhur banorët e Kufës te Omeri, radijallahu anhu, ai i ka shpërblyer, por banorët e Shamit i ka dalluar në shpërbllim, andaj i thanë: O prijës i besimtarëve, po i dallon banorët e Shamit ndaj neve. Ai u tha: o banorët e Kufës a u habitët (e xhuzi'tum) se unë i dallova banorët e Shamit ndaj jush, ... a ju e keni në mesin e juaj Ibën Ummi Abd?!

Ukbe ibën Amër ka thënë: - nuk shoh (di) ndonjë të jetë më i ditur për atë që i ka zbritur Muhamedit, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, se sa Abdull-llahu. Ebu Musa i ka thënë: - e thotë këtë se ai ka ndëgjuar (në lidhje me këtë) kur ne nuk kemi ndëgjuar dhe ka hyrë (te Pejgamberi, sal-lallahu alejhi ve sel-lem) kur nuk kemi hyrë.

Abdull-llahu ka thënë: - nuk ka zbritur sure e unë pa e ditur për çka ka zbritur. Po të di se ka ndonjë njeri më i ditur se unë për Librin e All-llahut, e që mund të shkohet me deve, do të shkoja te ai.

Ka thënë Zejd ibën Vehb: - isha ulur te Omeri dhe erdh Abdull-llahu dhe iu afrua dhe i foli diçka e pastaj shkoi. Omeri tha: - ...plot me dije.

Ka thënë Eamashi nga Ibrahim: - nuk krahasoshin me thënien e Omerit dhe të Abdull-llahut kur ata bashkoheshin, e kur

ata kundërshtoheshin, thënia e Abdull-llahut ka qenë më e pëlqyer te ai, sepse ai ka qenë më i butë (suptil).

Ka thënë Abdull-llah ibën Burejde për thënien e All-llahut: "... por kur largohen prej teje, u drejtohen atyre që kanë dije u thonë: - çka tha ai (Muhamedi) më parë? ..." (Muhamed, 16), ka thënë (se bëhet fjalë për) Abdull-llah ibën Mes'udin.

E kanë pyetur Mesrukun: - Aisheja, a i ka ditur ligjet e trashëgimisë? Ka thënë: - Vall-llai i kam i kam parë dijetarët nga sahabët e të dërguarit, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, e pyetnin për rregullat e ligjet e trashëgimisë.

Ebu Musa ka thënë: - Neve (sahabëve të pejgamberit, sal-lallahu alejhi ve sel-lem) sa herë që na është paraqitur problem në lidhje me ndonjë hadith dhe e kemi pyetur Aishen, kemi gjetur te ajo dituri.

Ibën Sirini ka thënë: e kanë konsideruar për më të ditur në rregullat e haxhit, Othman ibën Afanin pastaj Ibën Omerin pas tij.

Shehër ibën Haushib ka thënë: - kur kanë biseduar sahabët e Muhamedit, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, dhe në mesin e tyre ka qenë Muadhi, kanë shikuar kah ai me frikrespekt.

Aliju ka thënë: - Ebu Dherri ka nxënë më tepër dituri (ka qenë më i kuptueshmi për dituri), e pastaj heshti për të dhe më nuk foli për të derisa ka vdekur.

Mesruku ka thënë: - ka shkuar në Medine dhe e kam gjetur Zejd ibën Thabitin nga rasihine fil-'ilm (dijetarët kolos, eruditë, të thelluarit në dije).

El-Xheriri përcjell nga Ebu Temime se ka thënë: - kemi shkuar në Sham dhe i kemi parë njerëzit të grumbulluar rreth një njeri që i shkonin pas. Pyetëm kush

është ai? Thanë ky është nga më të mirët që ka mbetur nga sahabët e të dërguarit, sal-lallahu alejhi ve sel-lem. Ky është Amër El-Bekkali.

Saidi ka thënë: - Ka thënë Ibën Abasi në një rast duke qenë pranë varrit të Zejd ibën Thabitit: kështu shkon dituria.

Mejmun ibën Mehrani kur janë përmen-dur te ai Ibën Abasi dhe Ibën Omeri, ka thënë: - Ibën Omeri ka qenë më asket, ndërsa Ibën Abasi më i ditur. Poashtu ka thënë: - nuk kam parë më të mençur se Ibën Omeri dhe më të ditur se Ibën Abasi.

Ibën Sirini thoshte: - O Zot, më le të gjallë derisa është gjallë Ibën Omeri që ta pasoj ate.

Ibën Abasi

Ibën Abasi ka thënë: më ka përqafuar (shtrënguar) i dërguari i All-llahut, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, dhe ka thënë: "O zot, mësoja urtësinë.

Poashtu ka thënë: - më ka thirrur i dërguari, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, dhe ma ka përkëdhelur kokën dhe ka thënë: - O Zot, mësoja urtësinë dhe kuptimin e Librit (Kur'anit). (Buhari, Muslim, dhe të tjerë)

Pasi ka vdekur Ibën Abasi, Muhamed ibën Hanefije ka thënë: - Vdiq dijetari i këtij ymeti.

Ubejdull-llah ibën Abdull-llah ibën Utbe ka thënë: - Nuk kam parë asnjë më të ditur për sunetin, me logjik të mprehtë dhe me shikim ... kur shikonte se Ibën Abasi. Omer ibën Hatabi i kishte thënë atij: - Neve kur të na dalin probleme, ti na i zgjedh dhe të atilla.

Ata ibën ebi Rebah ka thënë: - nuk kam parë mexhlis më të famshëm se sa mexhlisi i Ibën Abasit, me fikh dhe dituri madhështore.

Ibën Mes'udi ka thënë: - Ibën Abasi po të kishte pasur moshën tonë, nuk do të mund tia vështirësonte atij askush.

Mekhuli rëfen: - e kanë puetur Ibën Abasi prej nga e tubove këtë dituri? Ka thënë: me gjuhë pyetëse dhe zemër medituese.

Tavusi ka thënë: I kam takuar afër pesëdhjetë vetë nga sahabët e të dërguarit, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, që kur përmendte diç Ibën Abasi dhe e kundërshtonin, vazhdonte me ata derisa ti bindte.

E kanë pyetur Tavusin: ti i ke takuar sahabët e të dërguarit, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, e pastaj mbete me Ibën Abasin? Ai tha: - I kam takuar shtatëdhjetë vetë nga sahabët e të dërguarit, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, kur u kundërshtoheshin mes vete për ndonjë gjë, shkonin sipas thënies së Ibën Abasit. bën ebi Nexhik ka thënë: dashamirët e Ibën Abasit thonin: Ibën Abasi ka qenë më i ditur se Omeri, Aliu, Abdull-llahu dhe përmendnin tjerë. Në këtë thënie kishte replikë nga të pranishmit. Ata ua kthenin: të gjithë që i përmendim kanë pasur dituri që shoku i vet nuk e ka pasur, ndërsa Ibën Abasi e ka përmbledhur të gjithë atë.

Ae'mashi ka thënë: - Ibën Abasi ka qenë i atillë që kur e ke shikuar, ka qenë më i bukuri, e kur ka folur ka qenë ligjeruesi më i mirë, e kur ka transmetuar hadithet, ke thënë është më i dituri.

Muxhahidi ka thënë: Kur komentonte ndonjë gjë Ibën Abasi, tek ai shiheshte nur.

Ali Shaban Tanusha
"Ea'lamul-muvak-ki'in an rabbil-alemin"
Ibën Kajjim El-Xheuzije

Muaji Muharem

Është muaji i parë i vitit lunar dhe është një nga muajt më madhështor të vitit.

Fjala muharem, gjuhësisht d.m.th. e ndaluar, e shenjtë. Ky muaj është quajtur me këtë emër për shkak se në këtë muaj është e ndaluar lufta, pra është një nga muajt e shenjtë, gjë e cila është edhe prej veçorive të këtij muaji.

-Veçoritë e këtij muaji:

Shenjtëria. Allahu subhanehu ue teala, thotë: "Tek All-llahu numri i muajve është dymbëdhjetë (sipas hënës), ashtu si është në librin e All-llahut prej ditës kur krijoi qiejt dhe tokën. Prej tyre katër janë të shenjtë. Kjo është fe e drejtë. Pra, mos e ngarkoni (me mëkat) veten tuaj në ata (katër muaj)...". (Et-Teube: 36).

Ebu Bekrete, radijall-llahu anhu, tregon se Resulullahu, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: "Viti është dymbëdhjetë muaj; prej tyre katër janë të shenjtë. Tre muaj janë njëra pas tjetrës: Dhil-Kade, Dhil-Hixhe dhe Muharem, kurse Rexhebi është mes Xhumadel-Uhra dhe Shabanit". (Buhariu).

Hixhreti. Në këtë muaj, 13 vjet pas fillimit të shpalljes së Kur'anit, ndodhi një nga ngjarjet më të spikatura të historisë Islame. Ngjarje, e cila rezultoi me formimin e shtetit të parë Islam në Medinë. Qytet ky, i cili ishte dhe mbeti burim i udhëzimit sot e asaj dite.

Në kohën e udhëheqjes së Omerit, radijallahu anhu, me dëshirë që muslimanët të kenë kalendar në vete, u vendos që data e kësaj ngjarje të vendoset si datë e numërimit të muajve dhe viteve për muslimanët.

Dita e Ashurasë. Është dita e dhjetë e këtij muaji. Ibën Abbasi, radijall-llahu anhu, tregon: Kur erdhi Pejgamberi, sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem, në Medinë, pa çifutët duke e agjëruar ditën e Ashurasë. I pyeti: Ç'është kjo që veproni? Thanë: Kjo është një ditë e mirë; në këtë ditë All-llahu ka shpëtuar izraelitët nga armiku i tyre, edhe e ka agjëruar Musai, alejhis-selam. Tha: Unë jam më meritor për Musain sesa ju; dhe e agjëroi, pastaj urdhëroi muslimanët ta agjërojnë këtë ditë". (Buhariu).

Poashtu Resulullahu, salallahu alejhi ue selem, për t'i kundërshtuar çifutët në këtë adhurim, tha: Në vitin e ardhshëm, me lejen e All-llahut, do të agjërojmë edhe ditën e nëntë. (Muslimi).

Pra, krahas agjërit të ditës së dhjetë duhet të agjërojmë edhe ditën e nëntë, me qëllim që ta praktikojmë sunetin ashtu si ka dëshiruar Resulullahu, salallahu alejhi ue selem, por nuk mundi ta realizojë për shkak se kishte ndërruar jetë në vitin e ardhshëm.

Për këtë agjërim Resulullahu, salallahu alejhi ue selem, ka thënë:

"Agjërimi i ditës së ashurasë, shpresoj se i shlyen mëkatet që janë bërë në vitin që ka kaluar". (Muslimi 1976).

Agjërimi vullnetar. Krahas ditës së Ashurasë, është shumë e pëlqyeshme edhe agjërimi i ditëve tjera të këtij muaji. Resulullahu, salallahu alejhi ue selem, ka thënë:

"Pas Ramazanit, agjërimi më me vlerë është agjërimi i muajit Muharem" (Muslimi 1982). Pra, para apo pas ditës së Ashurasë

mundemi të agjërojmë sa të mundemi, por jo tërë muajin, ngase këtë nuk e bëri Resulullahu, salallahu alejhi ue selem.

-Ka ndodhur në këtë muaj:

1. Në datën 5 të vitit 5H, Resulullahu, salallahu alejhi ue selem, sëbashku me disa shokë u nisën për në Nexhd për t'i luftuar fiset Beni Muharib dhe Beni Tha'lebe nga Gatafani për shkak të organizimeve që bënin kundër muslimanëve.

2. Në datën 30 të vitit 7H, Resulullahu, salallahu alejhi ue selem, sulmoi Hajberin. Hajberi ishte një fshat, i banuar me çifutë dhe gjendet në veri-lindje të Medinës, në largësi prej 180 km. Këtë sulm e bëri për shkak të tradhtisë dhe mashtrimeve që kishin bërë ata.

3. Në datën 10 të vitit 61H, në Kerbela u vra Husejn ibën Aliju, i cili u ngrit kundër Jezid ibën Muavijes, sepse nuk ishte i kënaqur që ai të jetë halife i muslimanëve. Ishte ngjarje që la mbresa në zemrat e besimtarëve.

4. Në datën 3 të vitit 239H, vdiq dijetari i madh Othman ibën Muhamed ibën Ibrahim ibën Ebi Shejbe, i cili ishte mësues edhe i Buhariut e Muslimit.

5. Në datën 20 të vitit 942H, spanjollët e krishterë nën udhëheqjen e mbretit Çarl Kvint, e pushtojnë qytetin Tunis. Aty, bëjnë një masakër të trishtueshme, që rezulton me 30 mijë viktima. I robërojnë me dhjetëra mijëra gra e fëmijë, i dëgjin dhjetëra mijëra libra e dorëshkrime të rralla dhe shkatërrojnë shumë xhami, shkolla e varre.

6. Në datën 8 të vitit 1075H, gjermanët, me ushtri prej 60 mijë njerëzve përleshën me ushtrinë osmane e cila kishte vetëm dhjetë mijë ushtarë. Përleshja përfundon pas shtatë orëve luftim, me fitore të osmanlive, ku u vranë 10 mijë gjermanë.

7. Në datën 4 të vitit 1102H, osmanlinjtë arrijnë ta çlirojnë kalanë e Beogradit nga

gjermanët. Kala kjo, e cila ishte nga më të fortifikuarat. Duke e çliruar këtë ranë shehidë 5 mijë ushtarë.

8. Në datën 16 të vitit 1120H, osmanlinjtë sëbashku me muxhahidët arrijnë të çlirojnë qytetin Vehran të Algjerisë, i cili ishte nën spanjollët. Por, kjo u arritë, pasi që ranë shehidë 7500 muslimanë, u vranë 15 mijë spanjollë dhe u robëruan 5000 tjerë.

9. Në datën 1 të vitit 1318H, Sulltan AbdulHamidi i dytë jep urdhërin mbretëror për ndërtimin e hekurudhës në Hixhaz (Mekë e Medinë), që do t'u shërbente haxhilerëve. Kjo hekurudhë funksionoi nëntë vjetë derisa nuk ndodhi revulocioni arab. Pas kësaj e deri sot, nuk arriti që të funksionojë sërish.

10. Në datën 30 të vitit 1319H, Sulltan AbdulHamidi i dytë refuzon kërkesën e gazetarit çifut Teodor Hertzl, që t'i pranonte çifutët si mërgimtarë në tokën e Palestinës, edhe pse i ofroi disa miliona copë ari.

11. Në datën 17 të vitit 1398H, kryetari amerikan Xhimi Karter, publikisht refuzon formimin e shtetit të pavarur palestinez.

-Vërejtje:

1. Edhe pse me këtë muaj fillon viti i ri i hixhretit askush nga gjeneratat e para të muslimanëve, nuk e kanë konsideruar si festë që duhet të festohet, sepse dihet që muslimanët kanë vetëm dy festa: Fitër Bajramin dhe Kurban Bajramin.

2. Në trevat tona kemi hasur se disa familje, ditën e Ashurasë e manifestojnë duke përgatitur një haje (grurë me qumësht) që e quajnë ashure. Kjo gjë nuk ka bazë në ligjin e Allahut, subhanehu ue teala.

Lus Allahun, subhanehu ue teala, që të vërtetën ta njohim për të vërtetë dhe të kotën për të kotë. Ai dëgjon dhe pranon lutjet. Vetëm Atij i takon lavdërimi dhe falënderimi.

Përgatiti: Omer Berisha

Allahu i Madhëruar

Kur'ani qysh në fillim të shpalljes i dha rëndësi të madhe përmirësimit të botkuptimit të njerëzve mbi Allahun dhe njohimin e tyre me Krijuesin e Vërtetë. Këtë më së shumti e vërejmë në suret (kaptinat kur'anore) e periudhës Mekke. Çështja e besimit është çështja kryesore që iu dha rëndësi në Kur'anin famëlartë. Po që se grumbullojmë ajetet kur'anore që trajtojnë besimin në Allahun, do të vërejmë se ato shqyrtojnë tre themele kryesore:

1. Njëjësimi i Allahut në zotërim (teuhid errububije). Kur'ani famëlartë shumë mirë na sqaroi se Allahu, subhanehu ve teala, është Krijuesi i vetëm i kësaj gjithësie, pa ortak dhe ndihmës. Ai e krijoi atë nga asgjëja dhe vuri në të ligje, si dhe krijoi në të krijesa të ndryshme. Ashtu sikur që njëjësohet Allahu në krijim, njëjtë njëjësohet në zotërim. Në këtë gjithësi Allahu, subhanehu ve teala, la argumente që flasin për ekzistencën e Tij, për këtë shkak gati të gjithë njerëzit kanë besuar në ekzistimin e Allahut: "Nëse ti i pyet ata: "Kush krijoi qiejt e tokën, kush i nënshtroi (të lëvizin) diellin dhe hënën?" Ata do të thonë: "All-llahu!" E si prapësoheni, pra?" (Ankebut, 61)

Besimi në njëshmërinë e Allahut e shton frikërrespektin ndaj Zotit sepse njeriu është i dobët për nga natyra e tij dhe gjen strehim te kjo forcë mbinatyrore nga sprovat e ndryshme: "Ata nuk e çmuan All-llahun me atë madhështinë që i takon, ndërsa në ditën e kijametit e tërë toka është në grushtin e Tij, e qiejt të mbështjellë në të djathtën (forcën) e Tij. Ai është i pastër nga të metat dhe Ai është i lartë nga çka ata i shoqërojnë!" (Zumer, 67)

2. Njëjësimi i Allahut në emrat e Tij të bukur që nënkuptojnë përsosurinë dhe madhërinë e Tij, dhe cilësitë e larta që domosdo i përkasin Atij (teuhidul esmai vessifat). Pasi që qenia e Allahut nuk mund të paramendohet as të perceptohet me mendjet tona për shkak se dallon nga të gjitha krijesat, rruga e vetme për të njohur Atë mbeti njohja e emrave dhe cilësive të Tij. Emrat dhe cilësitë e Allahut nuk mund në asnjë mënyrë të krahasohen ose përgjasohen me emrat dhe cilësitë e krijesave, sepse dallimi ashtu siç është në qenie ndërmjet krijesit dhe krijesës ashtu është edhe në cilësitë dhe emrat, " Asnjë send nuk është si Ai; Ai është dëgjuesi, shikuesi." (Shura, 11)

Prej emrave të Allahut që u përmendën në Kur'an janë: "Ai është All-llahu që nuk ka zot tjetër përveç Tij, sundues i përgjithshëm, i pastër (prej të metave që i mvishen), shpëtimtar (që i shpëton njerëzit prej ndëshkimit të padrejtë), siguries (që i siguroi njerëzit me premtimin e vet dhe pejgamberët me mrekulli) mbikëqyrës (që mbikëqyr dhe përcjell çdo send), i plotfuqishëm, mbizotërues, i madhërishtëm. i lartësuar është All-llahu nga çka i shoqërojnë! Ai është All-llahu, Krijuesi, Shpikësi, Formësuesi. Të tij janë emrat më të bukur. Atë (All-llahun) e madhëron çka ka në qiej e në tokë dhe Ai është ngadhënjyesi, i urti!" (Hashr, 23,24)

3. Njëjësimi i Allahut me adhurim në mënyrë që të mos i drejtohet adhurimi dikujt tjetër përpos Tij në asnjë aspekt (teuhidul ibade). Kjo është shtylla kryesore e besimit në Allahun e Madhëruar. Këtë kuptim e ka edhe dëshmia me të cilën hyjmë në Islam, pra fjala "la ilahe il-lallah" që do të thotë: "nuk ka të adhuruar me meritë pos Allahut. Kjo shtyllë e besimit është pika ndarëse ndërmjet besimit islam dhe besimeve tjera. Pasiqë Allahu është i Vetëm në qenien e Tij, si dhe në cilësitë dhe emrat e Tij, atëherë është i Vetmi i cili meriton të adhurohet.

Agim Bekiri

Pyetje dhe përgjigje

Çka dijnë të vdekurit?

Pyetje: Të vdekurve a u shfaqen veprimet e të gjallëve? Cili është mendimi më i saktë? Mundësisht na tregoni cilat janë librat që flasin për këtë gjë?

Përgjigje: Elhamdulillah, bota e Berzehut është botë e veçantë në të cilën jetojnë të vdekurit në periudhën mes vdekjes dhe ditës së ringjalljes.

Të vdekurit në këtë botë kanë pozita dhe grada të veçanta varësisht nga punët e tyre në botë qofshin të mira ose të këqija. Tekstet e Kur'anit dhe Sunnetit flasin për një gjë të tillë.

Të vdekurit pas vdekjes ose kënaqen me të mirat që All-llahu i ka përgatitur për bamirësit besimtarë ose dënohen nëse e kanë merituar adënimin dhe besimtarët e kanë për obligim të besojnë në këtë parim i cili bën pjesë në besimin në botën e fshehtë (el iman bil gajb).

Të gjallët nuk kanë dije të gjerë për gjendjen e të vdekurve përpos në raste të veçanta që janë përmendur në transmetimet e ndryshme prej të cilëve ka të saktë (sahih) dhe jo të saktë (gajru sahih). I njëjtë është edhe qendrimi për të vdekurit të cilët po ashtu nuk dinë shumë për botën e të gjallëve sepse jetojnë në botën e berzehut.

Për këtë shkak nuk na lejohet që në mënyrë të prerë të pohojmë që të vdekurit janë të njoftuar me atë që ndodhë në këtë botë.

Në disa transmetime, vërtetësinë dhe saktësinë e të cilëve nuk mundem da pohoj, thuhet që i vdekuri është i njoftuar me atë që ndodh me familjen e tij dhe me punët e tyre. Këto transmetime i ka përmendur kolosi i dijes Ibën Kajjim El Xheuzijje në librin e tij "Shpirti" (Er Ruh).

Hadithet më të saktë që kanë të bëjnë me këtë temë janë:

Hadithi që e transmeton Ibën Umeri, radijall-llahu anhu, "Me të vërtetë i vdekuri dënohet për qarjen (vajtimin) e familjes së tij." (Buhari nr. 1286 dhe Muslim 928)

Hadithi të cilin e transmeton Eus ibën Eus, radijall-llahu anhu,

"Të Dërguarit sal-lall-llahu alejhi ve sel-leme, i paraqiten salavatet dhe selamet që ia dërgojnë besimtarët." Ebu Davud nr. 1047 dhe nr. 1531/ En Nesaiu nr. 1374/ Ibën Maxhe nr. 1636

Sa i përket vizitave që shpirtrat e të vdekurve ia bëjnë njëri tjetrit themi: Ky pohim bën pjesë në atë që e thamë në fillim dhe për të njëjtin janë shënuar transmetime që i ka përmendur Ibën Kajjimi në librin e lartpërmendur.

Mua nuk më kujtohet asnjë argument i qëndrueshëm për të pohuar një gjë të tillë edhe pse e dimë se shpirtrat e besimtarëve janë së bashku me njëri tjetrin sikurse bashkë me njëri tjetrin janë edhe shpirtrat e mosbesimtarëve.

Dija e të vdekurit për atë që ndodh në dynja ndërlihet me çështjen: A dëgjojnë të vdekurit?

Sipas ajeteve të qartë të Kur'anit të vdekurit nuk dëgjojnë:

All-llahu, subhanehu ve te'ala, thotë: "Ti nuk mund t'i bësh të dëgjojnë të vdekurit, e as nuk mund ta bësh të shurdhëtin ta dëgjojë thirrjen, e sidomos kur ata ta kthejnë shpinën." (En Neml, 80)

“E nuk janë të njëjtë as të gjallit e të vdekurit, All-llahu bën të dëgjojë atë që do, e ti nuk mund ta bësh të dëgjojë ai që është në varr.” (Fatir, 22)

Nga ana tjetër i Dërguari i All-llahut, sal-lall-llahu alejhi ve sel-leme, ka thënë: “Me të vërtetë kur i vdekuri vendoset në varr dhe kur të largohen ata që e varrosën, ai e dëgjon trokitjen e nallave (këpucëve).” (Prej Enes ibën Malikut, radijall-llahu anhu, Buhari nr. 1338 dhe Muslim 2870)

Këtë e përforcojnë edhe hadithet ku përmendet përshëndetja me selam që u bëhet të varrosurve, hadithe këto, nga të cilët dijetarët kanë nxjerrë konkludim që të vdekurit dëgjojnë sepse nuk është e kapshme logjikisht që përshëndetja t’i drejtohet atij që nuk dëgjon.

Si argument ata e marrin edhe hadithin: “Çdo herë që njeriu kalon pranë varrit të vëllait që e ka njohur në dynja dhe e përshëndet atë me selam All-llahu të vdekurit ia kthen shpirtin dhe ai e kthen përshëndetjen me selam.” (El lilel El Mutenahije nr. 1523 dhe Mu’xhemu Shujuh nr. 333 hadithi është i dobët dhe ka sened të ndërprerë Edh Dhehebi).

Nuk lejohet argumentimi me këto hadithe sepse sipas tyre të vdekurit nuk e dëgjojnë çdo fjalë që thuhet pranë varrit të tyre e e as që dëgjojnë diçka që është larg varrit të tyre.

Themi: Mendimi më e saktë është që të vdekurit nuk dëgjojnë përpos asaj që është përjashtuar me argument, nuk dëgjojnë lajmërimet e të gjallëve e assesi nuk dëgjojnë lutjet e tyre që u drejtohen me lutje si dhe lutjet për ndërmjetësim.

Me pohimin e dëgjimit e të vdekurve që përmendet në hadithe në nuk e pohojmë këtë gjë për ndonjë të vdekur (me emër dhe mbiemër) por e pohojmë këtë gjë në mënyrë të përgjithshme. Themi: i vdekuri e dëgjon trokitjen e këpucëve në mënyrë të përgjithshme por kjo nuk don të thotë që këtë gjë e dëgjon ndonjë i vdekur i caktuar.

Qëllimi kryesor i vizitave që u bëhen varreve nuk është vetëm përshëndetja e tyre me selam apo pohimi i faktit që i vdekuri e dëgjon selamin. Qëllimi është që i vdekuri të përfiton nga lutja që e bën i gjalli si dhe përfitimi i të gjallit nga varret që janë vendbanimi i tij i ardhshëm pas jetës në këtë botë. All-llahun e lusim për dije të dobishme që na e bën të qartë të vërtetën nga jo e vërteta.

Abdur Rahman ibën Nasir El Ber-rak

Ndalimi i përgojimit

31. Ebu Hurerja, radijall-lahu anhu, transmeton se Pejgamberi, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, ka thënë: “A e dini se ç’është përgojimi? Ata u përgjigjën: Allahu dhe Pejgamberi i Tij e dijnë më së miri. Pastaj ai tha: të përmendish vëllain tënd për gjëra që ai i urren. Dikush pyeti: Ç’mendon nëse gjërat që i përmendi janë të vërteta? Ai u përgjigj: nëse janë të vërteta atëherë e ke përgojuar e nëse janë të pavërteta atëherë ke shpifur për të.” (Transmeton Muslimi)

Allahu, subhanehu ve teala, ka thënë: “Mos përgojoni njëri tjetrin, a mos ndonjëri prej jush dëshiron të hajë mishin e vëllait të vet të vdekur? Atë pra e urren! Kini frikë nga ndëshkimi i Allahut, e Allahu është mëshirues, Ai pranon shumë pendimin.” (Huxhurat: 12)

Përgojimi është: të përmendësh njeriun në mosprezencën e tij me gjëra që ai i urren.

Përgojimi është prej veprave më të shëmtuara dhe më të shpërndara në mesin e njerëzve, ashtu që pak janë ata që kanë shpëtuar prej këtij vesi. Allahu, subhanehu ve teala, e ka përngjasuar përgojimin me të ushqyerit me kufomën e njeriut, sepse i vdekuri nuk e di nëse ndokush ushqehet me mishin e tij ashtu sikur i gjalli që nuk e di nëse ndokush e përgojon. Katadeja ka thënë: Ashtu siç ndonjëri prej jush nuk ushqehet me kufomën e njeriut të vdekur, ashtu le të mos e përgojoj të gjallin.

Pejgamberi, sal-lallahu alejhi ve sel-lem, thotë: “Kur u ngrita në qiell, kalova pranë një populli të cilët thonjtë i kishin prej hekuri me të cilët i gërvishtnin fytyrat dhe gjoksat e tyre. Pyeta Xhibrilin: Kush janë këta? U përgjigj: Këta janë ata që hanë mishin e njerëzve dhe i prekin në nderin e tyre.” (Transmetojnë Ebu Davudi dhe Ahmed)

Ashtu siç ndalohet përgojimi ndalohet edhe ndëgjimi i përgojimit, Allahu, subhanehu ve teala, thotë: “Dhe kur ndëgjojnë fjalë të kota, i kthejnë shpinën” (Kasas: 55) prandaj muslimani kur ndëgjon përgojim të ndaluar duhet që ta refuzoj si dhe ta ndaloj përgojuesin nga kjo vepër, nëse nuk mundet, atëherë duhet që të largohet nga ai tubim nëse mundet, thotë Pejgamberi, sal-lallahu alejhi ve sel-lem: “Kush refuzon fjalët që prekin nderin e vëllait të tij Allahu do ta largon zjarrin nga fytyra e tij Diten e Kijametit” (Transmeton Tirmidhiu)

Ebu Kilabe thotë: Kam dëgjuar Ebu Asimin duke thënë: Nuk kam përgojuar askend prej atëherë kur kam kuptuar se përgojimi është i ndaluar, kurse Mejmun ibën Sijahi askënd nuk përgojonte si dhe nuk lejonte që në prezencë të tij dikush të përgjojohet, e ndalonte ose largohej nga ai tubim.

Përgojimi lejohet për qëllime të shëndosha e të ligjësuara nëse nuk mundet të arrihet deri tek ato përveç se me përgojim, ato janë gjashtë raste:

1. në raste kur ndokujt i bëhet padrejtësi, i lejohet atij që t’ia paraqet kadiut problemin dhe të përmendë se kush i ka bërë padrejtësi.
2. kërkimi i ndihmës prej atij që ka mundësi për të ndaluar një vepër të keqe siç është fjala: Filani vepron këtë vepër dhe duhet ta ndalojmë.
3. gjatë kërkimit të fetfasë si për shembull: Filani më ka bërë këtë padrejtësi, a ka të drejtë?
4. njoftimi i muslimanëve për një vepër të keqe duke ua tërhequr vërejtjen dhe duke i këshilluar.
5. përgojimi i atij që botërisht i bën mëkatet apo risitë në fe.
6. për të njoftuar se për cilin bëhet fjalë.

Më parë është thënë: Mos u siguro nga ai që gënjen për tjerët se nuk gënjen për ty si dhe mos u siguro se nuk i bartë fjalët tua ai që ti sjellë fjalët e tjerëve. Hasan Basriut i është thënë: Filani të ka përgojuar. Ai ia dha një pjatë me hurma të freskëta që t’ia dërgon përgojuesit. Përgojuesi erdhi te Hasan Basriu dhe i tha: Të përgjojova kurse ti më dhe dhuratë? Ai ia ktheu: Ti m’i dhurove të mirat tua dhe desha që të ta kthej me të mirë.

Ahmed Muadh Hakkij

Përktheu: Agim Bekiri (libri: Katërdhjet hadithe mbi moralin, NuN, Shkup, 2005)